

INTERNATIONAL REFEREED ACADEMIC JOURNAL OF SPORTS, HEALTH AND MEDICAL SCIENCES

PRINT ISSN: 2146-8508 - ONLINE ISSN: 2147-1711

ISSUE: 32 YEAR: 2019

PRIVILEGE

“Bu Dergi Türk Patent Enstitüsü Tarafından Marka Tescili İle Tescillidir”

(2015/04313-2015-GE-18969)

GÜVEN PLUS GRUP A.Ş.

www.guvenplus.com.tr

SSTB DERGİMİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

- 1 Dergimiz hakemli ve uluslararası indeksli bir dergidir. Her yayın en az iki alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmektedir. İki alan hakemi tarafından olumlu “yayınlanabilir” yönünde rapor almayan yayınlar dergimizde yayınlanmaz. Bu durum karşısında hiçbir yazar(lar) dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Dergimizde yayınlanmaya hak kazanan “Etik Kurul Raporu” bulunan yayınlara dair etik kurul bilgileri yazılı olarak editörlüğe gönderilmesi ve sisteme yayın yüklenirken sisteme yüklenmesi zorunludur. Etik kurul raporu olan ve sisteme bilgisi girilmeyen ya da yazılı olarak editörlüğe bilgileri ulaştırılmayan çalışmalardan doğan her türlü sorumluluk yazar(lar)’a aittir. Dergimizin hiçbir kurulu ve yetkilisi bu konuda maddi ve manevi sorumluluk kabul etmez. Dergi kurul ve üyeleri “yetkilileri” Hukuki yükümlülük altına alınamaz. Her yazar ve yazarlar bu durumu peşinen kabul etmiştir.
- 2 Dergi hakem ve kurullarında yer alan akademisyen ile diğer yetkililer hakkında yazar(lar) dergi sistem işleyişi sürecine dair bir talepte bulunamaz. Bulunsalar bile herhangi bir bilgi kendilerine verilmez, sistem süreci değiştirilmez. Dergimiz ile ilgili her türlü bilgi derginin web sayfasında [www. sstbdergisi.com](http://www.sstbdergisi.com) adresinden edinilebilir.
- 3 Dergimiz yılda DÖRT sayı şeklinde çıkmakta her yılın “Mart – Haziran – Eylül ve Aralık” aylarının son günü derginin sayısında bulunan tüm makaleler tek cilt halinde dergi web sistemine yüklenir. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser “makale” ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz olarak ulaşmaktadır.
- 4 Dergimizde yayınlanan tüm makaleler (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) kalite belgeleriyle ve (2015/04313-2015-GE-18969) Marka patent ile güvence altına alınmıştır. Yayınlanmış olan makaleler kalite, marka patent ve doi bilgileri ile ilgili çalışmanın yazarlarına eserleri hakkında her türlü hukuki hak ve uluslararası güvence sağlamaktadır.
- 5 Dergimiz basılı ve e dergi olarak yayınlanmaktadır. Print: 2146-8508 / Online: 2147-1711 numarası ile T.C. Kültür Bakanlığında dergimiz hakkında her türlü bilgiye ulaşılabilir.
- 6 Metin içinde (Yılmaz, 2015: 1) veya (Yılmaz ve diğ., 2015:1) şeklinde kaynak gösterimi,

kaynakçada ise YILMAZ, M., (2015). Üniversiteler Arası Futsal Müsabakalarına Katılan Sporcuların Başarı Yönelim ve Motivasyon Davranışlarının İncelenmesi, SSTB Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi, Sayı: 15, Cilt: 5, ss.1-2 şeklinde gösterilir. Tüm yazarlar dergimizin son güncel sayılarını takip ederek ilgili sayılarda yayınlanan makalelerdeki yazım formatını kendi çalışmalarında uygulayabilir. İnternet kaynaklarında mutlaka erişim tarihi ve son ulaşılabilen internet linkinin tamamının başta kaynakça ve metnin kullanıldığı sayfa altında numaralandırılarak gösterilmesi bir zorunluluktur.

- 7 Kaynakça Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.
- 8 Dergimiz uluslararası indeksli bir dergi olup dergimizde yayınlanan tüm çalışma ve makaleler derginin yayınlandığı tarih itibariyle ilgili indekslere mail yolu ile ulaştırılır.
- 9 Dergimizde özgün araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı “makale formatında olmak zorundadır” türünde yayınlara yer verilmektedir.
- 10 Dergimize gönderilen tüm çalışmalar sisteme yüklendiği şekil ve an itibariyle başka bir dergide yayınlanmamış, değerlendirmeye alınmamış ve red edilmemiş olması gerekir. Tüm sisteme yüklenen makaleler yazar(lar) tarafından bu kurallara uyulduğunu kabul etmiş sayılır. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz hukuki haklarını saklı tutar. Oluşabilecek olumsuzluk karşısında maddi ve manevi tüm sorumluluk ilgili yazar(lar)’a aittir. Dergimiz T.C. Kanunlarına göre hareket eder.

GENERAL INFORMATION ABOUT SSTB JOURNAL

- 1 Our journal is a refereed and internationally indexed journal. Each paper is evaluated by two referees who are field experts. The articles not reported as “issuable” positively by two field referees aren’t published in our journal. None of the author(s) can lay a claim on our journal in this case. Data, concerning the ethics committee of the studies, approved to be published in our journal, having the Ethics Committee Report, should be submitted to the editors in written and uploaded to the system with the article. Author(s) should take the responsibility of their articles, having the Ethics Committee Report, which were not submitted to the editors in written and were not uploaded to the system. None of the committees and the authorities in our journal are responsible for pecuniary and non-pecuniary damages. The committees and the authorities in our journal do not have any legal obligations. Author(s) have accepted this situation beforehand.
- 2 Author(s) cannot make a demand for the journal’s procedure concerning the academicians in journal’s referee board and other boards and other authorities. Even if so, they aren’t given any information, system process cannot be changed. Necessary information about our journal can be obtained from the website of the journal www.sstbdergisi.com.
- 3 Our journal publishes four times a year, all articles in the relevant volume of journal are uploaded to the web system of the journal in one volume on the last day of the months “March, June, September and December” All readers can download the articles from the journal’s web system and the relevant paper “article” can be used on condition that our journal is cited. Readers can download all volumes of our journal for free.
- 4 All articles published in our journal are assured with certificate of quality (ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706) and trademark patent (2015/04313-2015-GE-18969). Articles published provide their authors with all kinds of legal rights and international assurance regarding their articles with quality, trademark, patent and doi information.
- 5 Our journal has both printed and online versions. Necessary information about our journal can be obtained from the T.R. Ministry of Culture with the number Print 2146-8508 Online ISSN NO: 2147-1711

- 6** Reference within the text should be (Yılmaz, 2015: 1) or (Yılmaz et al. 2015:1), in the reference part YILMAZ, M., (2015). Futsal Competition Between University Athletes Who Participated Orientation And Motivation Of Conduct Investigation Of Success , SSTB International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences Issue:15, Volume:5, pp.1-2. All authors must follow the latest volumes of our journal and apply the print format of the published articles in their own papers. It is an obligation to indicate the access date of the internet sources and the last accessed full internet link in the references and below the page by giving numbers.
- 7** References are arranged by the Turkish alphabet. The printing format in the last volume of the journal should be taken into account by all authors.
- 8** Our journal is an internationally indexed journal, and all articles and papers published in our journal are sent to relevant indices via e-mail by the publication date of the journal.
- 9** Original research, analysis, compilation, case study, project and book introduction “have to be in an article format” and these publications are also included.
- 10** All papers sent to the journal and uploaded to the system shouldn't be previously published, not evaluated and not rejected. All articles uploaded to the system are acknowledged that author(s) conform to these rules. Otherwise, our journal keeps its legal rights reserved. All material and moral responsibility regarding a negative situation belong to author(s). Our journal acts in line with the T.R. Law.

İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA ve UYGULAMA

**RUHSAL SORUNU OLAN EBEVEYNLERİN
ÇOCUKLARI VE HEMŞİRELİK** 1-12
Zila Özlem KIRBAŞ, Hacer KOBYA BULUT

**INDIVIDUAL ANTIDEPRESSANT USE AND ITS
ANALYSIS FOR OECD COUNTRIES** 13-29
*Ayça GÜRKAN, Ali Serdar YÜCEL, Ümran SEVİL,
Mustafa TALAS, Murat KORKMAZ, Yasemin KÜÇÜKÖZKAN*

**OSGOOD SCHLATTER OLAN GENÇ SPORCULARDA
İZOKİNETİK KAS KUVVETİ VE EGZERSİZ** 30-41
*Canan GÖNEN AYDIN, Deniz KARGIN, Mehmet Özbey
BÜYÜKKUŞCU, Burak FARIZ, Dilek ÖZTAŞ,
İlhan A BAYHAN*

**KATARAKT CERRAHİSİ GEÇİRECEK
HASTALARDA AMELİYAT ÖNCESİ KAYGI
DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ** 42-62
Çığla ARSLANKILIÇ, Özlem YAZICI, Erdem GÖL

ARAŞTIRMA LİTERATÜR ve DERLEME

ENGELLİ ÇOCUĞUN ANNESİ OLMAK 63-72
Havva KAÇAN

**BOŞANMA SÜRECİ VE AİLE (BOŞANMA)
ARABULUCULUĞU** 73-102
Bülent ŞEN

BAŞ EDITÖR

Prof. Dr. Çetin YAMAN - Sakarya Uygulamalı Üniversitesi

BAŞ EDITÖR YARDIMCILARI

Prof. Dr. Erdal ZORBA - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Metin YAMAN - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ümran SEVİL - Ege Üniversitesi

TEKNİK EDITÖRLER

Doç. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ - Hitit Üniversitesi
Öğr. Gör. Ozan KARABAŞ - Hitit Üniversitesi
Burhan MADEN

İNGİLİZCE DİL EDITÖRLERİ

Dr. Öğr. Üyesi. Abdullah KARATAŞ - Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi. Gökşen ARAS - Atılım Üniversitesi
Dr. Sinem HERGÜNER

TÜRKÇE DİL EDITÖRLERİ

Doç. Dr. Gülsemir HAZER - Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Yakup POYRAZ - Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

İSTATİSTİK EDITÖRLERİ

Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN - Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe ÇEVİRME - Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Saliha ÖZPINAR - Alanya Alaattin Keykubat Üniversitesi
Doç. Dr. Serdar TOK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi. Emre DÜNDER - Ondokuz Mayıs Üniversitesi

SİSTEM EDITÖRLERİ

Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Gülten HERGÜNER - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Arş. Gör. Merve ÖZYILDIRIM - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
İsmail YAŞARTÜRK - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Yusuf ÇUHADAR - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

YAYIN KURULU

Prof. Dr. Ali Hakan BÜYÜKLÜ - Yıldız Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. Andrew R. MAHON - Central Michigan University
Prof. Dr. Ahmet ERGÜLEN - Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Fahri ÖZOK - Okan Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan AYTAÇ - Trakya Üniversitesi
Prof. Dr. Azmi YETİM - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Carl WALTERS - University of British Columbia
Prof. Dr. Çetin YAMAN - Sakarya Applied Sciences Üniversitesi
Prof. Dr. David MARTIN - University of Vitten
Prof. Dr. Dusan MITIĆ SERBIA - University of Belgrade
Prof. Dr. Erdal ZORBA - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih ÇATIKKAŞ - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Prof. Dr. Fatih KILINÇ - Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Fahri ERDOĞAN - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Fazilet KAYASELÇUK - Başkent Üniversitesi
Prof. Dr. Gaetano RAIOLA - University of Salerno
Prof. Dr. Gülgün ERSOY - İstanbul Aydın Üniversitesi

Prof. Dr. Hayrettin GÜMÜŞDAĞ / Bozok Üniversitesi
Prof. Dr. Helena Cristina BRİTES MARTİNS - University of Porto
Prof. Dr. İlkin ÇAVUŞOĞLU - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Jacques BROWN - University of Laval
Prof. Dr. Jo WILLIAMS - University of Southern Maine
Prof. Dr. John AMİS - University of Edinburgh
Prof. Dr. John TRİBE - University of Surrey
Prof. Dr. Kadir Emre AKKUŞ - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Keith GİLBERT - University of East London
Prof. Dr. Laurentiu Gabriel TALAGHİR - Universitatea Dunarea de Jos Galati
Prof. Dr. Leing ROBINSON - University of Stirling
Prof. Dr. Metin YAMAN - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet GÜÇLÜ - Bartın Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY - Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Faik ÖZÇELİK - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Meliha HANDZİC - International Burch University
Prof. Dr. Mustafa AYTAÇ - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Nevin HOTUN ŞAHİN - İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Nevin AKDOLUN BALKAYA - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Prof. Dr. Rana VAROL - Ege Üniversitesi
Prof. Dr. Raziye Gül TIRYAKI SÖNMEZ - University of New York City
Prof. Dr. Ramon SPAAJ - Victoria University
Prof. Dr. Ronald PRINEAS - Wake Forest University
Prof. Dr. Robert N. LUSSIER - Springfield College
Prof. Dr. Serpil AYTAÇ - Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Sibel GÜNDEŞ - Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi
Prof. Dr. Tim MEYER - Saarland University
Prof. Dr. Veysel BOZKURT - İstanbul University
Prof. Dr. Yaşar Nuri ŞAHİN - Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Yaşar İnci ALİCAN - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Ali Serdar YÜCEL - Fırat Üniversitesi
Doç. Dr. Alpaslan Hamdi KUZUCUOĞLU - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Doç. Dr. Anni VANHATALO - Exeter of University
Doç. Dr. Ayşe ÇEVİRME - Sakarya Üniversitesi
Doç. Dr. Eray YURTSEVEN - İstanbul Üniversitesi
Doç. Dr. Gülten HERGÜNER - Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Doç. Dr. Haluk ŞENGÜN - İstanbul Aydın Üniversitesi
Doç. Dr. Hacı Ahmet PEKEL - Gazi Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet BAYANSALDIZ - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Doç. Dr. Shannon KERWIN - Brock University
Doç. Dr. Serdar TOK - Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Doç. Dr. Seyhan HIDIRLIOĞLU - Marmara Üniversitesi
Dr. David MARKLAND - Bangor University
Dr. Maria CHRİSTINA KOSTELİ - Edge Hill University

HUKUK DANIŞMANLARI

Av. Fevzi PAPAÇI
Av. İbrahim DURSUN
Av. Mehmet AYDIN
Av. Nazmi ARİF
Av. Onur BAYKAN
Av. Rozerin Seda KİP
Av. Yasemin ÖZ

BİLİM DALLARI

- ✓ AKTİF YAŞLANMA VE YAŞLI BAKIMI
- ✓ CERRAHİ TIP BİLİMLERİ
- ✓ DAHİLİ TIP BİLİMLERİ
- ✓ DOPİNG VE ERGONOJİK YARDIM
- ✓ DİĞER TIP BİLİMLERİ
- ✓ ERİŞKİN VE PEDIATRİK DÖNEM SPOR TRAVMATOLOJİSİ
- ✓ FİZİK TEDAVİ VE REHABİLİTASYON
- ✓ HEMŞİRELİK BİLİMLERİ
- ✓ ORTOPEDİ VE TRAVMATOLOJİ
- ✓ PSİKOLOJİ VE PSİKİYATRİ
- ✓ SAĞLIK YÖNETİMİ
- ✓ SPOR BİLİMLERİ
- ✓ SPOR CERRAHİSİ SONRASINDA AKTİVİTE VE SPORTİF REHABİLİTASYON HİZMETLERİ
- ✓ SPOR HEKİMLİĞİ
- ✓ SPOR YARALANMALARI SONRASI TEDAVİ VE SAKATLIKTAN KORUNMA
- ✓ SPORA YÖNLENDİRME VE UYGULAMALARI
- ✓ SPORCU BESLENMESİ
- ✓ SPORCU PSİKOLOJİSİ
- ✓ SPORCU SAĞLIĞI
- ✓ SPORCUDA FİZİKSEL TESPİT EDİLEN KAS İSKELET PROBLEMLERİ
- ✓ SPORCUDA PERFORMANS GELİŞTİRME
- ✓ TEMEL TIP BİLİMLERİ
- ✓ TIBBİ BİYOLOJİK BİLİMLER
- ✓ TIP TARİHİ ve ETİK
- ✓ YAŞLILIK DÖNEMİ SPORCU SAĞLIĞI
- ✓ İŞ GÜVENLİĞİ VE ÇALIŞAN SAĞLIĞI

DISCIPLINES

- ✓ ACTIVE AGING AND OLDER CARE
- ✓ SURGICAL MEDICAL SCIENCES
- ✓ INTERNAL MEDICAL SCIENCES
- ✓ DOPING AND ERGONOJIK HELP
- ✓ OTHER MEDICAL SCIENCES
- ✓ ADULT AND PEDIATRIC PERIOD
SPORST TRAUMATOLOGY
- ✓ PHYSICAL THERAPY AND
REHABILITATION
- ✓ NURSING SCIENCE
- ✓ ORTHOPEDY AND TRAUMATOLOGY
- ✓ PSYCHOLOGY AND PSYCHIATRY
- ✓ HEALTH MANAGEMENT
- ✓ SPORTS SCIENCE
- ✓ ACTIVITIES AND SPORTS SPORTS
REHABILITATION SERVICES AFTER
SURGERY
- ✓ SPORTS MEDICINE
- ✓ SPORTS INJURIES AFTER
TREATMENT AND PREVENTION OF
DISABILITY
- ✓ SPORTS STEERING AND
APPLICATIONS
- ✓ SPORTS NUTRITION
- ✓ SPORT PSYCHOLOGY
- ✓ ATHLETES HEALTH
- ✓ ATHLETIC PHYSICAL PROBLEMS
DETECTED MUSCULOSKELETAL
- ✓ ATHLETIC PERFORMANCE
DEVELOPMENT
- ✓ BASIC MEDICAL SCIENCES
- ✓ MEDICAL BIOLOGICAL SCIENCES
- ✓ MEDICAL HISTORY AND ETHICS
- ✓ AGING PERIOD OF SPORTS HEALTH
- ✓ JOB SAFETY AND EMPLOYEE
HEALTH

TARANDIĞIMIZ İNDEKSLER

Prof. Dr. Çetin YAMAN
Baş Editör

Değerli okurlar, kıymetli bilim insanları.,

Dergimizin bu sayısında toplam 06 araştırma ve uygulama çalışmasına yer vermiş bulunmaktayız. Dergimizin bu sayısında da birbirinden kıymetli çalışmaları ile bizleri destekleyen yazarlarımıza yürekten teşekkür ederiz. Her sayıda olduğu gibi bu sayının siz kıymetli okurlarla buluşmasında emek ve katkıları ile bizleri yalnız bırakmayan kıymetli hakem kurulumuza da ayrıca teşekkür ediyoruz. Dergimizin sizlere ulaştırılmasında arka planda çalışan ve büyük emek sarf eden editörler kurulu, sistem yönetimi ve yayın kurulundaki kıymetli bilim insanlarına da teşekkür etmeden geçemeyeceğiz. Değerli bilim insanları; dergimizin farklı indekslere girmesi konusundaki başvuru ve çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Dergimizde yayınlanan çalışmaların yine farklı okur ile literatür açısından değerlendirilmesi konusundaki duyurularımız da ayrıca devam etmektedir. Farklı dünya ülkelerinden bilim insanlarına dergi ve sayıları konusundaki iletiler ile iletişim çalışmalarına da ayrıca hız vermiş bulunmaktayız. Şimdiden destek ve katkılarımızdan dolayı teşekkür eder gelecek sayılarda yeniden görüşmek üzere esenlikler dileriz.

(Dergimizde etik kurul raporu gerektiren her türlü çalışmada yazar(lar) editörlüğe ve derginin sistemine yayın yüklerken gerekli etik kurul rapor bilgilerini girmekle yükümlüdür. Hiçbir koşul ve şartlarda oluşun ya da oluşacak bir sorunda problemde dergimiz, yayın kurulu, imtiyaz sahibi, yazı işleri, hakem ve bilim kurulları sorumluluk kabul etmez. Yazar(lar) bu bilgiyi dergiye yazılı olarak vermekle yükümlüdür. Bu konuda tüm sorumluluk yazar(lar) a aittir).

Basın Yayın Kanununun “5187” gereğince basılı eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddi ve manevi zararlar m-13-14 kapsamında dergimizde yayınlanan yayınların içeriği ve hukuki sorumluluğu tek taraflı olarak yazar(lar) a aittir. Dergimiz, yönetim, hakem, editör, bilim ve imtiyaz sahibi bu yükümlülükleri kabul etmez. Dergimizde bilimsel içerikli, literatüre katkı yapan, bilimsel anlamda değer ifade eden çalışmalar kabul edilir ve yayınlanır. Bunun dışında siyasi, politik, hukuki ve ticari içerikli fikri sınai haklar kanununa aykırılık içeren yayınlara yer verilmez. Olası bir olumsuzluk durumunda yazar(lar) doğabilecek her türlü maddi ve manevi zararı peşinen kabul etmiş ve yüklenmiştir. Bu nedenle ikinci üçüncü ve diğer şahıs ile kurumlar konusunda dergimiz yönetimi ve kurulları hiçbir sorumluluğu kabul etmez. Bu yönde dergimiz ve kurulları üzerinde bir hukuki yaptırım uygulanması söz konusu olamaz. Eserlerin içeriği vemevcut durumu yazar(lar) ait olup dergimiz bu yayınların sadece yayınlanması ve literatüre kazandırılması aşamasında görev üstlenmiştir. Tüm okuyucu, kamuoyu ve takipçilerine ilanen duyurulur..

Dear readers, precious scholars.,

In this issue of our journal, there are a total of 06 research and application studies. In this issue of the journal, we would like to express our sincere thanks to the authors who support us with their valuable studies. We would also like to express our thanks and appreciation to the precious arbitration committee members who never leave us alone and enable this issue to meet with our dear readers with their wonderful efforts and contributions, as they have done in each issue. We also greatly appreciate the efforts of the editorial board, system management, and the precious scholars taking place in the editorial board for making an effort in the background of the publication of this journal. Dear scientists, we still continue our applications and works to enable our journal to be in different indices. Our announcements about the evaluation of the studies published in our journal to be assessed by different readers and literatures also still continue. We have also speeded up our communication studies and the delivery of the journal and its issues to scientists and scholars all around the world. We thank you for your support and contributions already, and we pray for reconciliation.

(In any kind of study requiring ethical board report in our journal, author(s) is/are obliged to enter the data of necessary ethical board report while uploading their publication in editorship and journal system. Our journal, publication board, grant holder, editorial office, referee and science boards do not undertake any responsibility for a problem to occur under any circumstances and conditions. Author(s) is/are obliged to give this information to journal in written. All liability in this issue belongs to author(s)).

As per the “5187” of Press Law, material and emotional damage arising from the actions via published works, the content and legal responsibility of the publications published in our journal within the scope of m-13-14 unilaterally belong to author(s). Our journal, executive board, referees, editor, science board and publisher don’t accept these obligations. The scientifically valuable papers with scientific content which contribute to literature are accepted and published in our journal. Apart from this, the papers with political, legal and commercial content which are against the intellectual property rights are not accepted. in case of a possible negative situation, author(s) is/are regarded as accepting and undertaking all kinds of possible material and emotional damage beforehand. Therefore, our journal’s management and other boards don’t accept any responsibility regarding the second, third and other persons and institutions under any condition. in this sense, a legal sanction on our journal and its boards is out of question. The content and the current status of the papers belong to author(s) and our journal only takes part in the publication of these papers and contribution to literature. Respectfully announced to all readers, public and followers by publication.

RUHSAL SORUNU OLAN EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARI VE
HEMŞİRELİK ⁽¹⁾

CHILDREN OF PARENTS WITH A MENTAL ILLNESS AND NURSING

*Zila Özlem KIRBAŞ¹, Hacer KOBYA BULUT²*¹ *Ordu Üniversitesi, Gököy Meslek Yüksekokulu, Ordu / Türkiye*² *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Trabzon / Türkiye**ORCID ID: 0000-0003-4030-5442¹, 0000-0003-4910-6378²*

Öz: Giriş: Dünya Sağlık Örgütüne göre; ruhsal sorunlar ve sorunlu bireylerin yaygınlığı ve sıklığı artmaktadır. Dünya çapında, çocukların %15-23'ü akıl hastalığı olan bir ebeveyn ile yaşamaktadır. **Amaç:** Bu derleme, ruhsal sorunu olan ebeveynlerin çocuklarının yaşadığı olumsuzluklara dikkat çekmek amacıyla yazılmıştır. **Yöntem:** Literatürde ruhsal ve zihinsel sağlık sorunları olan ebeveyn ve çocuklarıyla yapılan çalışmaların taraması yapılmıştır. Tam metnine ulaşılabilen çalışmalar ve ilgili istatistik bilgiler değerlendirilmiştir. **Bulgular:** Dünyada yeti kaybı ve erken ölüme en sık yol açan on hastalıktan beşini ruhsal bozukluklar oluşturmaktadır. Bunlar; depresyon, şizofreni, bipolar mizaç bozukluğu, alkolizm ve kompulsif bozukluklardır. Zihinsel bir hastalığı olan ebeveynle yaşayan çocuklar pek çok riskle karşı karşıya kalmaktadır. Bu bozukluklarla bağlantılı intihar olasılığı oldukça yüksektir. Ebeveynlerin intihar öyküsünün, çocuklukta intihar için risk faktörü olabildiği bilinmektedir. İstismara uğrayan çocukların ebeveynlerinin bir kısmında psikopatoloji tespit edilebilmektedir. Ayrıca çocuklar da cinsel istismar sonucu gelişebilecek psikopatolojiler için risk oluşturmaktadır. **Sonuç:** Çocukların bu zorlu süreci sağlıklı bir şekilde geçirebilmesi için sağlık çalışanlarına önemli görevler düşmektedir. Sağlık çalışanları, hastalarının ebeveynlik rollerini ve sorumluluklarını ve diğer aile üyelerinin, özellikle de çocukların ihtiyaçlarını kabul etmeli ve uygun yaklaşımlarda bulunmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Ruhsal Sorun, Ebeveyn, Çocuk, Ruhsal Sorunu Olan Ebeveyn

Abstract: Introduction: According to the World Health Organization; the prevalence and frequency of mental problems and problematic individuals are increasing. Around the world, 15-23% of children live with a mentally ill parent. **Aim:** This review was written to draw attention to the negativity of the children of parents with mental problems. **Method:** In the literature, studies with parents and children with mental and mental health problems were screened. The studies and the related statistics were evaluated. **Results:** Five of the 10 most common diseases leading to disability and premature death are mental disorders. These; depression, schizophrenia, bipolar disorder, alcoholism and compulsive disorders. Children living with parents who have a mental illness face many risks. The probability of suicide associated with these disorders is quite high. It is known that parents' suicide history may be a risk factor for suicide in childhood. Psychopathology can be detected in some of the parents of the abused children. In addition, children are at risk for psychopathologies that may develop as a result of sexual abuse. **Conclusion:** In order for children to be able to spend this challenging process in a healthy way, health workers play an important role. Health workers should accept the parenting roles and responsibilities of their patients and the needs of other family members, especially children, and take appropriate approaches.

Key Words: Mental Problem, Parents, Child, Parents With Mental Problems

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.7

- (1) *Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Zila Özlem KIRBAŞ "Öğretim Görevlisi - Lecturer", Ordu Üniversitesi, Gököy Meslek Yüksekokulu, Ordu / Türkiye, kirbas1972@hotmail.com, Geliş Tarihi / Received: 22.02.2019, Kabul Tarihi / Accepted: 15.07.2019, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research-Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No*

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

GİRİŞ ve KURAMSAL ÇERÇEVE

Geniş bir problem yelpazesine sahip olan ruhsal rahatsızlıklar farklı belirtilerle ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte, genelde anormal düşüncelerin, duyguların, davranışların ve başkalarıyla olan ilişkilerin bir kombinasyonu ile karakterizedirler (WHO). Ruh sağlığı, kişinin kendi kendisi ile çevresindeki kişilerle ve toplumla barışık olması, sürekli denge, düzen ve uyum sağlayabilmek için gerekli çabayı gösterebilmesidir. Ruhsal sorunlar ise, düşünce ve davranışlarda değişik derecelerde tutarsızlık, uygunsuzluk ve yetersizlikle karakterize bir durumdur (Çam ve Engin, 2014).

Dünya Sağlık Örgütüne göre; ruhsal sorunlar ve sorunlu bireylerin yaygınlığı ve sıklığı artmaktadır. Geniş örneklem çalışma ve tarama sonuçlarına göre;

Dünyada %25 oranında yaşamı boyunca bir ya da daha fazla ruhsal ve davranışsal sorunlar yaşayan insan bulunmaktadır. Birleşmiş milletler raporlarına göre, dünyada 450 milyon kişi bir ruhsal veya nörolojik hastalıkla mücadele etmektedir. ABD’de tedavi görmesi gereken düzeyde bir ruhsal bozukluğu olanların oranı %15, Türkiye’de %20’dir. Türkiye’de ruh sağlığı profili sonuçlarına göre, ruhsal hastalıklar toplumun %17,2’sinde görülmektedir (Çam ve Engin, 2014). Dünyada yeti kaybı ve erken ölüme en sık yol açan on hastalıktan beşi ruhsal bozukluklar olup (Çam ve Engin,

2014; WB, WHO and HSPH, 1996), bunlar; *depresyon, şizofreni, bipolar mizaç bozukluğu, alkolizm ve kompulsif bozukluklardır* (WB, WHO and HSPH, 1996).

Ruhsal bozukluklar topluma psikolojik, sosyal ve ekonomik yük getirmektedir. Aynı zamanda fiziksel hastalık riskini de artırmaktadır (WB, WHO and HSPH, 1996).

Zihinsel ve fiziksel sağlık birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Zihinsel ve davranışsal bozukluklar biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörler arasındaki karmaşık bir etkileşimin bir sonucudur. Örneğin, depresyon kalp hastalığının oluşumunda etkili olabilir. Aynı şekilde, endişeli ve depresif ruh halleri, endokrin ve bağışıklık işlevinde olumsuz değişiklikler meydana getirir ve bir dizi fiziksel rahatsızlığa duyarlılığı artırır (WB, WHO and HSPH, 1996).

Bir kişinin sağlık davranışı, o kişinin zihinsel sağlığına oldukça bağlıdır. Örneğin, depresyon ve madde bağımlılığı gibi psikiyatrik bozuklukları olan kişiler sigara içme ve yüksek riskli cinsel davranışlara daha yatkındır (WB, WHO and HSPH, 1996).

Bireysel psikolojik faktörler de zihinsel bozuklukların gelişimi ile ilgilidir. Çocukluk döneminde çocuklarla ebeveynleri veya diğer bakıcılar arasındaki ilişkiler önemlidir. Belirli nedene bakılmaksızın, beslenme yetersizliği çeken çocukların çocukluğunda ya da sonrasında zihinsel ve davranışsal bozukluklar

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

geliştirmesi daha olasıdır (WB, WHO and HSPH, 1996; Goodyear, Cuff, Maybery, Reupert, 2009: 296-304; Reupert ve Kowalenko, 2013: 7-9; Erdim, 2015: 233-240; Leijdesdorff, Van Doesum, Popma, Klaassen, Van Amelsvoort, 2017: 312-317).

Kontrolsüz kentleşme, yoksulluk ve hızlı teknolojik değişim gibi sosyal faktörler de önemlidir. Zihinsel sağlık ile yoksulluk arasındaki ilişki özellikle önemlidir: yoksullar ve yoksulların madde kötüye kullanımını da yaygın bir prevalansa sahiptir (WB, WHO and HSPH, 1996).

Tüm bu hastalıkların yaygınlığı, başlangıç ve seyrini belirleyen faktörler arasında yoksulluk, cinsiyet, yaş, çatışma ve felaketler, büyük fiziksel hastalıklar, aile ve sosyal çevre bulunmaktadır. Bu bozukluklarla bağlantılı intihar olasılığı da oldukça yüksektir (WHO). Yapılan bir çalışmada ebeveynlerin intihar öyküsünün, çocuklukta intihar için risk faktörü olabildiği belirtilmektedir (Sørensen, Mortensen, Wang, Juel, Silverton, Mednick, 2009: 748-751). Yapılan başka bir çalışmada, istismara uğrayan çocukların ebeveynlerinin bir kısmında psikopatoloji tespit edildiği ve ayrıca çocuklarda cinsel istismarın gelişebilecek psikopatolojiler için risk oluşturduğu, bu nedenle sosyo-demografik özelliklerin tanımlanmasının önemli olduğu belirtilmektedir (Demirci, Özmen, Öztop, Özdemir, Uytun, 2014: 146-153).

Dünya Sağlık Örgütü Raporu (2001), zihinsel rahatsızlığı olanlara ve ailelerine en iyi yardım için, tüm ülkelerde ve toplumlarda her ülkenin ihtiyaçlarına ve kaynaklarına göre uyarlanabilecek 10 öneri sunmaktadır:

1. Birinci basamakta tedaviyi sağlama
2. Psikotropik ilaçları hazırlama
3. Toplumda bakım verme
4. Halkı eğitme
5. Toplulukları, aileleri ve tüketicileri dahil etme
6. Ulusal politikalar, programlar ve mevzuat oluşturma
7. İnsan kaynaklarını geliştirme
8. Diğer sektörlerle bağlantı kurma
9. Topluluğun zihinsel sağlığını izleme
10. Daha fazla araştırmayı destekleme

RUHSAL SORUNU OLAN EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARI

Dünya çapında, çocukların %15-23'ü akıl hastalığı olan bir ebeveyn ile yaşamaktadır. Bu çocuklarda %50'ye varan zihinsel hastalık gelişme riski vardır (Leijdesdorff, Van Doesum, Popma, Klaassen, Van Amelsvoort, 2017: 312-317).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Ruhsal hastalığı olan bir ebeveyne sahip olmak, zihinsel sağlık ve çocuk sağlığı açısından önemli riskler yaratabilir (Goodyear, Cuff, Maybery, Reupert, 2009: 296-304; Reupert ve Kowalenko, 2013: 7-9; Erdim, 2015: 233-240; Leijdesdorff, Van Doesum, Popma, Klaassen, Van Amelsvoort, 2017: 312-317). Ruhsal hastalıklar ailenin rutinlerini, aile bireyleri arasındaki iletişimi, ailedeki rol ve ilişkileri, stresle baş edebilme ve problem çözme becerilerini etkiler (Boyd, 2008: 291-304). Çalışmalarda baş etmekte zorlanan çocukların yalnızlık, alkol kullanımı, öz kısıyım girişimi, anoreksiya nevroza gibi ruhsal sorunlar yaşadıkları ve ebeveynin hastalığından dolayı utandıkları, kendilerini izole ettikleri, acı çektikleri ve sıklıkla ağladıkları belirtilmektedir (Handley ve Farrell, 2001: 221-228; Polkki, Ervašt, Huupponen 2004: 151-163; Knutsson-Medin, Edlund, Ramklint, 2007: 744-752). Ebeveynde ruhsal sorun olması çocuk için belirsizlik, şaşkınlık ve kendini suçlama gibi karışık duygulara neden olabilir (Cooklin, 2004: 292-304; Nathiel, 2007: 19-35). Ebeveyn hastaneye yatırılmışsa hastanedeki odasının düzenlenmesinde çocuktan fikir alınması ve ebeveyni ile düzenli olarak görüşmesinin sağlanması da hastalığı anlamaya yardımcı yaklaşımlar olarak önerilmektedir. Hastalığı anlama ve anlamlandırma çabalarının altında yatanın, çocukların hastalığın yaşamlarına getirdiği değişimleri yönetme isteği olduğu anlaşılmalı ve gereken

profesyonel destek sağlanmalıdır. Çocuğun bu süreçte kendini rahat ifade edebilmesinin sağlanması sadece endişeleri ve anksiyetesine değil, olumlu deneyimlerine de odaklanılması önerilmektedir (Cooklin, 2004: 292-304; Nathiel, 2007: 19-35). Çocuğun bakılıp büyütülme sürecine ilişkin temel gereksinimlerin karşılanması yetersiz hale gelebilir (Cooklin, 2004: 292-304; Nathiel, 2007: 19-35; Boyd, 2008: 291-304). Ruhsal sorunu olan ebeveynle yaşayan çocuklar ihmal ve istismara maruz kalabilirler. Aynı zamanda duygusal ve davranışsal sorunların yanı sıra çocukluk ve/veya erişkinlik çağı psikiyatrik bozukluklarının gelişmesi açısından risk altında olabilirler (Akdemir ve Gökler, 2008: 133-140; Mahoney, 2010: 4-13; Korhonen, Pietila, Vehvilainen-Julkunen, 2010: 65-74).

Yapılan bir çalışmada, şiddetli akıl hastalığı olan (şizofreni, bipolar bozukluk, majör depresif bozukluk) ebeveynlerin çocuklarının bir dizi psikiyatrik bozukluk riski altında olduğu ve bunların üçte birinde yetişkinlik döneminde şiddetli akıl hastalığı geliştirebileceği belirtilmektedir (Rasic, Hajek, Alda, Uher, 2013: 28-38). Orta ila ciddi derecede depresyona girmiş (yüksek riskli) veya depresif olmayan (düşük riskli) ebeveynlerin 147 çocuğunun 30 yıla kadar takip edildiği bir çalışmada da majör depresyon riskinin yüksek riskli çocuklarda yaklaşık üç kat daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Aynı çalışmada, ilk

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

başlangıç riskinin en yüksek olduğu dönem her iki grupta da 15-25 yaş grubu olarak belirtilmekte, prepubertal başlangıçların nadir olduğu ancak yüksek riskli çocukların riskinin 10 kattan fazla artmış olduğu belirtilmektedir. Depresyona maruz kalan ebeveynlerin çocuklarının orta yıllarına kadar devam eden depresyon, morbidite ve mortalite açısından yüksek risk altında kalmaya devam ettikleri bildirilmektedir (Weissman, Wickramaratne, Gameroff, Warner, Pilowsky, Kohad, Talati, 2016: 1024-1032). Başka bir çalışmada da ruhsal bozukluğu olan anne babalara sahip çocukların sağlıklı ebeveynlere sahip çocuklardan daha fazla ruhsal bozukluk tanısı aldıkları belirtilmektedir (Öç, Şişmanlar, Ağaoğlu, Tural, Önder, Karakaya, 2006: 123-130).

Çalışmalar da ebeveyninde ruhsal hastalık olan çocukların sorumluluklarının arttığı saptanmıştır (Polkki, Ervašt, Huupponen 2004: 151-163; Valiakalayıl, Paulson, Tibbo, 2004: 528-535; Knutsson-Medin, Edlund, Ramklint, 2007: 744-752; O'Connell 2008: 89-104; Mordoch ve Hall, 2008: 1127-1144;) Benzer şekilde ebeveynin yerine getiremediği sorumlulukları çocukların üstlenmek zorunda kaldığı okullarından ya da işlerinden fedakarlık yaparak hasta ebeveynlerinin bakımıyla ilgilendikleri, genç yaşta sorumluluk aldıkları ya da ebeveynin rollerini üstlendikleri bildirilmektedir (Aldridge ve Becker, 2003: 8-11; Cooklin, 2004: 292-304; Velleman, 2004:

188-190; Nathiel, 2007: 19-35). Somers'in çalışmasında ise ebeveyni şizofreni tanısı almış olan çocukların, ev işlerini yapmaktan, ev dışında ya da arkadaşlarıyla zaman geçiremedikleri ortaya çıkmıştır (Somers, 2007: 1319-1334).

Yapılan bir çalışmada ebeveynde ruhsal hastalık varlığının ailenin parçalanma riskini artırdığı ve çocukların bu konuda sürekli kaygı yaşadığı saptanmıştır (Buldukoğlu, Bademli, Karakaya, Göral, Keser, 2011: 683-703). Yapılan çalışmalarda hasta ebeveynine sahip olmanın ve ebeveynin hastalığını başkalarına söylemenin izolasyona neden olduğu ortaya çıkmıştır (O'Connell, 2008: 89-104). Benzer şekilde yapılan çalışmalarda ebeveyni hasta olan çocukların, arkadaşları tarafından damgalandıklarını hissettikleri ve çocukların bu damgalamanın ruhsal hastalıkla ilişkili olduğunun farkında oldukları, ailelerin ruhsal bozukluğun varlığını saklama ihtiyacı duydukları bildirilmektedir (Meadus ve Johnson, 2000: 383-390; Handley vd., 2001: 221-228; Diaz ve Johnson, 2004: 472-482; O'Connell, 2008: 89-104; Mordoch ve Hall, 2008: 1127-1144). Bu sonuçlar damgalamayı önlemeye yönelik yaklaşımların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Yapılan bir çalışmada da anne-babaları zihinsel bir hastalığa sahip olan 8-12 yaş grubundaki çocuklara iki formatta (okul tatilleri ve okul sonrası akran desteği programları) sunulan bir pilot müdahale programından sonra; çocukla-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

rın benlik saygısı, aile içinde başa çıkma ve ilişki problemlerinde azalmalar olduğu belirtilmektedir (Goodyear, Cuff, Maybery, Reupert, 2009: 296-304).

Bunların dışında annede var olan zihinsel sağlık sorunlarının bebekleri için de birçok olumsuz etkisi olabilmektedir. Bunlar:

- Yenidoğan bakım birimine kabullerde artış,
- İshal hastalıklarının oranında artış,
- Bulaşıcı hastalık ve hastaneye yatış oranlarında yükselme,
- Önerilen aşılama programlarının tamamlanamaması,
- Emzirmenin erken durdurulması,
- Çocuklarda fiziksel, bilişsel, sosyal, davranışsal ve duygusal gelişmenin daha kötü olmasıdır (“Report of the WHO-UNFPA”, 2008).

HEMŞİRELİK YAKLAŞIMLARI

Zihinsel sağlık çalışanlarının çoğunluğunu oluşturan hemşireler, çocukları ve aileleri desteklemek, önleyici tedbirler almak, risk altındaki kişileri belirlemek ve erken müdahale etmek için önemli konumda bulunmaktadır (Mahoney, 2010: 4-13). Zihinsel sağlık hemşireleri için temel faaliyetler ailelere odaklanmalıdır. Aile odaklı bir yaklaşım, ço-

cukların ve ailelerinin sorunlarını önlemek ve onların güçlerini ve açıklarını belirlemek için kullanılabilir. Aile odaklı bakım, aileleri desteklemek ve ebeveyn zihinsel hastalıklarından kaynaklanabilecek güçlükleri gidermek için yararlı bir çerçeve oluşturur.

Özellikle ruh sağlığı sorunu olan ebeveyn/ebeveynlerin bulunduğu ailelerde yaşayan çocuklar birçok olumsuz durumla karşılaşmaktadırlar. Çocukların bu zorlu süreçten sağlıklı şekilde çıkması için sağlık çalışanlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle sağlık çalışanlarının ruh sağlığı sorunu olan ebeveyn tutumlarının çocuğun psikolojini nasıl etkilediğini anlaması çok önemlidir (Erdim, 2015: 233-240). Çocuklar için sonuçlar, ebeveynlerin akıl hastalığına bağlı faktörlere, ayrıca aileye, sosyal desteğe ve topluluğa ilişkin bazı çevresel koruyucu ve risk faktörlerine göre değişebilmektedir. Sağlık çalışanları, hastalarının ebeveynlik rollerini ve sorumluluklarını ve diğer aile üyelerinin, özellikle de çocukların ihtiyaçlarını kabul etmelidir (Reupert ve Kowalenko, 2013: 7-9).

Bazı kadınların kendine özgü zihinsel sağlık bakım ihtiyaçları vardır. Bunlar arasında;

- Aile içi şiddet yaşayan kadınlar
- Zorla cinsel ilişki sonucu hamile olan kadınlar
- HIV pozitif kadınlar

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

- İnfertil kadınlar
- Gebelik kayıpları, ölü doğumlar veya bebekleri olan kadınlar
- Hamile olan ergenler
- Mülteci, ülke içinde çatışma veya doğal felaket sebebiyle yerlerinden edilmiş veya savaştan etkilenen bölgelerden gelen kadınlar,
- Yalnız anneler
- Engelli kadınlar bulunur (“Report of the WHO-UNFPA”, 2008).

Hemşirelerin bu riskli gruplardaki kadınlarda ruhsal hastalıkların sıklıkla gelişebileceğini bilmesi ve bu riskleri en aza indirebilmeye yönelik gerekli önlemlerin alınması için multidisipliner yaklaşımlarda bulunması gerekmektedir.

Depresyonun kadınlarda sık görülüyor olması nedeniyle özellikle postpartum depresyon yaşayan anneler için hemşire desteği oldukça önemlidir (Gürhan, 2016).

Hemşireler hasta ve ailesi ile iş birliği yaparak hastanın tedaviye uyumunda önemli role sahiptir. Ruhsal sorunu olan bireyler sağlık çalışanlarının tutumlarından olumsuz etkilenirler. Bu nedenle hemşirelerin de kendi duygularını tanıması, gerçek dışı beklentileri fark etmesi ve bu durumun hastaya yansımalarını önlemesi gerekmektedir (Gürhan, 2016).

En önemli sorunlardan biri olan damgalama ile mücadelede hemşirelere büyük görevler düşmektedir.

Ruhsal sorunu olan bireylerde intihar girişimleri ve hastanın kendine ya da çevresine şiddet uygulama riski olduğu unutulmamalı, gereken önlemler alınmalıdır.

Dünyada ruh sağlığı hizmet sunumları 3 modelle gerçekleşmektedir. Bunlar; toplum temelli model, hastane temelli model ve toplum hastane-denge modeli (karma) dir. Ülkemizde mevcut durum her ne kadar karma modelin hakim olduğunu gösterse de, son gelişmelerle birlikte toplum temelli modele doğru bir eğilim olduğu görülmektedir (Gürhan, 2016). Hemşireler de son gelişmelerin onlara getirdiği rolleri bilgi ve deneyimleri doğrultusunda terapötik yaklaşımlarla profesyonelce uygulayarak; ruh sağlığını koruma, devam ettirme, erken tanı, tedavi ve bakımda görev almalıdırlar (Özcan ve Gürhan, 2016).

SONUÇ

Ebeveyninde ruhsal hastalık olan çocukların benzer olumsuz deneyimler yaşadıkları görülmektedir. Bu olumsuz deneyimler çocukların fiziksel, mental ve ruhsal sağlığını etkilemektedir. Çocukların bu zorlu süreçten sağlıklı şekilde çıkabilmesi için sağlık çalışanlarına önemli görevler düşmektedir. Çocuklar için sonuçlar sosyal desteğe ve topluluğa ilişkin bazı çevresel koruyucu ve risk

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

faktörlerine göre değişebilir. Sağlık çalışanları, hastalarının ebeveynlik rollerini ve sorumluluklarını ve diğer aile üyelerinin, özellikle de çocukların ihtiyaçlarını kabul etmeli ve uygun yaklaşımlarda bulunmalıdır. Ruhsal hastalığı olan ebeveynlerin çocuklarını ve diğer aile üyelerini bilgilendirmek, baş etme becerilerini güçlendirmek, mevcut hizmetlere ulaşımı kolaylaştırmak çocuk ve aile için oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

AKDEMİR, D., GÖKLER, B., (2008). Bipolar duygudurum bozukluğu olan anne baların çocuklarında psikopatoloji. Türk Psikiyatri Dergisi, 19: 133-140

ALDRIDGE, J., BECKER, S., (2003). Children Caring for Parents with Mental Illness. Bristol, UK, Policy Press. 8-11

BOYD, MA., (2008). Family assessment and interventions, In Psychiatric Nursing: Contemporary Practice, 4th edition (Ed MA Boyd): 291-304. Philadelphia, Lippincott, Williams, & Wilkins

BULDUKOĞLU, K., BADEMLİ, K., KARAKAYA, D., GÖRAL, G., KESER, İ., (2011). Ruhsal hastalığı olan ebeveynle yaşamak. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry, 3(4): 683-703

COOKLIN, A., (2004). Talking with children and their understanding of mental illness. In Parental Psychiatric Disorder: Distressed Parents and Their Families, 2nd edition. (Eds M Gopfert, J Webster, MV Seeman): 292-304. New York, Cambridge University Press

ÇAM, O., ENGİN, E., (2014). Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği: Bakım Sanatı. 1. Baskı, İstanbul: Medikal Yayıncılık

DEMİRCİ, E.Ö., ÖZMEN, S., ÖZTOP, D.B., ÖZDEMİR, Ç., UYTUN, M.Ç., (2014). Çocuk ve Ergen Cinsel İstismar Olgularında İstismar ile İlişkili Sosyodemografik Özelliklerin, Ailesel Değişkenlerin ve Ruhsal Bozuklukların Değerlendirilmesi. The Bulletin of Legal Medicine, 19(3): 146-153

DIAZ, C.A., JOHNSON, S., (2004). The views and experiences of severely mentally ill mothers-a qualitative study. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol, 39: 472-482

ERDİM, L., (2015). Psikiyatrik Hastalığı Olan Ebeveynle Yaşamın Çocuklar Üzerine Etkisi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 2 (2): 233-240

GOODYEAR, M., CUFF, R., MAYBERY, D., REUPERT, A., (2009). CHAMPS: A peer support program for children of parents with a mental illness. Australian

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

e-Journal for the Advancement of Mental Health, 8(3): 296-304

GÜRHAN, N., (2016). Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliği. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri

HANDLEY, C., FARRELL, G.A., (2001). Josephs A, Hanke A, Hazelton M. The Tasmanian children's Project: The needs of children with a parent/carer with a mental illness. Aust N Z J Ment Health Nurs, 10: 221-228

KNUTSSON-MEDIN, L., EDLUND, B., RAMKLINT, M., (2007). Experiences in a group of grown-up children of mentally ill parents. J Psychiatr Ment Health Nurs, 14: 744-752

KORHONEN, T., PIETILA, A.M., VEHVILAINEN-JULKUNEN, K., (2010). Are the children of the clients' visible or invisible for nurses in adult psychiatry? a questionnaire survey. Scand J Caring Sci, 24: 65-74

LEIJDESORFF, S., VAN DOESUM, K., POPMA, A., KLAASSEN, R., VAN AMELSVOORT, T., (2017). Prevalence of psychopathology in children of parents with mental illness and/or addiction: an up to date narrative review. Current Opinion in Psychiatry, 30(4): 312-317

MAHONEY, L., (2010). Children living with a mentally ill parent: The role of public health nurses. Nurs Prax N Z, 26: 4-13.

MEADUS, R.J., JOHNSON, B., (2000). The experience of being an adolescent child of a parent who has a mood disorder. J Psychiatr Ment Health Nurs, 7: 383-390

MORDOCH, E., HALL, A.V., (2008). Children's perceptions of living with a parent with a mental illness: Finding the rhythm and maintaining the frame. Qual Health Res, 18: 1127-1144

NATHIEL, S., (2007). Daughters of Madness: Growing Up and Older with a Mentally ill Mother. Santa Barbara, Praeger. 19-35

O'CONNELL, K.L.C., (2008). What can we learn? Adult outcomes in children of seriously mentally ill mothers. J Child Adolesc Psychiatr Nurs, 21: 89-104

ÖÇ, Ö.Y., ŞİŞMANLAR, Ş.G., AĞAOĞLU, B., TURAL, Ü., ÖNDER, E., KARAKAYA, I., (2006). Anne-babalarında ruhsal bozukluk olan çocukların ruhsal durumlarının değerlendirilmesi. Klinik Psikiyatri, 9(1): 123-130

ÖZCAN, C.T., GÜRHAN, N., (2016). Ruh Sağlığı ve Psikiyatri Hemşireliğinin Temelleri: Kanıta Dayalı Uygulama Bakım Kavramları. Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

POLKKI, P., ERVAST, S.A., HUUPPONEN, M., (2004). Coping and resilience of children of a mentally ill parent. Soc Work Health Care 39:151-163

RASIC, D., HAJEK, T., ALDA, M., UHER, R., (2013). Risk of mental illness in offspring of parents with schizophrenia, bipolar disorder, and major depressive disorder: a meta-analysis of family high-risk studies. Schizophrenia bulletin, 40(1): 28-38

REPORT OF THE WHO-UNFPA MEETING HELD IN GENEVA, SWITZERLAND 30 JANUARY- 1 FEBRUARY, (2008). Maternal mental health and child health and development in low and middle income countries

REUPERT, A.E., KOWALENKO, N.M., (2013). Children whose parents have a mental illness: prevalence, need and treatment. The Medical Journal of Australia, 199(3 Suppl): 7-9

SOMERS, V., (2007). Schizophrenia: The impact of parental illness on children. Br J Soc Work, 37: 1319-1334

SØRENSEN, H.J., MORTENSEN, E.L., WANG, A.G., JUEL, K., SILVERTON, L., MEDNICK, S.A., (2009). Suicide and mental illness in parents and risk of suicide in offspring. Social psychiatry and psychiatric epidemiology, 44(9): 748-751

VALIAKALAYIL, A., PAULSON, L.A., TIBBO, P., (2004). Burden in adolescent children of parents with schizophrenia. Soc Psychiatr Epidemiol, 39: 528-535

VELLEMAN, O., (2004). Alcohol and drug problems in parents: an overview of the impact on children and implications for practice. In Parental Psychiatric Disorder: Distressed Parents and Their Families, 2nd edition. (Eds M Gopfert, J Webster, MV Seeman): 188-190. New York, Cambridge University Press

WEISSMAN, M.M., WICKRAMARATNE, P., GAMEROFF, M.J., WARNER, V., PILOWSKY, D., KOHAD, R.G., TALATI, A., (2016). Offspring of depressed parents: 30 years later. American Journal of Psychiatry, 173(10): 1024-1032

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.who.int/mental_health/management/en/ (E.T. 18.10.2018)

YAZAR NOTU: Bu çalışma, 1. Uluslararası Ruh Sağlığında Toplumsal Farkındalık Kongresi, 21 Mart 2019, İstanbul'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Definition and Importance: Mental health is the ability of the person to make peace with one-self and with the people around him / her and to make the necessary efforts to ensure continuous balance, order and harmony. Mental problems are characterized by inconsistency, incongruity and insufficiency in different degrees of thought and behavior (Çam and Engin, 2014). According to the World Health Organization; the prevalence and frequency of mental problems and problematic individuals are increasing. There are 25% of people in the world who have one or more mental and behavioral problems throughout their lives. According to United Nations reports, 450 million people in the world are struggling with a mental or neurological disease. The rate of having a mental disorder should be treated in the United States at a level of 15% and 20% in Turkey. According to the mental health profile results in Turkey, mental illness is seen in 17.2% of the population (Pine and Peters, 2014). Mental disorders bring psychological, social and economic burden to society. It also increases the risk of physical illness (WB, WHO and HSPH, 1996). **Aim:** This review was written to draw attention to the negativity of the children of parents with mental problems. **Method:** In the literature, studies with parents and children with mental and mental health problems were screened. The studies and the related statistics were evaluated. **Results:** Having a parent with mental illness can pose significant risks to mental health and child health. Mental illnesses affect family routines, communication among family members, role and relationships in the family, coping with stress and problem solving skills. It has been reported that children who have difficulty in dealing with these problems experience mental problems such as loneliness, alcohol use, self-mutilation, anorexia nervosa, and are embarrassed by the parent's illness, isolate themselves, suffer and often cry. Parental mental problems can cause mixed feelings such as uncertainty, confusion and self-blame for the child. Meeting the basic requirements for the child's upbringing may become insufficient. Parents living with parents who have a mental problem may be subject to neglect and abuse. They may also be at risk for developing emotional and behavioral problems as well as the development of childhood and / or adulthood psychiatric disorders. In the studies, it was found that the responsibilities of children with mental illness in their parents increased. In a study, it was found that the presence of mental illness in the parent increased the risk of fragmentation of the family and the children had continuous anxiety. Many studies have shown that children whose parents are ill, feel stigmatized by their friends. **Nursing Approaches:** Nurses, who make up the majority of health care workers, are important to support children and their families, to take

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:460 K:552

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

preventive measures, to identify persons at risk and to intervene early. Basic activities for nurses should focus on families. A family-oriented approach can be used to prevent the problems of children and their families and to identify their strengths and deficits. Family-oriented care provides a useful framework to support families and resolve difficulties that may arise from parental mental illness. Children living in families with parental / parental problems, especially those with mental health problems, face many negative situations. Health care workers have important responsibilities in order for children to be able to get out of this difficult process. Therefore, it is very important for health workers to understand how parental attitudes with mental health problems affect the child's psychology. Nurses should be aware of the fact that women in these risky groups may develop mental illnesses frequently and should take multidisciplinary approaches to take necessary measures to minimize these risks. The nurses also apply professionally with therapeutic approaches in line with their knowledge and experience in the latest developments; they should take part in the preservation, continuation, early diagnosis, treatment and care of mental health. **Conclusion:** Children with a mental illness have similar negative experiences. These negative experiences affect the physical, mental and mental health of children. Health care workers have important responsibilities in order for children to get out of this difficult process. Results for children may vary according to social support and some environmental protective and risk factors for the community. Health workers should accept the parenting roles and responsibilities of their patients and the needs of other family members, especially children, and take appropriate approaches. It is very important for the child and family to inform children and other family members of parents with mental illness, to strengthen their coping skills and to facilitate access to existing services.

INDIVIDUAL ANTIDEPRESSANT USE AND ITS ANALYSIS FOR OECD COUNTRIES ⁽¹⁾

BİREYSEL ANTİDEPRESAN TÜKETİMİ VE OECD ÜLKELERİNE YÖNELİK ANALİZİ

Ayça GÜRKAN¹, Ali Serdar YÜCEL², Ümran SEVİL³, Mustafa TALAS⁴,
Murat KORKMAZ⁵, Yasemin KÜÇÜKÖZKAN⁶

¹⁻³Ege University, Faculty of Nursing, İzmir / Turkey

²Fırat University, Faculty of Sports Sciences, Elazığ / Turkey

⁴Niğde Ömer Halisdemir University, Faculty of Education, Niğde / Turkey

⁵Güven Plus Group Counselling Inc. İstanbul / Turkey

⁶T.R. Ministry of Health, Osmaniye State Hospital, Osmaniye / Turkey

ORCID ID: 0000-0001-6962-3095¹, 0000-0003-3416-4663², 0000-0002-8973-3002³,
0000-0002-0031-489X⁴, 0000-0001-7925-5142⁵, 0000-0001-7042-5432⁶

Öz: Günümüzde bireysel ve toplumsal yaşam koşulları hızlı bir değişim göstermekte ve her geçen gün yaşanan farklı olumsuzluklar ve kişisel sorunlar bireylerin psikolojik ve sosyolojik olarak sorun yaşamamasına neden olmaktadır. Bu durum bireylerin psikolojik, psikiyatrik ve sosyolojik anlamda destek almasını bazı durumlarda ise antidepresan ilaç tüketimini artırmaktadır. **Amaç:** Bu çalışma OECD ülkelerine yönelik olarak antidepresan satış miktarı, tüketimi, kadın ve erkekler açısından sağlık algılamasına yönelik mevcut durumun belirli zaman dilimi içerisinde ortaya koyulmasını amaçlamaktadır. **Kapsam ve Yöntem:** Bu bağlamda 36 OECD ülkesine ilişkin 2010 ve 2018 yıllarına ait veriler derlenerek elde edilen veriler doğrultusunda farklı analiz yöntemleri ile karşılaştırmalı olarak OECD ülkelerini kapsayan antidepresan satış miktarı, tüketimi, kadın ve erkekler açısından sağlık algılaması incelenmiştir. Çalışmada kullanılan veriler OECD web sitesi üzerinden elde edilmiştir. Verilerin analizinde Eviews 8 yazılımı kullanılmıştır. Çalışmada Birim kök analizi ve Granger Nedensellik analizinden faydalanılmıştır. Ayrıca Regresyon analizi bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkinin yönünü ve büyüklüğünün belirlenmesi için kullanılmış ve tüm istatistik analizleri 0.05 anlamlılık düzeyinde test edilmiştir. **Sonuç:** Çalışma sonunda antidepresan satış miktarının Kanada’da, tüketim miktarının ise İzlanda’da yüksek oranlarda olduğu tespit edilmiştir. Kadınlara ait algılanan sağlık düzeyinin (iyi/çok iyi) Yeni Zelanda’da, erkeklerde ise Kanada’da daha olumlu olduğu ayrıca antidepresan satış miktarındaki bir birimlik artışın, kadınların iyi/çok iyi olarak algılanan sağlık düzeylerinde 4.56 birim artış, erkeklerin iyi/çok iyi olarak algılanan sağlık düzeylerinde ise 4.87 birim artış, tüketim miktarındaki bir birimlik artışın ise, kadınların iyi/çok iyi olarak algılanan sağlık düzeylerinde 0.99 birim artış sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Antidepresan, OECD, Erkek, Kadın, Sağlık Algısı, İlaç

Abstract: Today, individual and social living conditions change rapidly and different negative and personal problems experienced each day cause individuals to experience psychological and sociological problems. This situation increases the individuals' need for psychological, psychiatric and sociological support and in some cases increases the consumption of antidepressant drugs. **Purpose:** This study aims to reveal the current situation regarding the sales volume of antidepressants, consumption and health perception for women and men in OECD countries for a certain period of time. **Scope and Method:** In line with the data obtained by compiling data belonging to the years 2010 and 2018 for 36 OECD countries, a comparative analysis was conducted on antidepressant sales volume, consumption and health perception for men and women including OECD countries with different analysis techniques. Data used in the study were obtained from the OECD website. Eviews 8 software was used in the data analysis. Granger causality analysis and unit root test were utilized in the study. In addition, regression analysis was used to determine the direction and magnitude of the relationship between dependent variable and independent variable and all statistical analyzes were tested at 0.05 significance level. **Conclusion:** It has been concluded in the study that antidepressant sales volume is high in Canada and consumption amount is high in Iceland. Perceived health level (good/very good) of females is the highest in New Zealand and highest in Canada for males, one unit of increase in antidepressant sales volume leads to 4.56 units of increase in perceived good/very good health level of females and 4.87 units of increase in perceived good/very good health level of males while one unit of increase in consumption amount leads to 0.99 units of increase in perceived good/very good health level of females.

Key Words: Antidepressant, OECD, Male, Female, Health Perception, Drug

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.5

- (1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Ayça GÜRKAN “Dr. Öğr. Üyesi - MD”, Ege University, Faculty of Nursing, İzmir / Turkey, ayca.gurkan@gmail.com, Geliş Tarihi / Date of Arrival: 14.12.2018, Kabul Tarihi / Date of Acceptance: 24.04.2019, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research-Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

INTRODUCTION

Personal lifestyle varies among persons, cultures, believes, communities and regions. Psychological structure also changes in many ways and causes instant changes. This situation has significant effects on individuals and societies.

Our lifestyle and belief concepts are changing with each passing day. We can collect and diversify the reasons of these changes under many factors. But it would be accurate to say that the most important reasons are living standards and the sociological structure we are in.

Individuals and societies are adopting new life styles or trying to keep up with these life styles day by day by their living standards.

As an important dimension, daily events related to the necessities of living that individuals and societies are obliged to do cause them to lead a psychologically monotonous life, which reveals the fact that it causes psychologically negative conditions for individuals and societies.

Especially the habit of eating and drinking, a monotonous and sedentary life, irregular sleep, unqualified and various personal relationships, social events, political reasons, sociological and political effects, economic

factors and many other reasons cause the individual to have psychological problems.

In line with the above-mentioned reasons, psychological change goes beyond the will and power of the individual in some cases and necessitates external support.

The aim of this application study performed related to OECD countries is to analyze the dimension of antidepressant purchased and consumed within the scope of the individual dimension with different techniques and to give the results of the findings obtained.

THEORETICAL FRAMEWORK and LITERATURE REVIEW

Human is a being that is obliged to work. The people who have to work to maintain their life, to meet the standards of living and to meet their needs come across different problems in their working life every day (Berger, 1961: 213).

Economic power and the wage earned are an important factor in shaping individual's living standards, especially the social status (Tınar, 1996: 3).

Social relations and living standards are the most important factors in shaping the individual's psychological and health status. Temporal structure, bilateral relations, physical dimension, intellectual structure, economic power, social status and social de-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

velopments result in significant impacts on individual's daily life (Giddens, 2000: 237-326).

Inactivity and physical monotony are the most important problems of today's people. Sports and physical activity significantly affect the physical and psychological health factors of the individual. This situation is not only an obstacle for an individual to lead a healthier life, but also affects a healthier life. Sedentary life causes an increased risk for cancer for the individual. ¹

When many literature and application studies are examined, sedentary life and monotonous life, which are shown to have an effect on the majority of psychological problems, significantly decrease the individual's quality of life. ²

A newspaper report emphasizes that the consumption of antidepressant drugs has increased by 27% in the last 5 years. In the same report, it has been pointed out that 9 million individuals have provided support by seeing mental and neurological specialists / doctors in recent years. ³

1 https://www.mcdonalds.com.tr/kampanyalar/kulahima-anlat#utm_source=programmatic&utm_medium=cpc&utm_campaign=banner

2 <http://www.turkishtimedergi.com/genel/ise-giris-mulakatinda-basarili-olmak/>

3 <https://onedio.com/haber/turkiye-de-antidepresan-kullanimi-son-5-yilda-yuzde-27-artti-pekinenden-851773>

When we look at the developed world countries, we can say that the use of antidepressant drugs has increased rapidly in many developed world countries.

This situation shows that the individual and social structure is deteriorated, living standards and ways have changed, individual expectations and demands are changing day by day and the rate of unhappiness also increases.

In a study conducted by the World Health Organization WHO (2002), it was emphasized that expansion of rational drug consumption and use is an obligation. In the study which indicates the fact that unconscious drug consumption has become an individual problem even in the slightest health problems, it is stated that individual drug consumption and support increases with each passing day (WHO, 2002).

Individual and social structure changes cause many psychological problems, which increases the consumption of psychological and antidepressant drugs and raises the rate of use (Laing, 1990: 101).

Unconscious drug consumption has become an economic problem for countries. Increasing drug consumption and use is an important risk for the country's economy, and it also causes different problems to arise (Aydın, 2012: 57).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Increasing individual drug consumption and individual expenditure on different drug types in recent years points to an approaching significant problem in terms of public measures. Ignoring the necessity of an emergency response to this situation creates a different ground for different problems to occur (Ulusoy and Sunmak, 2011: 310).

Along with the change in some personal problems, changes in living standards generate a significant impact on the psychology of the individual. This situation requires the individual to be inadequate and to receive external support. Antidepressant medication is the first thing suggested by the specialist / physician as a remedy for the problems an individual has experienced when s/he feels inadequate or needs external support. This situation increases the consumption of antidepressant drugs and causes individuals to become dependent (Yapıcı et al., 2001: 459).

When we look at developed world countries in the last 10 years, we can say that drug expenditure and its significant impact on the economy have an important dimension. "It is 7.2% in Italy, 9.5% in the Netherlands, 12.9% in the USA, 16.0% in France, 7.4% in Denmark, 33.6% in Hungary, 7.3% in Norway, 24.8% in Greece, 14.8% in Germany, and 27.1% in Mexico and the OECD average is 16.3%" (OECD, 2012).

There is also a significant difference in the relationship between the purchased and consumed drug. Although the high proportion of prescribed drugs is remarkable within the relationship between the applicant and the referenced, the imbalance in the consumption of prescribed drugs also poses a separate problem.

For instance, although many medicines prescribed by the physician are taken from the pharmacy, the use is unfortunately not realized and discarded.

In a research conducted by Ankara Chamber of Commerce in 2006, the fact that the rate of prescribed but trashed drugs in Turkey is 7% constitute the picture of what a great economic loss is experienced. In addition, it is a significant problem that the cost of unused medicines which are taken from the pharmacy and exceeding the expiration date at home or not used at all constitutes a burden of 500 million dollars on the country's economy (Şenol, 2010: 145).

The same problem applies to developed world countries. Emphasis is laid on the importance of rational drug consumption in many world and developed world countries. Although the importance of individual awareness is brought to the forefront, public service aids are created to raise awareness that it is not right

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

to resort to drug consumption in every negative situation.

Considering the psychological problems, there is also a lot of scientific research on the fact that many antidepressant drugs used are actually unnecessary, or their use is not right at that moment. These studies indicate that individuals should seek answers to their problems with different social activities or psychological therapies before drug consumption.

It is emphasized that it is not right to use “antidepressant” in every problem. Increasing diversity of the problems experienced in today’s conditions and changing or difficult living standards make the psychological struggle of individuals impossible. This reality is coming to light every day. This situation increases the consumption of individual drug “antidepressants”. However, it is necessary to know the fact that it is not the right choice to use antidepressant drugs after each psychological problem.

Although such methods as antidepressant drug use (Berman et al., 2000), psychotherapy, electroconvulsive therapy (Schloesser et al., 2015) and phototherapy (Golden et al., 2005) are used effectively in the treatment of depression, which is among the most important diseases of our age, it has been stated that sports / exercise is used as an alternative treatment

method for these diseases (Mead et al., 2008; Ströhle, 2009; Fariz, 2015; Jeong et al., 2016).

It has been revealed in the researches that doing sports/exercise regularly reduce the depression level (Perraton et al., 2010; Aylaz et al., 2011; Stanton and Reaburn, 2014; Dik et al., 2016) and it is one of the mostly used treatment methods to cure depressed patients recently (Conn, 2010; Carek et al., 2011; Krogh et al., 2011).

Sports activities, music, sightseeing, cultural tours, reading books, different fine arts or social activities that support personal development will improve our healing from the psychological problems we have experienced and reduce the consumption of antidepressant drugs we have to use.

PURPOSE

Variation and change of today’s individual lifestyle from the past which includes differences from person to person shapes the way of life of individuals. The different negative and personal problems experienced each day reveal the psychological and sociological problems and internal struggle of individuals. This situation increases individuals’ need for psychological, psychiatric and sociological support and in some cases increases their antidepressant drug consumption. In this study, a research and application has been carried out for OECD countries and data belonging

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

to the years 2010 and 2018 have been compiled and analyzed with different analysis methods in line with the obtained data. The aim of the study was to analyze antidepressant sales volume and consumption and to compare consumption between men and women.

LIMITATIONS of RESEARCH

Data belonging to the data of OECD countries were used in the study. These data only belong to the years 2010 and 2018. The limitations of the research include men and women, consumption and sales volume.

CONTRIBUTION to LITERATURE

In the new studies to be conducted in the field, the causalities of the relationship between sales and consumption amount and the perceived effect of health perception level on women and men were examined with different analysis techniques. The findings obtained indicate that which fields and reasons are concentrated in future researches. This situation has a significant impact on the researchers' perspective on the field and causality and provides guidance. This study provides a new contribution to the literature on statistics and causality analyzes and it also suggests that different methods can be used for field researchers.

METHOD

In this study, the relationship between the health variables was determined in four ca-

tegories belonging to the OECD countries as obtained from the website of OECD. These variables are as follows;

- Sales volume of antidepressants
- Consumption amount of antidepressants
- Perceived health level (good/very good) – Female
- Perceived health level (good/very good) – Male

SCOPE

Annual data between 2010 and 2018 were analyzed in this study. Data were compiled for 36 OECD countries.

FINDINGS and ANALYSIS

Eviews 8 software was used in this analysis. Basic statistics were used to obtain summary information about variables. Unit root analysis was used to test whether variables have unit roots and therefore can be used in long-term analysis. Granger Causality analysis was used to determine the direction of the relationship between the variables. Regression analysis was used to determine the direction and magnitude of the relationship between the dependent variable and the independent variable. All statistical analyzes were tested at 0.05 significance level.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

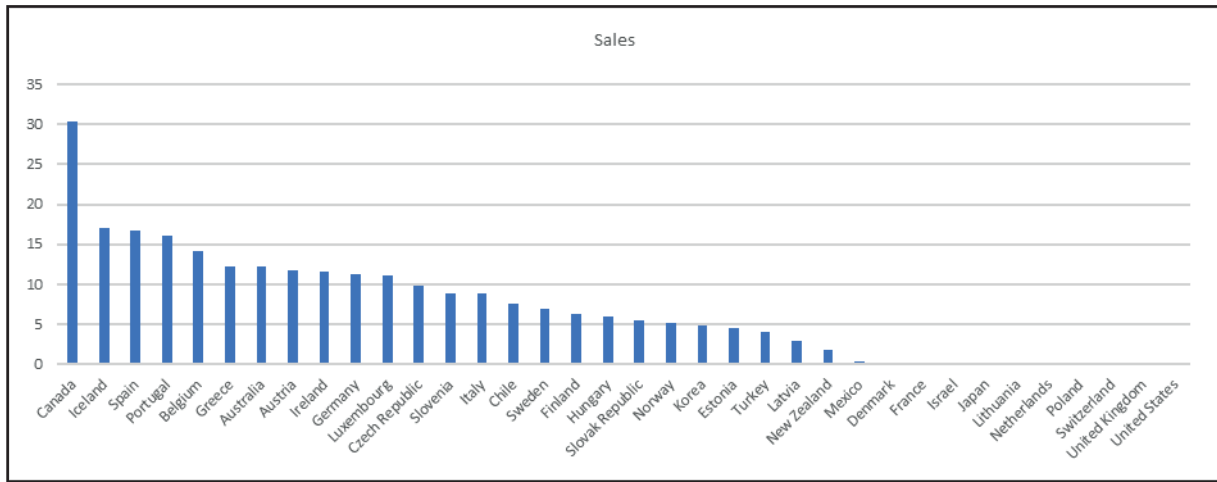
(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

BASIC INFORMATION RELATED to OECD HEALTH STATISTICS

Antidepressant sales are highest in Canada among OECD countries. The first three co-

untries are Canada, Iceland and Spain while the last three are Latvia, New Zealand and Mexico respectively.

Antidepressant consumption amount is highest in Iceland among OECD countries. The first three countries are Iceland, Canada and

Australia respectively while the last three countries are Hungary, Korea and Latvia.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

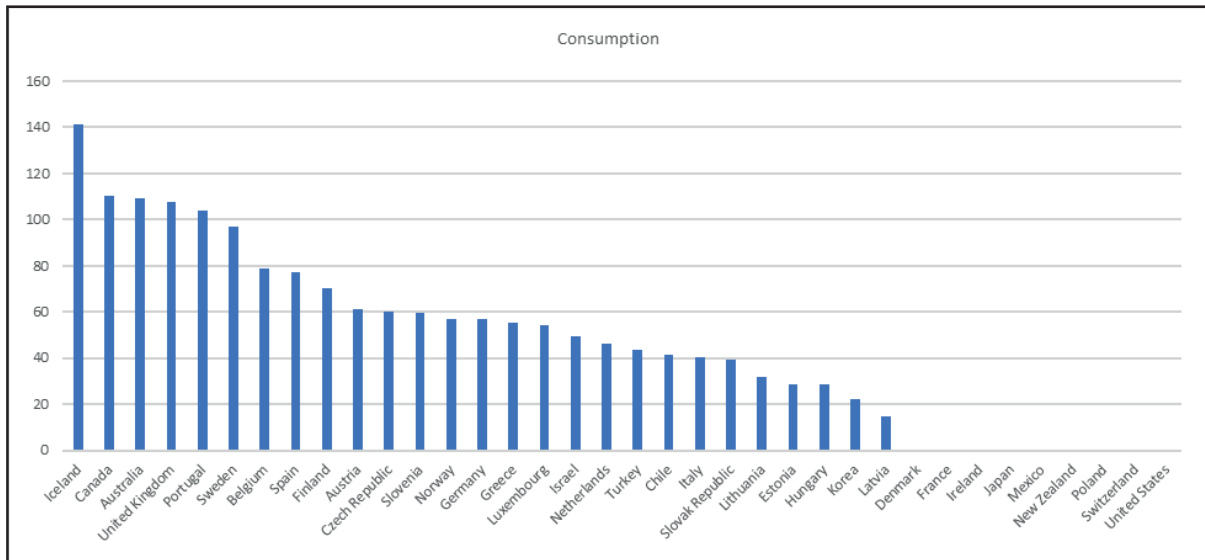
ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

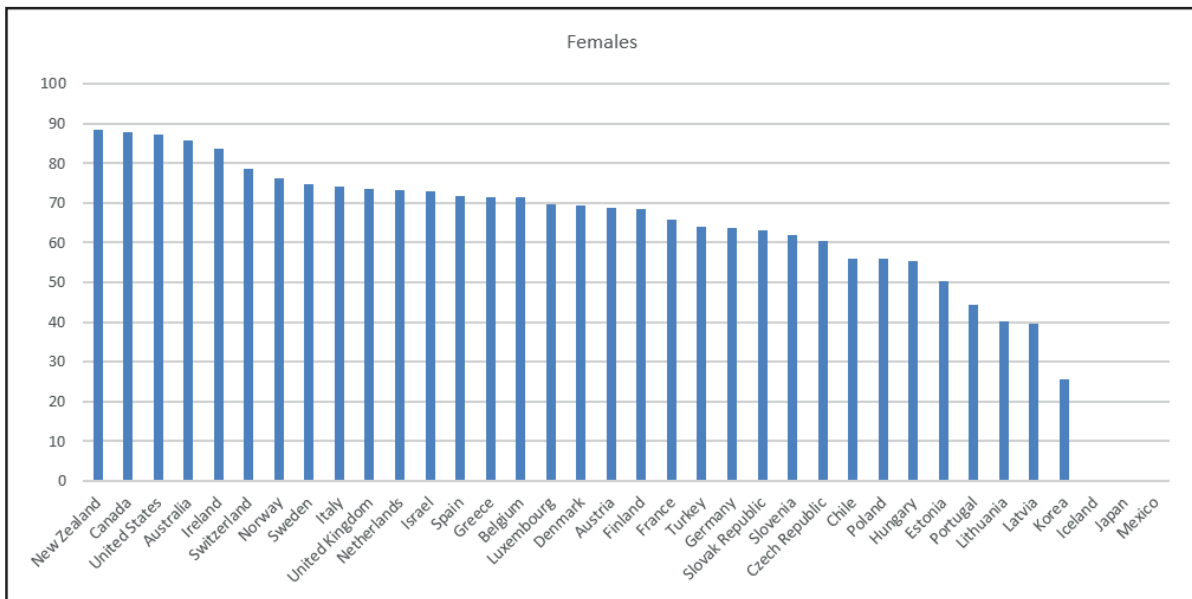
(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Perceived health level (good / very good) of females is highest in New Zealand among OECD countries. The first three countries are

New Zealand, Canada and the United States respectively while the last three countries are Lithuania, Latvia and Korea respectively.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

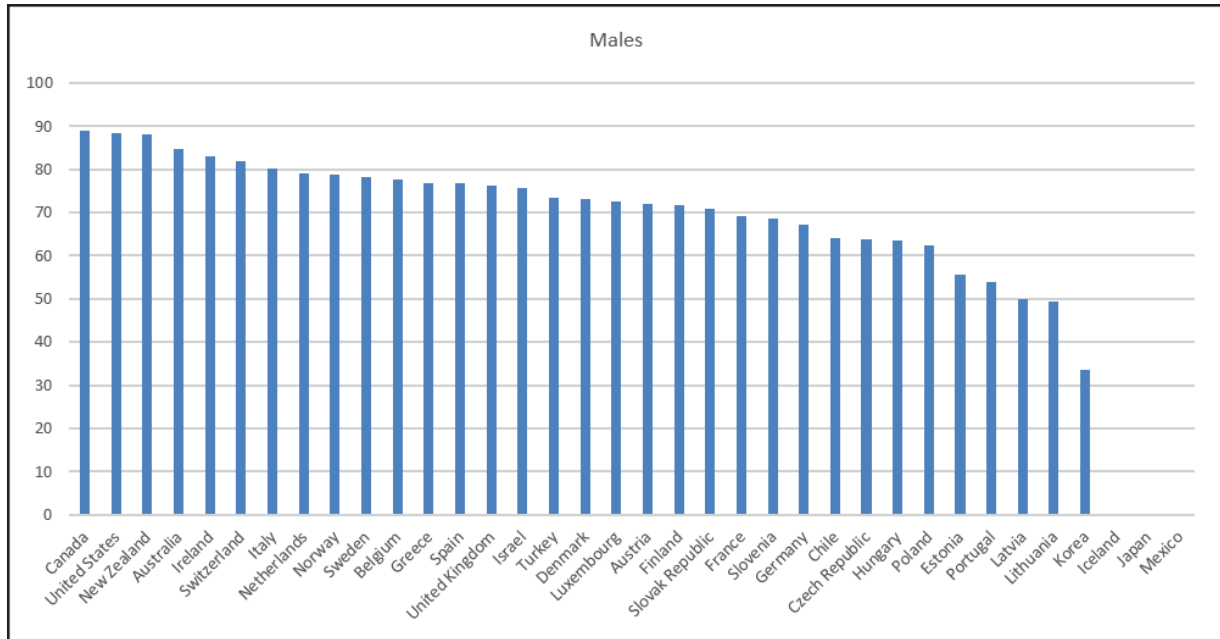
(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Perceived health level (good / very good) of males is highest in Canada among OECD countries. The first three countries are Canada,

the United States and New Zealand respectively while the last three countries are Latvia, Lithuania and Korea respectively.

UNIT ROOT ANALYSIS

ANTIDEPRESSANT SALES VOLUME UNIT ROOT ANALYSIS RESULTS

According to the unit root analysis, H0 hypothesis is rejected due to the fact that probabi-

lity values are bigger than confidence level of 0.05. Thus, it has been determined that antidepressant sales volume does not contain unit root; therefore, it can be used in future analyses.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Panel unit root test: Summary

Series: SALES

Sample: 2010 2018

Exogenous variables: Individual effects

Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-5.51005	0.0000	28	198

Null: Unit root (assumes individual unit root process)

ANTIDEPRESSANT CONSUMPTION AMOUNT UNIT ROOT ANALYSIS RESULTS

According to the unit root analysis, H0 hypothesis is rejected due to the fact that probabi-

lity values are bigger than confidence level of 0.05. Thus, it has been determined that antidepressant consumption amount does not contain unit root; therefore, it can be used in future analyses.

Panel unit root test: Summary

Series: CONSUMPTION

Sample: 2010 2018

Exogenous variables: Individual effects

Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-2.12469	0.0168	28	191

Null: Unit root (assumes individual unit root process)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

PERCEIVED HEALTH LEVEL UNIT ROOT ANALYSIS RESULTS

According to the unit root analysis, H0 hypothesis is rejected due to the fact that probabi-

lity values are bigger than confidence level of 0.05. Thus, it has been determined that perceived happiness level for both genders does not contain unit root and so, it can be used in future analyses.

Panel unit root test: Summary

Series: FEMALES

Sample: 2010 2018

Exogenous variables: Individual effects

Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-7.80852	0.0000	32	228

Null: Unit root (assumes individual unit root process)

Panel unit root test: Summary

Series: MALES

Sample: 2010 2018

Exogenous variables: Individual effects

Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-6.94938	0.0000	32	228

Null: Unit root (assumes individual unit root process)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

CAUSALITY ANALYSIS

The causality analysis between the variables of OECD health statistics was examined with Granger test. The main hypothesis states that there is no causality between two series.

The findings below were obtained following the analysis.

- Antidepressant sales volume is a reason for consumption amount.
- Good/very good perceived health level of females is a reason for the antidepressant consumption amount.
- Good/very good perceived health level of males is not a reason for the antidepressant consumption amount.

Pairwise Granger Causality Tests			
Sample: 2010 2018			
Null Hypothesis:	Obs	F-Statistic	Prob.
CONSUMPTION does not Granger Cause SALES	142	1.28194	0.2808
SALES does not Granger Cause CONSUMPTION		3.80487	0.0247
FEMALES does not Granger Cause SALES	140	1.02194	0.3627
SALES does not Granger Cause FEMALES		0.88584	0.4148
MALES does not Granger Cause SALES	140	0.93433	0.3954
SALES does not Granger Cause MALES		1.17831	0.3109
FEMALES does not Granger Cause CONSUMPTION	142	3.94858	0.0215
CONSUMPTION does not Granger Cause FEMALES		0.21763	0.8047
MALES does not Granger Cause CONSUMPTION	142	1.60242	0.2052
CONSUMPTION does not Granger Cause MALES		0.42224	0.6564
MALES does not Granger Cause FEMALES	196	0.48715	0.6151
FEMALES does not Granger Cause MALES		0.25264	0.7770

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

REGRESSION ANALYSIS

REGRESSION ANALYSIS BETWEEN ANTIDEPRESSANT SALES VOLUME and PERCEIVED HEALTH LEVEL

- One unit of increase in antidepressant sales volume leads to 4.56 units of increase in perceived good/very good health levels of females.

Dependent Variable	Independent Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
FEMALE HEALTH	SALES	4.560732	0.179650	25.38682	0.0000

REGRESSION ANALYSIS BETWEEN ANTIDEPRESSANT SALES VOLUME and PERCEIVED HEALTH LEVEL

- One unit of increase in antidepressant sales volume leads to 4.87 units of increase in perceived good/very good health levels of males.

Dependent Variable	Independent Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
MALE HEALTH	SALES	4.877629	0.194137	25.12469	0.0000

REGRESSION ANALYSIS BETWEEN ANTIDEPRESSANT CONSUMPTION AMOUNT and PERCEIVED HEALTH LEVEL

- One unit of increase in antidepressant consumption amount leads to 0.99 units of increase in perceived good/very good health levels of females.

Dependent Variable	Independent Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
FEMALE HEALTH	CONSUMPTION	0.990031	0.025563	38.72981	0.0000

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

REGRESSION ANALYSIS BETWEEN ANTIDEPRESSANT CONSUMPTION AMOUNT and PERCEIVED HEALTH LEVEL

- One unit of increase in antidepressant consumption amount leads to 1.06 units of increase in perceived good/very good health levels of males.

Dependent Variable	Independent Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
MALE HEALTH	CONSUMPTION	1.060557	0.028570	37.12076	0.0000

CONCLUSION

In the comparative study performed to determine antidepressant sales volume, consumption and health perception for males and females, antidepressant sales volume was realized to be highest in Canada among OECD countries and the consumption amount was found to be highest in Iceland. Perceived health level (good/very good) of females is the highest in New Zealand and highest in Canada for males among the OECD countries. Regarding antidepressant sales and consumption, it was found that the antidepressant sales volume and the perceived good/very good health level of females were a reason for the amount of antidepressant consumption while the perceived good/very good health level of males was not a reason for the antidepressant consumption amount. According to the regression analysis results, it has been established that one unit of increase in antidepressant

sales volume leads to 4.56 units of increase in perceived good/very good health level of females and 4.87 units of increase in perceived good/very good health level of males while one unit of increase in consumption amount leads to 0.99 units of increase in perceived good/very good health level of females. As a result of the unit root analysis applied in the study, it has been concluded that antidepressant sales volume and consumption amount and perceived happiness level for both genders do not contain unit root; thus, they can be used in future analyses.

- Antidepressant sales are highest in Canada among the OECD countries.
- Antidepressant consumption amount is highest in Iceland among OECD countries.
- Perceived health level (good / very good) of females is highest in New Zealand among OECD countries.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

- Perceived health level (good / very good) of males is highest in Canada among OECD countries.
- Antidepressant sales volume does not contain unit root; therefore, it can be used in future analyses.
- Antidepressant consumption amount does not contain unit root; therefore, it can be used in future analyses.
- Perceived happiness level for both genders does not contain unit root and so, it can be used in future analyses.
- Antidepressant sales volume is a reason for consumption amount. Good/very good perceived health level of females is a reason for the antidepressant consumption amount. Good/very good perceived health level of males is not a reason for the antidepressant consumption amount.
- One unit of increase in antidepressant sales volume leads to 4.56 units of increase in perceived good/very good health levels of females.
- One unit of increase in antidepressant sales volume leads to 4.87 units of increase in perceived good/very good health levels of males.
- One unit of increase in antidepressant consumption amount leads to 0.99 units

of increase in perceived good/very good health levels of females.

- One unit of increase in antidepressant consumption amount leads to 1.06 units of increase in perceived good/very good health levels of males.

REFERENCES

AYDIN, B., GELAL, A., (2012). “Akılcı laç Kullanımı: Yaygınlaştırılması ve Tıp Eğitiminin Rolü” DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi, Volume 26, p.57

AYLAZ, R., GÜLLÜ, E., GÜNEŞ, G., (2011). Aerobik Yürüme Egzersizin Depresif Belirtilere Etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi; 4 (4): 172-177

BERGER, P.L., (1961). Some general observation on the problem of work. The Human Shape of Work. (Ed. P. Berger). New York: Macmillan

BERMAN, R.M., CAPPIELLO, A., ANAND, A., OREN, D.A., HENINGER, G.R., CHARNEY, D.S., KRISTAL, J.H., (2000). Antidepressant effects of ketamine in depressed patients. Biological psychiatry, 47(4): 351-354

DİK, G., AKAY, K., KAYACAN, Y., MAKARACI, Y., (2016). Sporcu ve Sedanter Ortopedik Engellilerde Depresyon Düzeyi

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

- inin İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 1(2): 100-109
- CONN, V.S., (2010).** Depressive symptom outcomes of physical activity interventions: meta-analysis findings, *Annals of Behavioral Medicine*, 3, 128 – 138
- CAREK, P.J., LAIBSTAIN, S.E., CAREK, S.M., (2011).** Exercise for the treatment of depression and anxiety. *International Journal of Psychiatry in Medicine*, 41: 15 – 28
- FARİZ, B., (2015).** Psikiyatrik Hastalıklar ve Egzersiz. *Spor Hekimliği Dergisi*, 50(4): 131-138
- GIDDENS, A., (2000).** Sosyoloji. Ankara: Ayraç
- GOLDEN, R.N., GAYNES, B.N., EKSTROM, R.D., HAMER, R.M., JACOBSEN, F.M., SUPPES, T., WISNER, K.L., NEMEROFF, C.B., (2005).** The efficacy of light therapy in the treatment of mood disorders: a review and meta-analysis of the evidence. *American Journal of Psychiatry*, 162(4): 656-662
- JEONG, K.C., KOO, K.M., KIM, C.J., (2016).** An Analysis on Relationships among Exercise Participation, Depression Experience, and Suicidal Ideation of People with Visual Impairment. *Indian Journal of Science and Technology*, 9(25)
- KROGH, J., NORDENTOFT, M., STERNE, J.A., LAWLOR, D.A., (2011).** The effect of exercise in clinically depressed adults: systematic review and meta-analysis of randomized controlled trials. *Journal of Clinical Psychiatry*, 72: 529 – 538
- LAING, R.O., (1990).** “Rational Drug Use: An Unsolved Problem”, *Tropical Doctor* 1990, 20: 101–103
- MEAD, G.E., MORLEY, W., CAMPBELL, P., GREIG, C.A., McMUNDO, M., LAWLOR, D.A., (2008).** Exercise for depression. *Cochrane Database Syst Rev.*, Oct 8(4):CD004366
- OECD (2012).** “OECD Health Data 2012”, <http://www.oecd.org/health/healthsystems/oecdhealthdata2012.htm> (Accessed 01.01.2019)
- PERRATON, L.G., KUMAR, S., MACHOTKA, Z., (2010).** Exercise parameters in the treatment of clinical depression: a systematic review of randomized controlled trials. *Journal of evaluation in clinical practice*, 16(3): 597-604
- SCHLOESSER, R.J., JIMENEZ, D.V., ORVOEN, S., HARDY, N.F., MAYNARD, K.R., SUKUMAR, M., GARDIER, A.M., DAVID, D.J., MARTINOWICH, K., (2015).** Electroconvulsive treatment

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:461 K:129

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

requires adult neurogenesis to rescue behavior in a mouse model of stress induced depression. Brain Stimulation: Basic, Translational, and Clinical Research in Neuromodulation, 8(2): 385

STANTON, R., REABURN, P., (2014).

Exercise and the treatment of depression: A review of the exercise program variables, Journal of Science and Medicine in Sport, 17: 177– 182

STROHLE, A., (2009). Physical activity, exercise, depression and anxiety disorders. Journal of neural transmission, 116(6): 777-784

ŞENOL, M., (2010). “Koruyucu Hekimlik Açısından Dermatolojide Akılcı İlaç Kullanımı”, Türkiye Klinikleri J Dermatol-Special Topics, p.145

TINAR, M.Y., (1996). Çalışma Psikolojisi. İzmir: Necdet Bükey

ULUSOY, H.B., SUNMAK, T., (2011). “Kayseri’de Pratisyen Hekimlere Verilen Groningen Modeli Akılcı İlaç Kullanımı Eğitiminin Değerlendirilmesi”, Erciyes Tıp Dergisi, 33(4): p.310

WHO (2002). “Promoting Rational Use of Medicines: Core Components”, <http://apps.who.int/medicinedocs/pdf> (Accessed 01.01.2019)

WHO (2001). “How to Develop and Implement a National Drug Policy”, Geneva, <http://apps.who.int/medicine-docs/pdf/s2283e/s2283e.pdf> (Accessed 01.01.2019)

YAPICI, G., BALIKÇI, S., ÖZGE, U., (2001). “Birinci Basamak Sağlık Kuruluşuna Başvuranların İlaç Kullanımı Konusundaki Tutum ve Davranışları”, Dicle Tıp Dergisi, 38(4): p.459

INTERNET RESOURCES

<https://www.mcdonalds.com.tr/kampanyalar/kulahima-> (Accessed 01.01.2019)

[anlat#utm_source=programmatic&utm_medium=cpc&utm_campaign=banner](https://www.mcdonalds.com.tr/kampanyalar/kulahima-anlat#utm_source=programmatic&utm_medium=cpc&utm_campaign=banner) (Accessed 01.01.2019)

<http://www.turkishtimedergi.com/genel/ise-giris-mulakatinda-basarili-olmak/> (Accessed 01.01.2019)

<https://onedio.com/haber/turkiye-de-antidepresan-kullanimi-son-5-yilda-yuzde-27-artti-peki-neden-851773>

OSGOOD SCHLATTER OLAN GENÇ SPORCULARDA İZOKİNETİK
KAS KUVVE-Tİ VE EGZERSİZ (1)ISOKINETIC MUSCLE STRENGTH AND EXERCISE FOR OSGOOD
SCHLATTER DISEASE IN YOUNG ATHLETES

Canan GÖNEN AYDIN¹, Deniz KARGIN², Mehmet Özbey BÜYÜKKUŞCU³,
Burak FARIZ⁴, Dilek ÖZTAŞ⁵, İlhan A BAYHAN⁶

¹ Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Spor Hekimliği Merkezi,
İstanbul / Türkiye

²⁻³⁻⁶ Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji
Kliniği, İstanbul / Türkiye

⁴ Kocaeli Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Spor hekimliği Bölümü, Kocaeli / Türkiye

⁵ Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı, Ankara / Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-0926-1317¹, 0000-0003-4995-6364², 0000-0003-1014-246X³,
0000-0002-7286-9974⁴, 0000-0002-8687-7238⁵, 0000-0001-8308-1309⁶

Öz: Amaç: Osgood schlatter hastalığı, (OGS) ön diz ağrısının önemli nedenlerinden biridir. Spor aktivitelerinin kısıtlanması tedavide sıkça uygulanan bir yöntemdir. Bu araştırmanın amacı OGS sporcularının fiziksel aktivitelerini kısıtlamadan, performanslarını devam ettirme olasılığını incelemektir. **Yöntem:** Hastanemizde Mart-2017 ve Kasım 2017 tarihleri arasında spor hekimliği polikliniğine gelen 65 sporcunun verileri incelendi. Çalışmaya 60 sporcunun 60 dizi dâhil edildi. Sporcuların 23'ü dış merkezde OGS nedeniyle spor yapmaları yasaklanmıştı. İlk muayenelerinde tüm sporculara Cincinnati anketi yapıldı. Sporculara 6 haftalık egzersiz programı verildi. Kontrol muayenelerinde Cincinnati anketi ve Cybex Norm (CSMI Humac Norm, USA) dinamometresi ile izokinetik test yapıldı. Diz kas gücü 60 ve 180 derece / saniyede (° / sn) ölçüldü. Her iki ekstremitede ve konsant-rik modda kas kuvveti ölçümü yapıldı. Pik tork (PT), Toplam iş (TW), Pik tork / vücut ağırlığı (PT / BW) ve agonist / antagonist (AG / AN) oranı kaydedildi. **Bulgular:** Sporcu bırakanlar ile devam edenlerin anket sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamadı. 60° / s' de spor yapmayı bırakanlarda PTE (p <0.03) ve PTF (p <0.01) değerleri düşük bulundu. Bununla birlikte, PT / BW E ve PT / BW F'nin ölçülen değerlerinde anlamlı bir fark bulunamadı. **Sonuç:** OGS tanısı alan sporcular spor müsabakalarından uzak kalmakta ve spor yapmaktan vazgeçmektedirler. Sporcular, sporu bırakmadan ve antrenmanı aksatmadan da spora devam edebilirler.

Anahtar Kelimeler: Osgood Schlatter, Sporcu, Cincinnati, İzokinetik Test

Aim: Osgood schlatter disease is one of the important causes of anterior knee pain. Restriction of sports activities is still a frequently applied method in treatment. The purpose of this study is to examine the possibility for OGS athletes to continue doing sports without restricting their physical activities. **Method:** We conducted a prospective study on 65 athletes who admitted to our setting between November and March 2017. Sixty knees in 60 athletes included in the study. Sports were forbid-den for 23 of the athletes due to OGS in the outer center. The Cincinnati survey was completed in the first examinations of the athletes. 6 weeks exercise program was applied. Cincinnati was again filled at the control examinations, and an isokinetic test with Cybex (CSMI Humac Norm, USA) dynamometer. Knee muscle strength was measured in 60-180 degrees/second. Peak torque (PT) Total work (TW), Peak torque/body weight (PT/BW) and the agonist/antagonist (AG/AN) ratio were recorded. **Results:** There was also no statistically significant difference between the two groups. Survey results of those who quit and those who continued. At 60°, we found statistically significant lower PTE (p <0.03) and PTF (p <0.01) values at those who quit sports than those who continued doing sports. However, we could not obtain a significant difference in the measured values of PT/BW E and PT/BW F. **Conclusions:** Athletes with knee OGS are away from sporting events and do not want to do sports. The athletes can continue doing sports without giving up sports and without even pausing the trainings.

Key Words: Osgood Schlatter, Athlete, Cincinnati, Isokinetic Test

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.1

- (1) Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Canan GÖNEN AYDIN "Dr. Öğr. Üyesi - MD", Metin Sabancı Baltalimanı Kemik Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Spor Hekimliği Merkezi, İstanbul / Türkiye, ca-nowum@gmail.com, Geliş Tarihi / Received: 22.02.2018, Kabul Tarihi / Accepted: 15.05.2019,, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma – Uygulama; Research-Application) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/Yes "Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Etik kurulu Sayı :12 Tarih: 13.12.2019"

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

INTRODUCTION

Osgood Schlatter (OGS) is one of the important causes of anterior knee pain during the adolescence period. It often arises when growth is rapid and skeletal maturity is incomplete. The knee growth cartilage is located in 3 regions: growth plate, epiphysis (articular cartilage), apophysis (tendon inserting). It is thought that the growth plate is more susceptible to traction during childhood. The disease is spontaneously terminated when the ossification center of tuberosity of the tibia merges with tibia, and the complaints are reduced (14-17 years). The normal course is 6-18 months, and the symptoms may vary (Gholve et al., 2007: 44-50; Blankstein et al., 2001: 536-539; Flowers and Bhadreshwar, 1995: 292-297; Micheli, 1983:337-360; Wall, 1998: 29-34).

Clinically, tuberosity of the tibia is characterized by susceptibility, pain, swelling, and thickening of the patellar tendon attachment area. There is still no effective treatment method today even though it is a disease defined 100 years ago (Gholve et al., 2007: 44-50; De Lucena et al., 2011: 415-420).

Treatment must be adjusted according to the severity of symptoms, the age of the skeleton, and the sporting activities (Rostron and Calver, 1979: 627-8). Adolescent soccer players exhibit many musculoskeletal pathology

resulting from repeated biomechanical stress (Rössler et al., 2016: 309-317). The evidence in the literature suggests that muscle stretching exercises may be protective at many points, including the predisposition or the development of OGS. For this reason, stretching must be the basis of the exercise. Stretching and strengthening exercises attempt to maintain the balance between quadriceps, hamstrings, calf muscles, and iliotibial band (Gholve et al., 2007: 44-50; Weiler et al., 2011:343).

Analgesics (e.g., acetaminophen) or nonsteroidal anti-inflammatory drugs (e.g., Ibuprofen) may help to control pain. Injection is not recommended due to complications such as subcutaneous atrophy (Gholve et al., 2007: 44-50). By using patellar tendon bands as an accessory device, the weight on the tuberosity of the tibia is reduced, and it is protected from direct trauma (Wall, 1998: 29-34). ESWT (Extracorporeal Shock Wave Therapy) is among the safe and promising treatments for OGS-(Schwend and Geiger, 1998: 943-971). Osteocele excision, tubercle debridement, reduction osteotomy, tubercle resection, tubercle autologous bone peg, sequestrectomy and endoscopic debridement are among the surgical options for patients who do not benefit from conservative treatment (Lohrer et al., 2012: 218-222).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

OGS is a condition that is allowed to play with pain (Wall, 1998: 29-34). However, the discontinuation of sports is still a recommended treatment by many physicians. By reducing the running time and speed, and prohibiting jumping, they recommend movement restriction for 2-4 months (Eun et al., 2015: 416-421). Therefore; we aimed to examine the possibility for OGS athletes of continuing doing sports without restricting their physical activities. For athletes, to stop training means to leave sports altogether. Our hypothesis is that physical activity restriction in OGS treatment is not necessary.

MATERIALS and METHODS

A cross-sectional study of muscle strength measure in 65 athletes with knee OGS. After ethical approval, we conducted a prospective study on 65 athletes who admitted to our setting between November and March 2017. Athletes between the ages of 11 and 18, who performed isokinetic test, with adequate knee radiographs and could comply with the procedure were included in the study. Exclusion criteria were set as follows; known osteoarthritis, knee flexion less than 90°, prior rupture of the quadriceps tendon or known insufficiency, patients with neurological disorders, prior patellar fracture, prior patellar tendon rupture, prior patellar dislocation and prior knee operations with a known decrease on the patellar height, involving anterior cruciate re-

construction (ACL) surgery, high tibial osteotomy, and unilateral or total joint arthroplasty.

All clinical and radiographic evaluations were done by the same physician in the department of sports medicine. Athletes were dealing with 11 different sports types. 65 athletes (9 female, 56 male, mean of age 13.4 ± 1.8 years, mean of body mass index 20 kg/m^2) were examined. OGS was diagnosed based upon the history and physical examination with radiographic findings. Five athletes were removed from the study since they could not come to the ongoing controls and could not exercise regularly.

Twenty three of the athletes were forbidden to play sports due to OGS in the outer center. Thirty seven of them were continuing their active sports activities. Both knees were symptomatic in 14 of the 23 athletes, and 19 of the 37 athletes. The Cincinnati Knee Rating System was filled in the first examinations of the athletes. The isokinetic test could not be done because they had pain. Six week exercise program was suggested.

The athletes were told to warm-compress the area for 15 minutes before the activity and to apply ice for 20 minutes afterwards. None of the patients in the study had limited ROM. In order to prevent pain; static stretching at low density at the beginning, and then dynamic and PNF (Proprioceptive Neuromuscular

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Facilitation) stretching exercises were given. Hence hamstring loosening while quadriceps is stretched was aimed at by creating a reciprocal inhibition reflex. To increase the range of motion, the athletes were told to repeat the exercises 3 times, count up to 10 and do it 3 times a day. Isometric quadriceps exercises were performed in the early period. High intensity quadriceps exercises and hamstring stretching were started in the 2nd week. The patients were told to come to check if there was no improvement or if the symptoms got worse even though they had exercises for 7-10 days (Gholve et al., 2007: 44-50; Kujala et.al, 1985: 236-41; 13-15; Antich and Brewster, 1985: 5-10; Jakob et al., 1981: 579-82).

A patellar band was given in the first examinations. The patients were told that they should remove the patellar band during the night and during the exercises. The group who continued doing sports kept going with the training and matches. The athletes were called for control after 6 weeks. Cincinnati Knee Rating System was again filled during the control examinations, and an isokinetic test was performed to assess muscle strength. The athletes in both groups stated that their pain was diminishing. The 3 athletes who were told to quit sports returned to professional sports.

Knee muscle strength was measured in 60 and 180 degrees/second with isokinetic dynamometer Cybex Norm (CSMI Humac Norm, ABD). Subjects were fitted into the Cybex according to the manufacturer's protocols and given verbal instructions prior to begin the test. Isokinetic test procedure was started with initial ten warm up repetitions practiced while the patient was sitting upright on the chair to align the dynamometer and knee joint axis. To keep the right position, the athletes were strapped over the shoulder, waist, and thigh and proximal of the right ankle.

Athletes were seated upright on the chair with the axis of the dynamometer aligned to the knee joint axis. Then athletes were instructed to perform concentric knee exercise at a range of motion (ROM) from 0° to 90° of flexion. The isokinetic testing protocol was consisted of tests at three angular velocities of 60°, 120°/sec, with 10 repetitions. The initial five repetitions at each velocity were performed at sub maximal effort, and the last five were performed at maximum effort. Subjects were given both verbal encouragement and visual feedback during the familiarization trials.

There was 1 minute of rest intervals between successive repetitions (Figure1).

Figure 1. Isokinetic Dynamometer Measuring

All tests were performed on both extremities and for concentric muscle strength. It were completed to assess maximum knee extensor and flexor torque (Peak torque (PT) in 60°, Total work (TW) 180°, Newton-meters (Nm)). We then divided each subjects' maximum torque (Nm) by their body mass in kilograms (kg) to obtain a normalized measure of strength (Peak torque/body weight (PT/BW)). And the agonist/antagonist (AG/AN, flexor /extensor, Hamstring /Quadriceps) ratio (%) were recorded (Koh and Herzog, 1998: 267-280 Baltzopoulos and Brodie, 1989: 101-16).

Normality of the variable distribution was tested with the Kolmogorov- Smirnov test. Statistic evaluations were made using independent samples't test on Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) program version 22.0. (SPSS Inc., Chicago, IL, USA) p value, lower than 0.05 was considered as statistically significant.

RESULTS

The average age of the group who quit sports was 13.1 ± 1.4 ; and the average age of the group who continued was 13.7 ± 2.1 . There was no statistically significant difference between the groups ($p = 0.19$). The BMI of those who quit sports was 19.7 ± 2.7 and of those who continued was 20.4 ± 2.9 . There was no statistically significant difference between the groups ($p = 0.3$). There was no statistically significant difference between the Cincinnati Knee Rating System filled in the first examinations and the survey results obtained in the second visit ($p = 0.2$, $p = 0.6$) (table 1: Demographic characteristics and Cincinnati Knee Rating System results). In the control examinations, the pain complaints were reduced in two groups.

Athletes were dealing with 11 different sports types (table 2: Groups according to sports types of frequencies). There were training programs for at least 3 days a week for 2 hours a day.

Table 1. Demographic Characteristics and Cincinnati Results (Mean ± SD)

	quit sports	continued sports	p value
n (%)	23 (% 38)	37 (62)	
Age-(years)	13.1 ± 1.4	13.7 ± 2.1	0.1
BMI*	19.7 ± 2.7	20.4 ± 2.9	0.3
Cincinati 1	27.9 ± 3.5	28.9 ± 1.8	0.2
Cincinati 2	26.4 ± 3.9	26.9 ± 3.6	0.6

*BMI: Body Mass Index

Table 2. Groups According to Sports Types of Frequencies

	quit sports (n=23)	contin- ed sports (n=37)	Total (n=60)
Athletics	3 (%4.6)	1 (%1.5)	4 (%6.1)
Basketball	6 (%9.2)	10 (%15)	16 (%24.6)
Football	10 (%15)	15 (%23)	25 (%38.4)
Wrestling	1 (%1.5)	-	1 (%1.5)
Handball	1 (%1.5)	-	1 (%1.5)
Judo	1 (%1.5)	4 (%6.1)	5 (%7.6)
Volleyball	1 (%1.5)	1 (%1.5)	2 (%3)
Fencing	-	1 (%1.5)	1 (%1.5)
Gymnastics	-	1 (%1.5)	1 (%1.5)
Tennis	-	1 (%1.5)	1 (%1.5)
Swimming	-	3 (%4.6)	3 (%4.6)

We evaluated the strength of the knees of the athletes at angular velocity of 60 and their endurance at 180 degrees, with an isokinetic device. At 60 degrees, we found statistically significant lower PTE ($p < 0.03$) and PTF ($p < 0.01$) values at those who quit sports than

those who continued doing sports. However, we could not obtain a significant difference in the measured values of PT/BW E ($p = 0.71$) and PT/BW F ($p = 0.6$) by body weight. At 180 degrees, we found statistically significant lower TWE ($p < 0.02$) values at those who quit

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

sports than those who continued doing sports. However, we could not obtain a significant difference in the measured values of TW/BW E ($p = 0.68$) by body weight. We could not

obtain a statistically significant difference in PTF, PT/BW F evaluations at 180 degrees (table3: Means of parameters evaluated by the isokinetic test)

Table 3. Means of Parameters Evaluated by The Isokinetic Test (Mean \pm SD)

	quit sports	continued sports	p value
Number of knees	23	37	
PT E 60°/s (Nm)	76.0 \pm 28.8	103.0 \pm 39.0	0.03*
PT/BW E 60°/s (Nm/kg)	144.0 \pm 49.0	163.0 \pm 61.0	0.22
PT F 60°/s (Nm)	42.0 \pm 18.0	57.0 \pm 22.0	0.01*
PT/BW F 60°/s (Nm/kg)	79.0 \pm 28.0	89.0 \pm 34.0	0.24
F/E ratio 60°/s (Nm)	60.0 \pm 24.0	57.0 \pm 14.0	0.49
TW E 180°/s (Nm)	618.0 \pm 206.0	770.0 \pm 315.0	0.02*
TW/BW E 180°/s (Nm/kg)	1174.0 \pm 411.0	1228.0 \pm 529.0	0.68
TW F 180°/s (Nm)	382.0 \pm 211.0	399.0 \pm 190.0	0.74
TW/BW F 180°/s (Nm/kg)	717.0 \pm 359.0	642 \pm 334.0	0.42
F/E ratio 180°/s (Nm)	64.0 \pm 31.0	57.0 \pm 27.0	0.32

PTE = peak torque extension-. PT/BW E = peak torque / Body weight extension. PTF= peak torque flexion-. PT/BWF = peak torque / Body weight flexion. -F/E ratio = flexor/extensor . TWE=Total work extension-. TW/BW E= Total work / Body weight extension. TWF= Total work flexion. -TW/BWF= Total work / Body weight flexion

* independent samples' t test * $p < 0.05$

DISCUSSION

There is no consensus on OGS treatment. In our work, we wanted to show that the athle-

tes who are diagnosed with OGS can continue doing sports without forbidding sports or even without lack of training. This study is the only study that evaluated the response of the athletes with OGS to exercise with a dynamometer. There was no statistically significant difference in knee strength and endurance between the groups that continued and quit sports. Although we found statistically significant differences in strength evaluations of those who continued sports, we did not find the same difference in the values measured according to body weight ($p < 0.3$, p

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

<0.2). There was also no statistically significant difference between the Cincinnati Knee Rating System results of those who quit and those who continued (Cincinnati 1 $p < 0.2$, Cincinnati 2 $p < 0.6$).

When we look at the literature, there are many studies suggesting physical activity restriction. Hussain and Hagroo kept track of the course of the disease in 261 patients (365 symptomatic knees) for 24 months. 237 (90.8%) patients responded well to restriction of sports activities and nonsteroidal anti-inflammatory agents. Twenty-four patients who did not recover by conservative measures were surgically excised and returned to their normal activities after an average of 4.5 weeks (Perrin, 1993: 59-72). Mital et al., (1980: 732-739) mentioned another case series with 118 patients (151 knees), in which 88% responded to activity restriction. Fourteen of the 118 patients (fifteen knees) had ossicle proximal to the tuberosity of the tibia. The ossicle was surgically excised because there was no improvement in the follow-ups of these patients for a mean of 3.8 years. Only one of them (7%) did not return to complete relaxation and activity. When Yen et al., (2014: 1155-73) examined knee pain in child and adolescent athletes; they reported that OGS standard therapy was non-operative. They stated that ice application, activity restriction, oral anti-inflammatory drugs, physical

therapy applications and brace applications were carried out. The Gerulis et al., (2004: 363-9) study showed that restricting physical activity, load restriction and conservative treatment alone were more effective than load restriction and physical activity restriction. 171 OGS patients (10-27 years) were examined. The patients were divided into two groups: Conservative treatment and load restriction were applied to the first group (92 patients). In the second group (79 patients) there was no load restriction. Pain in the first group of patients decreased at 13 months, and in the second group it decreased at 16.5 months. In light of these studies, most doctors suggest activity restriction. But we do not think that this treatment is the correct application for the athlete.

Watanabe et al., (2018: 23) study showed that prevent OSD, it is necessary to address each factor that may be related to its onset (tightness in the quadriceps femoris muscle, support leg, diagnosis of severe disease and center of gravity distance).

However, there are also studies in the literature that support continued activity of the person. Adirim and Cheng (2003: 75-81) reported in their compilation work where they examined injuries in young athletes that among the OGS conservative treatment options, in addition to traditional treatment options (icing, NSAID, activity restriction,

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

physical therapy), quadriceps flexibility exercises and patellar tendon band use also had positive impacts. Beovich and Fricker (1988: 11-13) stated that 91% of adolescent athletes reported that their symptoms were gone upon icing, aspirin and slight activity modification and only two patients had to give up sports. Krause et al. (1990: 65-68) tracked 50 patients (69 knees) for an average of 9 years. No treatment or activity restriction was offered. 36 patients (76%) had no restriction, but discomfort while squatting was observed in 60 %. Recent studies support activity despite pain. In our study, we have told the athletes to continue exercising and training within the pain limits which they could tolerate.

We could not find a prospective study that showed the complications that may arise when the athletes continue with activities. Complications and sequelae that may occur during the normal course of OGS are pseudarthrosis, genu recurvatum, patella alta, fragmentation/migration ossicles and permanent knee anterior pain (Vreju et al., 2010: 336-9). While tuberosity of the tibia fracture is frequently observed in athletes who jump, no causal link to OGS was found. Kujala (1985: 236-41) found that as a result of the survey on 68 young athletes, they had to pause trainings for an average of 3.2 months, and some stopped training for 7.3 months due to OGS. In another study, patellar bands were used in the tre-

atment of 24 knees in 17 patients with OGS. The patellar band was removed at night and during the inactive period, and was only used during activities. 79.1% success was achieved. Especially in bilateral cases, high level of patient satisfaction was found (Eun, 2015: 416-21). We suggested patellar tape patellar bands to all of our athletes.

There are many studies investigating the adaptation of skeletal muscles to resistance exercises. In these studies, even if the responses provided by lower and upper extremities to the exercise vary, no difference has been identified between genders. While there is not any apparent change in 4 weeks of exercise time, the response by lower extremity muscles to the exercise becomes more apparent after 6 weeks (Abe et al., 2000: 174-80). So, we assessed the response provided for the exercise at the end of 6 weeks in our study.

Our study had some limitations. We could not compare the information in the literature due to differences in symptoms, age groups, and lack of elaborate exercise modifications. We could have demonstrated the efficiency of the exercise by creating a group that was not given any exercises in our study. But we could not create a different group due to the limited number of patients. We could have used eccentric mode for isokinetic evaluation. But since this test has more risk of muscle injury, we did not prefer this mode.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

CONCLUSION

OGS follows a self-limiting course even when not interfered. It is a disease with a good prognosis. But it is desirable that athletes stop doing sports and even give it up altogether. In our study, we have reached the conclusion that athletes can continue doing sports without giving up sports and without even pausing the trainings. More studies are needed with a larger number of athletes so as to create a common protocol for treatment.

REFERENCES

ANTICH, T.J., BREWSTER, C.E., (1985).

Osgood-Schlatter Disease: Review of Literature and Physical Therapy Management. J Orthop Sports Phys Ther, 7(1): 5-10

ADIRIM, T.A., CHENG, T.L., (2003). Overview of injuries in the young athlete. Sports Med, 33(1): 75-81

ABE, T., DEHOYOS, D.V., POLLOCK, M.L., GARZARELLA, L., (2000). Time course for strength and muscle thickness changes following upper and lower body resistance training in men and women. Eur J Appl Physiol, 81(3): 174-80

BEOVICH, R., FRICKER, P.A., (1988). Osgood-Schlatter's disease a review of the literature and an Australian series. Aust J Sci Med Sport, 20: 11-13

BLANKSTEIN, A., COHEN, I., HEIM, M., DIAMANT, L., SALAI, M., CHECHICK, A., et al., (2001). Ultrasonography as a diagnostic modality in Osgood-Schlatter disease: A clinical study and review of the literature. Arch Orthop Trauma Surg, 121(9): 536-539

BALTZOPOULOS, V., BRODIE, D.A., (1989). Isokinetic Dynamometry Applications and Limitations. Sports Medicine, 8(2): 101-16

DE LUCENA, G.L., DOSSANTOSGOMES, C., GUERRA, R.O., (2011). Prevalence and associated factors of Osgood-Schlatter syndrome in a population-based sample of Brazilian adolescents. Am J Sports Med, 39: 415-420

EUN, S.S., LEE, S.A., KUMAR, R., SUL, E.J., LEE, S.H., AHN, J.H., et al., (2015). Direct Bursoscopic Ossicle Resection in Young and Active Patients with Unresolved Osgood-Schlatter Disease. Arthroscopy, 31(3): 416-21

FLOWERS, M.J., BHADRESHWAR, D.R., (1995). Tibial tuberosity excision for symptomatic Osgood-Schlatter disease. J Pediatr Orthop, 15(3): 292-297

GERULIS, V., KALESINSKAS, R., PRANCKEVICIUS, S., BIRGERIS, P., (2004). Importance of conservative treatment

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

and physical load restriction to the course of Osgood-Schlatter's disease. *Medicina*, 40(4): 363-9

GHOLVE, P.A., SCHER, D.M., KHAKHARIA, S., WIDMANN, R.F., GREEN, D.W., (2007). Osgood Schlatter syndrome. *Curr Opin Pediatr*, 19(1): 44-50

HUSSAIN A, HAGROO GA. OSGOOD-SCHLATTER DISEASE., (1996). *Sports Exer Injury*, 2:202-206

JAKOB, R.P., VONGUMPPENBERG, S., ENGELHARDT, P., (1981). Does Osgood-Schlatter disease influence the position of the patella? *J Bone Joint Surg Br*, 63B(4):579-82

KRAUSE, B.L., WILLIAMS, J.P., CATTERALL, A., (1990). Natural history of Osgood-Schlatter disease. *J Pediatr Orthop*, 10(1):65-68

KUJALA, U.M., KVIST, M., HEINONEN, O., (1985). Osgood-Schlatter's disease in adolescent athletes. Retrospective study of incidence and duration. *Am J Sports Med*, 13(4): 236-41

KOH, T.J., HERZOG, W., (1998). Excursion is important in regulating sarcomere number in the growing rabbit tibialis anterior. *J Physiol*, 508(1): 267-280

LOHRER, H., NAUCK, T., SCHÖLL, J., ZWERVER, J., MALLIAROPOULOS, N., (2012). Extracorporeal shockwave therapy for patients suffering from recalcitrant Osgood-Schlatterdisease. *Sportverletz Sportschaden*, 26(4): 218-22

MICHELI, L.J., (1983). Overuse injuries in children's sports: the growth factor. *Orthop Clin North Am*, 14(2): 337-360

MITAL MA, MATZA RA, COHEN J., (1980). The so-called unresolved Osgood-Schlatter lesion: a concept based on fifteen surgically treated lesions. *J Bone Joint Surg Am*, 62: 732-739

PERRIN, D.H., (1993). Isokinetic exercise and assessment. Champaign (IL): Human Kinetics, ss: 59-72

ROSTRON, P.K., CALVER, R.F., (1979). Subcutaneous atrophy following methylprednisolone injection in Osgood-Schlatter epiphysitis. *J Bone Joint SurgAm*, 61(4):627-8

RÖSSLER R, JUNGE A, CHOMIAK J, DVORAK J, FAUDE O., (2016). Soccer injuries in players aged 7 to 12 years. *Am J Sports Med*, 44(2): 309-317

SCHWEND, R.M., GEIGER, J., (1998). Outpatient pediatric orthopedics. Common and important conditions. *Pediatr Clin North Am*, 45(4): 943-71

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:438 K:551

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

WALL, E.J., (1998). Osgood-schlatter disease: practical treatment for a self-limiting condition. *Phys Sports med*, 26(3): 29-34

WATANABE, H., FUJII, M., YOSHIMOTO, M., ABE H., TODA, N., HIGASHIYAMA, R., TAKAHIRA, N., (2018). Pathogenic Factors Associated With Osgood-Schlatter Disease in Adolescent Male Soccer Players: A Prospective Cohort Study *Orthop J Sports Med*, Aug; 6(8): 2325967118792192

WEILER, R., INGRAM, M., WOLMAN, R., (2011). 10-Minute Consultation. Osgood-Schlatter disease. *BMJ*, 1; 343: d4534

VREJU, F., CIUREA, P., ROSU, A., (2010). Osgood-Schlatter disease—ultrasonographic diagnostic. *Med Ultrason*, 12(4): 336-9

YEN, Y.M., (2014). Assessment and treatment of knee pain in the child and adolescent athlete. *Pediatr Clin North Am*, 61(6): 1155-73

Author's Note: This study was presented as a verbal paper in the 27th National Congress of Turkish Orthopedics and Traumatology, October 24-29, 2017, Antalya.

KATARAKT CERRAHİSİ GEÇİRECEK HASTALARDA AMELİYAT ÖNCESİ KAYGI DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ ⁽¹⁾

EVALUATION OF THE FACTORS AFFECTING ANXIETY LEVELS BEFORE SURGERY IN PATIENTS UNDER-GOING CATARACT SURGERY

Çığla ARSLANKILIÇ¹, Özlem YAZICI², Erdem GÖL³

¹⁻³ Şişli Meslek Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye

² İstanbul Okan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, İstanbul / Türkiye

ORCID ID: 0000-0003-2963-6363¹, 0000-0002-7369-2699², 0000-0002-2337-3251³

Öz: Amaç: Bu araştırma, göz kliniğinde katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ameliyat öncesi kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla Kasım 2018-Şubat 2019 tarihleri arasında İstanbul Avrupa yakası Şişli İlçesinde katarakt cerrahisi geçirmek üzere göz sağlığı merkezi-ne gelen 200 katarakt hastası alınarak tanımlayıcı tipte yapıldı. **Yöntem:** Etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra çalışmaya dahil etme kriterlerine uyan hastalara açıklama yapıldı ve yazılı izinleri alındı. Ameliyattan önce hastaların sosyodemografik veri-leri içeren "Bilgi Formu" ile kaygı düzeylerini belirlemek üzere STAI FORM TX-1 ve STAI FORM TX-2 Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri kullanıldı. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi, Statistical Packages for the Social Sciences (SPSS 21.0) paket programı kullanılarak elde edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (Frekans, yüzdelik dağılım) ve niteliksel verilerin gruplar arası dağılımlarını kıyaslamada t-Testi ve ANOVA Testi kullanıldı. **Bulgular:** Araştırmada katarakt ameliyatı olacak hastaların sosyodemografik özellikleri, katarakt cerrahisine ilişkin bilgileri ile durumluk ve sürekli kaygı puan ortalamalarının kıyaslanmasına yer verildi. Araştırmaya katarakt cerrahisi geçirecek olan 200 hasta katıldı. Çalışmada, her iki ölçekten elde edilebilecek toplam puan 20 ile 80 arasında değişmektedir. Yüksek puan yüksek kaygı düzeyini, düşük puan ise düşük kaygı düzeyini belirtir. Araştırma kapsamına alınan hastaların aldıkları STAI FORM TX-1 Durumluk Kaygı ve STAI FORM TX-2 Sürekli Kaygı Puanı ortalamaları 36 ile 41 arasında değişmektedir. Bu çalışmada alınan puanlara göre katarakt cerrahisi geçirecek hastaların kaygı seviyelerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. **Sonuç:** Sosyodemografik özelliklerden cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, meslek, katarakt hakkında bilgi sahibi olma, hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceği, ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu, psikolojik destek alma durumu ve ameliyat hakkında bilgi alma durumu de-ğişkenleri ile durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Sosyodemografik özelliklerden yaş, medeni durum, öğrenim durumu, sosyal güvence, katarakt hakkında bilgiyi nereden aldığı, daha önce katarakt cerrahisi geçirme durumu, hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceği, ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu, psikolojik destek alma durumu, ameliyat hakkında bilgi alma durumu de-ğişkenleri ile sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anksiyete, Katarakt, Göz

Abstract: Aim: In this research, the clinic was made of a type identifier on 200 cataract patients from the eye care center to undergo cataract surgery in Istanbul European Side Sisli district between November 2018-February 2019 date in order to examine the factors affecting the pre-operative anxiety in patients undergoing cataract surgery. **Method:** After the approval of the ethics committee and the institution, the patients who met the inclusion criteria were informed and their written permission was obtained. Before the operation, STAI FORM TX-1 and STAI FORM TX-2 State and Trait Anxiety Inventory were used to determine anxiety levels and "Information Form which included sociodemographic data of the patients. The data obtained from the study were analyzed by using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS 21.0). Descriptive statistical methods (frequency, percentage distribution) and t-test and ANOVA test were used to compare the distribution of qualitative data between groups. **Results:** In the study, sociodemographic characteristics, information about cataract surgery and state and trait anxiety mean scores of the patients who will undergo cataract surgery were included. The study included 200 patients undergoing cataract surgery. In the study, the total score obtained from both scales ranged from 20 to 80. A high score indicates a high level of anxiety and a low score indicates a low level of anxiety. STAI FORM TX-1 State Anxiety and STAI FORM TX-2 Continuous Anxiety Score of the patients included in the study ranged between 36 and 41. According to the scores obtained in this study, it was determined that the anxiety levels of patients undergoing cataract surgery were moderate. **Conclusion:** Gender, marital status, educational status, occupation, having information about cataract, which review to undergo cataract surgery, having cataract surgery in the family, getting psychological support and getting information about surgery, and sociodemographic characteristics, there is a significant difference between the scores obtained from state anxiety inventory, the difference was determined. Sociodemographic characteristics such as age, marital status, education level, social security, where to get information about cataract, previous cataract surgery status, which review cataract surgery status, family cataract surgery status, psychological support status, information about the status of surgery There was a significant difference between the scores obtained from the trait anxiety inventory.

Key Words: Anxiety, Cataract, Eye

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.2

- (1) **Sorumlu Yazar, Corresponding Author:** Çığla ARSLANKILIÇ "Öğretim Görevlisi - Lecturer", Şişli Meslek Yüksekokulu, İstanbul / Türkiye, cigla.arslankilic@gmail.com, **Geliş Tarihi / Received:** 12.04.2019, **Kabul Tarihi / Accepted:** 11.09.2019, **Makalenin Türü: Type of Article:** (Araştırma - Uygulama; Research-Application) **Çıkar Çatışması, Yok - Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Var/Yes "İstanbul Bilim Üniversitesi, Klinik Araştırmaları Etik Kurulu, Karar No: 20.11.2018/2018-16-02"**

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Dünya popülasyonu yaşlandıkça katarakta bağlı görme fonksiyonunda belirgin azalma ve olası körlük de artacaktır. Gelişen teknoloji ile katarakt cerrahisinde hastaya uygun göz içi lens (GİL) implantasyonu ile hem refraksiyon kusurlarını düzeltme hem de görme keskinliğinde iyileşme olanağı sağlanmaktadır. Katarakt cerrahisinin gelişmesiyle hastaların beklentilerinde de artış görülmektedir (Akpolat vd., 2016: 220).

Görme keskinliğinin azalması yaşam kalitesini büyük oranda etkilemektedir. Katarakt cerrahisinde en sık kullanılan yöntem fakoemülsifikasyondur. Fakoemülsifikasyon ve göz içi lenslerdeki yeniliklerle kataraktın cerrahi tedavisi yapılmaktadır. Uygun hastaya taleplerine göre, uygun göz içi lens seçimiyle katarakt cerrahisi başarılı sonuçlar göstermektedir (Akingöl ve Şencan , 2019: 9).

Görme fonksiyonunun azalmasına bağlı oluşan kaygı ameliyatın başarılı sonuçlarını etkilemektedir. Hasta ile uyumlu bir ameliyat planı ve süreci katarakt cerrahisinin önem verilmesi gereken noktalarından biridir. Hastanın gerekli eğitimlerini vermek, hasta hekim ilişkisinin doğru oluşturulması, hastanın kaygı düzeyine göre; gevşeme yöntemleri ve farmakolojik yöntemler uygulamak katarakt cerrahisi öncesi hastaların kaygı düzeyleri-

ni azaltmak için kullanılmaktadır (Can C., 2001:184).

Herhangi bir cerrahi girişim gerekliliği hastaları psikolojik, fiziksel ve sosyal açıdan etkilemektedir. Hastaların kaygı, kaygı yaşamalarına sebep olur. Ameliyat sonrası ağrı düzeyi ve komplikasyonların artmasında kaygının etkisi vardır. Aynı zamanda kaygı, hastaların hastanede kalma sürelerinin uzamasına yol açar. Hastaların cerrahi girişimlere yönelik kaygılarını azaltmak doğru uygulanan hemşirelik bakımı ile mümkündür. Hastaların kaygı düzeylerini azaltmak ve konforunu artırmak için ameliyat öncesi eğitim verilmelidir. Ameliyat öncesi verilecek eğitim ameliyat sonrası komplikasyonların azaltılması ve hastaların optimal sağlıklarına ulaşması için gereklidir (Kara ve Andsoy, 2018:401).

AMAÇ

Bu çalışma, katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ameliyat öncesi kaygı düzeylerini etkileyen faktörlerin incelenmesi amacıyla; nicel araştırma yöntemlerinden anket uygulaması kullanılarak yapılmıştır.

KAPSAM

Bu çalışmada, katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ameliyat öncesi dönemde kaygıya neden olabilecek faktörleri değerlendirmek amacıyla STAI FORM TX-1 ve STAI FORM TX-2 durumluk ve sürekli kaygı envanteri

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

kullanılmıştır. Hastaların sosyodemografik özellikleri anket formu ile değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılmaya istekli; duyuşsal, bilişsel ve iletişim kurmayı engelleyen herhangi bir sorunu olmayan, katarakt cerrahisi planlanan hastalara ulaşılmıştır.

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Etik kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra çalışmaya dahil etme kriterlerine uyan hastalara açıklama yapıldı ve yazılı izinleri alındı. Ameliyattan önce hastaların sosyodemografik verileri içeren “Bilgi Formu” ile kaygı düzeylerini belirlemek üzere STAI FORM TX-1 ve STAI FORM TX-2 Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri kullanıldı. Anketler hastalara verilerek yüz yüze görüşme yöntemi ile dolduruldu, veri toplama ortalama 15-20dakika sürdü. Araştırmadan elde edilen verilerin analizi, Statistical Packages for the Social Sciences (SPSS 21,0) paket programı kullanılarak elde edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (Frekans, yüzdeler dağılım) ve niteliksel verilerin gruplar arası dağılımlarını kıyaslamada t-Testi ve ANOVA Testi kullanıldı. Araştırma için elde edilen veriler Statistical Packages For The Social Sciences (SPSS 21,0) paket programı ile analiz edildi. Katılımcıların Frekans değerlerinin yüzde ve sayı olarak verilmesi için tanımlayıcı istatistiksel (Yüzde Dağılım, Frekans) yöntemler kullanılmıştır. Gruplar arası dağılımlar için t-Testi ve ANOVA

Testi analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler standart sapma, ortalama, maksimum, minimum olarak, nominal veriler de yüzde ve frekans olarak değerlendirilmiştir.

ARAŞTIRMANIN KISITLARI

Araştırmanın sınırlılığı tek bir hastanede ve 200 hasta ile yapılmış olmasıdır. Bu nedenle, araştırma sonuçları hastaların tümüne genellenemeyebilir.

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Bu araştırma, göz kliniğinde katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ameliyat öncesi kaygı düzeylerini etkileyen faktörler problemi oluşturmaktadır.

ARAŞTIRMANIN SORULARI

1. Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların durumluk kaygı puanları ve sürekli kaygı puanları nasıldır?
2. Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sosyodemografik özellikleri ile durumluk kaygı puanları arasında bir ilişki var mıdır?
3. Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sosyodemografik özellikleri ile sürekli kaygı puanları arasında bir ilişki var mıdır?

KURAMSAL ÇERÇEVE

Katarakt, doğuştan şeffaf olan lensin progresif olarak bulanık bir hal alması ve kesif-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

leşmedir. Normal hali saydam olan lensin ilerleyici olarak kesifleşmesi aynı zamanda bulanıklaşması retinada net bir görüntünün oluşmasına engel olur. Katarakt görme azalması ve en yaygın körlük nedeni olarak kabul edilir. Çoğunlukla yaşla birlikte artan katarakt dünyadaki körlüklerin yaklaşık yarısından sorumludur. Kataraktın tek tedavisi cerrahidir, cerrahi girişim işlevini kaybetmiş lensin çıkarılması ve lensin yerine doğal olmayan göz içi merceğinin takılması ile tamamlanır (Nilüfer, 2012:13).

Katarakt cerrahisi göz hekimlerinin en sık gerçekleştirdiği ameliyatlardan biridir, katarakt cerrahisinde saydamlığının yitirmiş lens materyali çıkarılıp gelen ışınları tekrar foveaya odaklamak amacıyla göz içi lens (GİL) yerleştirilmesi amaçlanır. Son zamanlarda katarakt cerrahisinde erken dönemde görsel rehabilitasyonun önemi fark edilmiştir. Katarakt cerrahisinde en iyi görme keskinliğine ulaşabilme, kırma kusurlarının düzeltilebiliyor olması hastaların yardımcı bir cihaz kullanmadan net görebiliyor olması lenslerin yakın ve uzak için farklı odakları olmasıyla sağlanır (Bayad, 2017: 20).

Cerrahi girişimler hasta ve ailesine psikolojik ve sosyal sorunlar yaratmaktadır, korku, endişe, ümitsizlik, gibi duygular yaşamalarına sebep olmaktadır. Çünkü hastalık veya hastanede yatma kişilerin yaşamında önemli durumlardan biridir. Cerrahi girişimler; gü-

nübürlük, planlanmış ya da plansız olsun fark etmeksizin hasta ve yakınlarında kaygıya sebep olabilecek bir yaşam deneyimi olup, bir takım tepkiler göstermelerine yol açabilir. (Cesur, 2015: 58)

Cerrahi girişimin yarattığı anksiyeteye yönelik farmakolojik olmayan yöntemler ağrı ve anksiyetenin hafifletilmesinde ya da giderilmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu yöntemlere örnek olarak hasta eğitimi, tedavi ortamı ve diyetin düzenlenmesi, hayal kurma, müzik dinleme, nefes egzersizleri, hipnoz, gevşeme teknikleri anksiyetesi yüksek hastalarda hemşirelik bakımı olarak değerlendirilmeye alınabilir. (Çelik ve Dramalı, 2016:150)

Değerlendirme de fiziksel belirtilerin tanılanmasının yanı sıra hemşireler hastanın tedavisi ve bakımı süresince, hastayı tüm boyutlarıyla ele almalıdır. (Can ve Hintiştan, 2019:190)

BULGULAR

Tablo 1. STAI FORM TX-1 ve STAI FORM TX-2 Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanterinden Alınan Puanlar

Değişkenler	Ort	S.S.
STAI FORM TX-1 Durumluk Kaygı Puanı	37,88	±9,49
STAI FORM TX-2 Sürekli Kaygı Puanı	41,40	±8,79

Her iki ölçekten elde edilebilecek toplam puan 20 ile 80 arasında değişmektedir. Yük-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

sek puan yüksek kaygı düzeyini, düşük puan ise düşük kaygı düzeyini belirtir. Araştırma kapsamına alınan hastaların aldıkları STAI FORM TX-1 Durumluk Kaygı ve STAI FORM TX-2 Sürekli Kaygı Puanı ortalama-

ları 36 ile 41 arasında değişmektedir. Bu çalışmada alınan puanlara göre katarakt cerrahisi geçirecek hastaların kaygı seviyelerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Katarakt Cerrahisi Geçirecek Hastaların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı (N=200)

Sosyodemografik Özellikler	n	%	
Yaş	30-35	21	10,5
	36-40	9	4,5
	41-45	79	39,5
	51 ve üzeri	91	45,5
Cinsiyet	Kadın	79	39,5
	Erkek	121	60,5
Medeni Durum	Evli	168	84
	Bekâr	32	16
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor	6	3
	İlkokul	16	8
	Ortaokul	35	17,5
	Lise	90	45
	Yüksekokul ve üzeri	53	26,5
Meslek	Memur	15	7,5
	Serbest	7	3,5
	İşçi	42	21
	Çalışmıyor	38	19
	Emekli	98	49
Sosyal Güvence	Özel sağlık sigortası	11	5,5
	SGK	165	82,5
	Güvencesi yok	24	12
Katarakt Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	125	62,5
	Hayır	75	37,5

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Katarakt Hakkında Bilgiyi Nereden Aldığı	Kitle iletişim araçları	37	18,5
	Arkadaşlar	54	27
	Sağlık kuruluşu	109	54,5
Daha Önce Katarakt Cerrahisi Geçirme Deneyimi	Evet	108	54
	Hayır	92	46
Hangi Gözden Katarakt Cerrahisi Geçireceği	Sağ göz	64	32
	Sol göz	136	68
Ailede Katarakt Cerrahisi Geçirme Durumu	Evet	67	33,5
	Hayır	133	66,5
Psikolojik Destek Alma Durumu	Evet	27	13,5
	Hayır	173	86,5
Ameliyat Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	189	94,5
	Hayır	11	5,5

Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 2’de yer almaktadır. Hastaların %45,5’i 51 yaş ve üzeri, %60,5’i erkek, %84’ü evli, %45’i lise mezunu, %49’u emekli, %82,5’i, SGK’lı, %62,5’i katarakt hakkında bilgisi olan, %54,5’i katarakt hakkında sağlık kuruluşlarından aldığı belirlendi. Katılımcıların %54’ü daha önce katarakt cerrahisi geçirdi-

ğini ifade ederken, %68’inin sol gözden katarakt cerrahisi olacağı belirlendi. Çalışmaya katılan hastaların %66,5’inin ailede katarakt cerrahisi geçirme deneyimlerinin olmadığı belirlendi. Katarakt cerrahisi ile ilgili psikolojik destek alanların oranı ise %13,5 olarak bulundu. Hastaların %94,5’inin yapılacak işlem hakkında bilgi aldığı saptandı.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Tablo 3. Hastaların Sosyodemografik Özelliklerine Göre STAI FORM TX-1 Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması (N=200)

Sosyodemografik Özellikler	n	Ort	S.S.	F/t*	p	
Yaş	30-35	21	41,52	10,21	0,354	0,781
	36-40	9	40,14	10,78		
	41-45	79	42,04	10,21		
	51 ve üzeri	91	43,65	10,85		
Cinsiyet	Kadın	79	43,22	8,19	-2,521*	0,005
	Erkek	121	46,24	8,42		
Medeni Durum	Evli	168	40,97	10,54	-1,327	0,017
	Bekâr	32	42,80	10,38		
Öğrenim Durumu	Okuma yazma bilmiyor	6	40,65	10,21	1,374	0,050
	İlkokul	16	41,54	10,34		
	Ortaokul	35	40,68	11,08		
	Lise	90	41,95	10,74		
	Yüksekokul ve üzeri	53	44,34	11,04		
Meslek	Memur	15	21,11	4,01	3,698	0,012
	Serbest	7	22,36	4,74		
	İşçi	42	21,43	4,12		
	Çalışmıyor	38	20,25	4,09		
	Emekli	98	21,13	3,95		
Sosyal Güvence	Özel sağlık sigortası	11	41,98	10,01	1,324	0,254
	SGK	165	40,12	11,04		
	Güvencesi yok	24	41,53	10,25		
Katarakt Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	125	45,14	10,42	-2,684*	0,006
	Hayır	75	41,10	10,31		
Katarakt Hakkında Bilgiyi Nereden Aldığı	Kitle iletişim araçları	37	44,97	9,25	-0,409	0,652
	Arkadaşlar	54	45,91	10,12		
	Sağlık kuruluşu	109	41,23	9,47		

t* = Independent *t* test; *F* = Varyans analizi ANOVA, *p* < 0,05

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Tablo 3. Hastaların Sosyodemografik Özelliklerine Göre STAI FORM TX-1 Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması (N=200)DEVAM

Sosyodemografik Özellikler		n	Ort	S.S.	t	p
Daha Önce Katarakt Cerrahisi Geçirme Deneyimi	Evet	108	46,21	10,41	-1,372	0,217
	Hayır	92	45,50	10,47		
Hangi Gözden Katarakt Cerrahisi Geçireceği	Sağ göz	64	41,21	10,65	-2,405	0,007
	Sol göz	136	46	9,12		
Ailede Katarakt Cerrahisi Geçirme Durumu	Evet	67	40,25	10,56	2,694	0,012
	Hayır	133	41,36	10,32		
Psikolojik Destek Alma Durumu	Evet	27	40,12	8,51	1,520	0,003
	Hayır	173	41,23	8,89		
Ameliyat Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	189	43,47	8,07	-3,621	0,001
	Hayır	11	41,28	8,14		

*t=Independent t test; F=Varyans analizi ANOVA, *p<0,05*

Tablo 'da katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sosyodemografik özelliklerine göre durumluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması bulunmaktadır.

Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların yaş, sosyal güvence ve katarakt hakkında bilgiyi nereden aldığı değişkenlerine göre durumluk kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı saptandı ($p>0,05$).

Sosyodemografik özelliklerden cinsiyet değişkeni erkek ($46,24\pm 8,42$), medeni durumu bekâr ($42,80\pm 10,38$), öğrenim durumu yüksek okul ve üzeri ($44,34\pm 11,04$), mesleği serbest ($22,36\pm 4,74$) ve katarakt hakkında bilgi sahibi olma değişkenine evet diyen ($45,14\pm 10,42$) gruplarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu değişken-

lerin durumluk kaygı puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi ($p<0,05$) (Tablo 3).

Daha önce katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olan hastalar ile olmayanların durumluk kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlendi ($p>0,05$).

Sol gözden katarakt cerrahisi geçirecek olan; ailede katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olmayan; psikolojik destek almayan ve ameliyat hakkında bilgi alanların durumluk kaygı puan ortalamalarında diğer değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu. Sol gözden katarakt cerrahisi geçirecek hastaların durumluk kaygı puan ortalaması ($46,21\pm 9,12$) sağ göze oranla yüksek bulundu ($p<0,01$). Ailede katarakt cerrahisi

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

geçirme deneyimi olmayanların puan ortalaması (41,36±10,32), deneyimi olanlara göre yüksek bulundu (p<0,05). Psikolojik destek almayanların durumluk kaygı puan ortalaması (41,23±8,89) alanlara göre daha yüksek

bulundu(p<0,01). Ameliyat hakkında bilgi alanların durumluk kaygı puan ortalaması (43,47±8,07) almayanlara göre yüksek bulundu (p<0,01) (Tablo3).

Tablo 4. Hastaların Sosyodemografik Özelliklerine Göre STAI FORM TX-2 Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması (N=200)

Sosyodemografik Özellikler	n	Ort	S.S.	F/t*	p	
Yaş	30-35	21	43,41	7,60	2,632	0,008
	36-40	9	41,02	7,32		
	41-45	79	46,62	6,25		
	51 ve üzeri	91	44,26	4,65		
Cinsiyet	Kadın	79	45,63	4,63	-1,332*	0,192
	Erkek	121	50,42	6,51		
Medeni Durum	Evlü	168	39,95	6,25	-,2762*	0,004
	Bekâr	32	44,85	7,42		
Öğrenim Durumu	Okuma yazma yok	6	28	6,14	26,421	0,000
	İlkokul	16	44,23	6,72		
	Ortaokul	35	41,74	6,93		
	Lise	90	43,24	6,25		
	Yüksekokul ve üzeri	53	47,15	5,94		
Meslek	Memur	15	45,65	8,25	2,925	0,443
	Serbest	7	42,12	7,12		
	İşçi	42	39,96	5,96		
	Çalışmıyor	38	28	6,95		
	Emekli	98	41,36	7,54		
Sosyal Güvence	Özel sağlık sigortası	11	39,61	6,51	3,152	0,003
	SGK	165	44,05	7,26		
	Güvencesi yok	24	41,25	5,24		
Katarakt Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	125	33,23	3,26	1,178*	0,254
	Hayır	75	31,76	7,24		

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Katarakt Hakkında Bilgiyi Nereden Aldığı	Kitle iletişim araçları	37	38,21	2,42	3,521	0,001
	Arkadaşlar	54	31,52	4,23		
	Sağlık kuruluşu	109	39,02	3,47		
Daha Önce Katarakt Cerrahisi Geçirme Deneyimi	Evet	108	41,54	8,25	2,987*	0,001
	Hayır	92	39,23	2,6,3		
Hangi Gözden Katarakt Cerrahisi Geçireceği	Sağ göz	64	42,95	6,25	1,054*	0,003
	Sol göz	136	45,86	7,42		
Ailede Katarakt Cerrahisi Geçirme Durumu	Evet	67	43,52	8,05	1,052*	0,001
	Hayır	133	45,01	7,44		
Psikolojik Destek Alma Durumu	Evet	27	42,27	7,78	2,542*	0,012
	Hayır	173	45,03	7,41		
Ameliyat Hakkında Bilgi Alma Durumu	Evet	189	42,58	8,32	1,054*	0,001
	Hayır	11	40,02	7,60		

t*= Independent *t* test; *F*=Varyans analizi ANOVA *p*<0,05

Tablo 4'te katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sosyodemografik özelliklerine göre sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması verilmiştir.

Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların cinsiyet, meslek, katarakt hakkında bilgi alma durumu değişkenlerine göre sürekli kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olmadığı belirlendi (*p*>0,05).

Sosyodemografik özelliklerden yaş değişkeni 41-45 yaş grubu (46,62±6,25), medeni durumu bekâr (44,85±7,42), öğrenim durumu yüksek okul ve üzeri (47,15±5,94) sosyal güvencesi SGK (44,05±7,26), katarakt hakkında bilgiyi sağlık kuruluşundan alan (39,02±3,47)

gruplarda sürekli kaygı puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu ve bu değişkenlerin sürekli kaygı puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlendi (*p*<0,05) (Tablo 4).

Daha önce katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olan; sol gözden katarakt cerrahisi geçirecek olan; ailede katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olmayan; psikolojik destek almayan ve ameliyat hakkında bilgi alanların sürekli kaygı puan ortalamalarında diğer değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulundu. Daha önce katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olan hastaların sürekli kaygı puan ortalaması (41,54±8,25) deneyimi olmayanlara göre yüksek bulundu, sol gözden

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sürekli kaygı puan ortalaması ($45,86 \pm 7,42$) sağ göze oranla yüksek bulundu, ailede katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olmayanların puan ortalaması ($45,01 \pm 7,44$) deneyimi olanlara göre yüksek bulundu ($p < 0,01$). Psikolojik destek almayanların sürekli kaygı puan ortalaması ($45,03 \pm 7,41$) psikolojik destek alanlara göre daha yüksek bulundu ($p < 0,05$). Ameliyat hakkında bilgi alanların sürekli kaygı puan ortalaması ($42,58 \pm 8,32$) bilgi almayanlara göre yüksek bulundu ($p < 0,01$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Araştırmada katarakt cerrahisi geçirecek hastaların durumluk kaygı puan ortalaması (STAI FORM TX-1) $37,88 \pm 9,49$ olarak belirlenirken, sürekli kaygı puan ortalaması (STAI FORM TX-2) $41,40 \pm 8,79$ belirlenmiştir. Günaydın ve Oflaz'ın kaygı üzerine yapmış oldukları çalışmada kaygı puanları sınıflandırılmış ve hafif (20-39), orta (40-59), ağır (60-79), panik ($80 <$) olarak belirlenmiştir (Günaydın ve Oflaz, 1998:52). Araştırmada elde edilen ölçek puanları hastaların orta düzeyde bir kaygı yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Araştırma kapsamında sosyodemografik özelliklerden cinsiyet değişkenine göre durumluk kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Erkek cinsiyetinin kadın cinsi-

yetine göre ölçekten daha yüksek puan aldıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde, Taşdemir ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırmada erkek cinsiyetine sahip olan bireylerin ortalama kaygı seviyesinin kadınlara göre daha yüksek olduğu ve cinsiyet değişkenine göre durumluk kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu belirlenmiştir (Taşdemir vd., 2013:45). Bu araştırma, Okyay'ın çalışmasında elde edilen cinsiyet değişkeni ile ilgili bulgularla benzerlik göstermektedir. (Okyay, 2018: 54).

Medeni durumu "Bekâr" olanların durumluk kaygı puan ortalamasının yüksek olduğu belirlendi. Medeni durum değişkenine göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptandı. Kutanis ve Tunç'un 2013 yılında yapmış oldukları çalışmada da medeni durum değişkenine göre durumluk kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. (Kutanis ve Tunç, 2013: 5).

Eğitim düzeyleri değerlendirildiğinde, öğrenim durumu yüksek okul olanların durumluk kaygı puan ortalamasının diğerlerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrenim durumu değişkenine göre durumluk kaygı puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Bu araştırma, Yılmaz ve arkadaşlarının katarakt hastaları ile yaptıkları çalışmada elde ettikleri bulgularla benzerlik göstermektedir. (Yılmaz vd., 2016:53).

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Meslek değişkeninde serbest çalışan hastaların durumluk kaygı puan ortalamasının diğerlerinden daha yüksek olduğu belirlendi. Meslek değişkenine göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu saptandı. Yeşilyurt'un "Ameliyat öncesi video ile yapılan bilgilendirmenin hastaların kaygı ve memnuniyetine etkisi" başlıklı tezinde meslek değişkeninin kaygı düzeyine etkisinde anlamlı bir fark bulunmuştur. (Yeşilyurt, 2016: 25).

Katarakt hakkında bilgi sahibi olanların durumluk kaygı puan ortalamasının bilgi sahibi olmadıklarını ifade edenlere göre daha yüksek olduğu ve anlamlı bir fark olduğu saptandı. Amaç ve Çam'ın "Günübirlik Cerrahide Hasta Konforu ve Hasta Konforunu Etkileyen Etmenler" başlıklı çalışmalarında da ameliyat hakkında bilgi sahibi olma değişkenine göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur, bu çalışma ile benzerdir. (Amaç ve Çam, 2019: 1230).

Hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceği değişkeninde "sol göz" cevabı verenlerin durumluk kaygı puan ortalamalarının "sağ göz" değişkeninden yüksek olduğu belirlenmiştir. Hastaların hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceğine göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark vardır. Bu çalışma, Bayad'ın ameliyat öncesinde cerrahi hastalarda kaygı düzeyleri

üzerine yapmış olduğu çalışmasında elde ettiği bulgularla paralellik göstermektedir. (Bayad, 2017 :32).

Ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu değişkenine "Hayır" cevabı verenlerin durumluk kaygı puan ortalamalarının "Evet" cevabı verenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bu sonuçlar Bayraktar ve arkadaşlarının yapmış oldukları araştırmadaki bulgular ile benzerlik göstermektedir. (Bayraktar vd., 2016:55).

Psikolojik destek alma durumu değişkeninde psikolojik destek almayanların durumluk kaygı puan ortalamaları destek alanlardan yüksektir. Psikolojik destek alma durumuna göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark vardır. Bu çalışma bulguları Arlı'nın ameliyat öncesi kaygı düzeyi üzerine yapmış olduğu çalışmasında elde ettiği bulgular ile benzerlik göstermektedir. (Berth H et al., 2007:6).

Ameliyat hakkında bilgi alma durumu değişkenine "Evet" cevabı verenlerin puan ortalamalarının bilgi almayanlara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Ameliyat hakkında bilgi alma durumu değişkenine göre durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark vardır. Bu araştırma, Arlı'nın

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

ameliyat öncesi kaygı düzeyinin değerlendirilmesi ile ilgili çalışmasındaki sonuçlar ile paraleldir. (Berth H et al., 2007:6).

Araştırma kapsamında katarakt cerrahisi geçirecek hastaların 41-45 yaş arasında olanların sürekli kaygı puan ortalamalarının diğer yaş düzeylerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaş seviyesi arttıkça hastaların sürekli kaygı düzeylerinin arttığı belirlenmiştir. Yaş değişkenine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark vardır. Biçersoy'un gününbirlik cerrahi hastalarının kaygı düzeylerini ölçtüğü araştırmasında yaş değişkeni ile sürekli kaygı puanları arasında anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir. Bu çalışma, Biçersoy'un yapmış olduğu araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir. (Helvacıoğlu F. vd.,2008:215). Ramsey'in, elektif ameliyatlara üzerine yapmış olduğu araştırmasında orta yaş düzeyinde yer alan hastaların kaygı seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. (Biçersoy G., 2015:33)

Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların medeni durumları değerlendirildiğinde bekâr olanların sürekli kaygı puan ortalamaları evli olanlardan yüksek bulunmuştur. Medeni durum değişkenine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bu araştırma, Biçersoy'un gününbirlik cerrahi geçiren hastaların kaygı düzeylerini incelediği çalışmasında medeni durum değişkeninden elde ettiği

sonuçlarla benzerlik göstermektedir. (Helvacıoğlu F. vd.,2008:215)Öğrenim durumu yüksek okul ve üzeri olan hastaların sürekli kaygı puan ortalamalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrenim durumuna göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Yılmaz ve Aydın'ın çalışmasında cerrahi girişim yapılan hastalarda ameliyat öncesi-sonrası kaygı düzeyinin derlenme kalitesine etkisi ile ilgili çalışmasında öğrenim durumunun kaygıya etkisinde anlamlı bir fark bulunmuştur. (Ramsey M. A.,1972: 397).

Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sosyal güvencesi SGK olanların ortalama sürekli kaygı puan ortalamalarının diğerlerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Sosyal güvence değişkenine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bu çalışma Yıldız'ın çalışması ile benzerlik göstermektedir. (Arlı Ş.K.,2017: 39)

Katarakt hakkında bilgiyi sağlık kuruluşlarından alanların sürekli kaygı puan ortalamalarının diğerlerinden yüksek olduğu belirlenmiştir. Katarakt hakkında bilgiyi nereden aldığı değişkenine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Bu araştırma, Yıldız'ın ameliyat öncesi ve sonrası dönemde hastaların kaygı düzeylerini ölçmek için yap-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

mış olduğu çalışmasında katarakt hakkında bilgi sahibi olma değişkeninden elde ettiği bulgular ile benzerlik göstermektedir. (Arlı Ş.K.,2017:41)

Daha önce katarakt cerrahisi geçirme deneyimi olanların sürekli kaygı puan ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Daha önce katarakt cerrahisi geçirme deneyimine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır.Bu sonuçlar, Günaydın ve arkadaşlarının planlı ameliyat olacak hastaların kaygı düzeylerini ölçtüğü çalışmasında elde ettiği bulgular ile benzerlik göstermektedir. (Günaydın & Oflaz, 1998:54).

Araştırma kapsamında sol gözden katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sürekli kaygı puan ortalamalarının sağ gözden katarakt cerrahisi geçirecek hastaların sürekli kaygı puan ortalamalarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Hastaların hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceği değişkenine göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Sonuçlar, Okyay'ın yapmış olduğu çalışma ile benzerlik göstermektedir. (Okyay M., 2018:25).

Ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu değişkenine“Hayır” diyenlerin sürekli kaygı puan ortalamalarının“Evet” diyenlerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna göre sürekli

kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Abacıoğlu'nun çalışmasında;1. göz katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna “Evet” diyenlerin durumluk kaygı puan ortalamaları yüksek, ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna “Hayır” diyenlerin ise sürekli kaygı puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Yine aynı çalışmada, 2. göz katarakt cerrahisi geçirecek hastalarda ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna “Evet” ve “Hayır” diyenlerin durumluk kaygı puan ortalamaları benzer olup ve ailede katarakt cerrahisi geçirme durumuna “Hayır” diyenlerin ise sürekli kaygı puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. (Abacıoğlu S., 2009:32).

Psikolojik destek alma durumuna “Hayır” diyenlerin sürekli kaygı puan ortalamalarının “Evet” cevabı verenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Psikolojik destek alma durumuna göre sürekli kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark vardır. Çetinkaya ve arkadaşlarının glokom hastalarının depresyon ve kaygı düzeyleri ile başa çıkma tutumlarının değerlendirildiği çalışma ile benzerlik göstermektedir. (Çetinkaya S. vd.,2013:43).

Ameliyat hakkında bilgi alma durumuna “Evet” cevabı verenlerin sürekli kaygı puan ortalamalarının“Hayır” cevabı verenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ameliyat

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

hakkında bilgi alma durumuna göre sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır. Abacıoğlu'nun katarakt cerrahisi yapılacak hastalarda 1.ve 2. göz cerrahileri öncesi hastaların endişe düzeylerinin değerlendirildiği çalışmasında katarakt cerrahisi hakkında bilgi sahibi olma durumu ile durumluk kaygı puanları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark saptanmamıştır. (Abacıoğlu, 2009:41).

SONUÇ

Katarakt körlüğün en ciddi sebeplerinden biridir ve tek tedavi yöntemi cerrahidir. Araştırmaya katılan hastaların; %45,5'i 51 yaş ve üzeri, %60,5'i erkek, %84,0 evli, %45,0'i lise mezunu, %49'u emekli, %82,5'i, SGK'lı, %62,5'i katarakt hakkında bilgisi olan, %54,5'i katarakt hakkında bilgiyi sağlık kuruluşlarından aldığı, %54,0'ı daha önce katarakt cerrahisi geçirdiğini ifade ederken %68'i sol gözden katarakt cerrahisi geçirmesi planlanmıştır. Ailesinde katarakt cerrahisi varlığına hastaların %66,5'i hayır cevabını vermiştir. Katarakt cerrahisi ile ilgili psikolojik destek alanların oranı ise %13,5'tir. Hastaların %94,5'i yapılacak işlem hakkında bilgi aldığını belirtmiştir.

Sosyodemografik özelliklerden cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, meslek, katarakt hakkında bilgi sahibi olma, hangi gözden

katarakt cerrahisi geçireceği, ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu, psikolojik destek alma durumu ve ameliyat hakkında bilgi alma durumu değişkenleri ile durumluk kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

Sosyodemografik özelliklerden yaş, medeni durum, öğrenim durumu, sosyal güvence, katarakt hakkında bilgiyi nereden aldığı, daha önce katarakt cerrahisi geçirme durumu, hangi gözden katarakt cerrahisi geçireceği, ailede katarakt cerrahisi geçirme durumu, psikolojik destek alma durumu, ameliyat hakkında bilgi alma durumu değişkenleri ile sürekli kaygı envanterinden alınan puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.

ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara ve literatür bilgilerine göre katarakt cerrahisi geçirecek hastalara ameliyat öncesi detaylı bir eğitim ve hasta odaklı hemşirelik bakım planı oluşturulmalıdır.

Katarakt cerrahisi geçirecek hastaların, ameliyat öncesinde kaygı düzeyleri ölçülmeli ve kaygı düzeylerini gidermeye yönelik hemşirelik girişimleri planlanmalı ve uygulanmalıdır.

İlk kez tanı almış bireylere yönelik psikolojik destek sağlanması için çalışmalar yapılmalıdır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

KAYNAKÇA

ABACIOĞLU, S., (2009). Katarakt cerrahisi yapılacak hastalarda 1.ve 2. göz cerrahileri öncesi, hastaların endişe düzeylerinin araştırılması, afyon: yüksek lisans tezi, T.C Afyon Kocatepe üniversitesi sağlık bilimleri enstitüsü

AKINGÖL, Z., ŞENCAN, S., (2019). Hasta seçimi ve multifokal göz içi lens endikasyonları. Türkiye Klinikleri.;(1): 6-11

AKPOLAT, Ç., KURT, M., EVLİYOĞLU, F., CİNHÜSEYİNOĞLU, M.N., ELÇİ-OĞLU, N.M., (2016). Kataraktı olan yüksek miyopik hastalarda fakoemülsifikasyon cerrahisi sonuçları. Türkiye Klinikleri Jophthalmol.; 25(4): 219-224. DOI: 10.5336/OPHTHAL.2015-49091

AMAÇ, H.Y., ÇAM, R., (2019). Günübirlilik cerrahide hasta konforu ve hasta konforunu etkileyen etmenler. Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 5(1): 1222-1237. DOI :10.30569/ADİYAMANSAĞLIK.481605

ARLI, Ş.K., (2017). Ameliyat öncesi anksiyetenin apaıs ve ştaı-ı ölçekleri ile değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi; 4(3): 38-47

BAYAD, A., (2017). Preoperatif cerrahi hastalarında hastalık algısı ve anksiyete

düzeyinin saptanması, İzmir: Yüksek Lisans Tezi; Türkiye Kamu Hastaneler Birliği Genel Sekreterliği Sağlık Bilimleri Üniversitesi

BAYRAKTAR, Ş., CEPECİ, Z., GÖZÜM, N, GÜCÜKOĞLU, A., (2016). Senil kataraktı olan hastalarda operasyon öncesi ve sonrası görmeye bağlı yaşam kalitesi değerlendirmesi. İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi.; 79(2): 54-60. DOI: 10.18017/İÜTFD.259631

BERTH, H., PETROWSKI, K., BALCK, E., (2007). The Amsterdam Preoperative anxiety and information scale (apaıs)-the first trial of a german version. GMS Psycho-Social Medicine ; 4: 1-8. PMID: 19742298

BİÇERSOY, G., (2015). Günübirlilik cerrahi hastalarının ameliyat öncesi kaygı düzeyleri, Malatya: Yüksek Lisans Tezi, T.C. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

CAN, A., HINTISTAN, S., (2019). Onkoloji hastalarında konfor ve hemşirelik. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Dergisi (15) , 185-201 DOI: 10.17371/uhd.2019.1.5

CAN, C., (2001). Cerrahide anksiyete. Klinik Psikiyatri. 2001; 4: 182-186

CESUR, S., (2015). Cerrahi hastalıklarında ameliyat öncesi anksiyetenin ameliyat

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

sonrası ağrı üzerindeki etkileri. Afyon-karahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

ÇELİK, G.O., DRAMALI, A., (2016). Hasta Kontrollü analjezik uygulanan hastalarda progresif gevşeme egzersizlerinin bulantı, kusma, ağrı ve anksiyete üzerine etkisinin incelendiği randomize kontrollü bir çalışma. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi (8), 136-161. DOI:10.17371/UHD.2016823280

ÇETİNKAYA, S., ÖZEÇ, A.V., ÖZDEMİR, D., KAVAKCI, Ö., SÜMER, H., ERDOĞAN, H., (2013). Glokom hastalarının depresyon ve anksiyete belirti düzeyleri ile başa çıkma tutumları. Cumhuriyet Tıp Dergisi 35(1): 39-50. DOI: 10.7197/1305-0028.1539

GÖZÜM, N., (2012). Katarkt ve tedavisi. Klinik Gelişim Dergisi. ; 25: 12-15

GÜNAYDIN, N., OFLAZ, F., (1998). Planlı ameliyat olacak hastaların ameliyat öncesi anksiyetelerinin incelenmesi. GATA Bülteni. 40: 51-55

HELVACIOĞLU, F., YİĞİT, U., ŞENCAN, S., KILIÇ, M., (2008). Sert nükleuslu kataraktlarda uygulanan geleneksel fakemülsifikasyon ve bimanüel minik kesili katarakt cerrahilerinin sonuçları. T. Oft. Gaz. ; (38): 213-219

KARA, M., ANDSOY, I.I., (2018). Pilonidal sinüs ameliyatı öncesi verilen eğitimin hastaların anksiyete durumu ve konforuna etkisi. HSP. 5(3): 397-403. DOI:10.17681/HSP.387045

KUTANİS, R.Ö., TUNÇ, T., (2013). Hemşirelerde benlik saygısı ile durumluk ve sürekli kaygı arasındaki ilişki: bir üniversite hastanesi örneği. İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi. 15(2): p. 1-15. DOI: 10.4026/1303-2860.2013.0222.x

OKYAY, M., (2018). Ameliyat öncesi eğitim yapılan katarakt hastaları ile eğitim yapılmayan katarakt hastalarının anksiyete düzeylerinin karşılaştırılması, İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü

RAMSEY, M.A., (1972). Survey of pre-operative fear. Anaesthesia; oct;27(4):396-402. DOI: 10.1111/J.1365-2044.1972.TB08244.X

TAŞDEMİR, A., ERAKGÜN, A., DENİZ, M.N., ÇERTUĞ, A., (2013). Preoperatif bilgilendirme yapılan hastalarda ameliyat öncesi ve sonrası anksiyete düzeylerinin state-trait anxiety inventory test ile karşılaştırılması. Turk J Anaesth Reanim. 2013;(41): 44-49. DOI: 10.5152/TJAR.2013.11

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

YEŞİLYURT, D.S., (2016). Ameliyat önce-
si video ile yapılan bilgilendirmenin has-
taların kaygı ve memnuniyetine etkisi,
Edirne: Yüksek Lisans Tezi, T.C. Trakya
Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans
Programı

**YILMAZ, E., BİRER, Z., BAYDUR, H.,
(2016).** Katarakt ameliyatı esnasında
uygulanan terapötik dokunmanın kay-
gı ve hasta memnuniyetine etkisi. Jour-
nal of Clinical and Experimental Inves-
tigations. 7(1):52-62. DOI: 10.5799/
AHINJS.01.2016.01.0570

**YAZAR NOTU: Bu çalışma 2019 yılında
Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Ensti-
tüsü Hemşirelik Ana Bilim Dalı Yüksek
Lisans Tezinden Düzenlenmiştir.**

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: As the world population gets older, a marked decrease in cataract-related visual function and possible blindness will also increase. With the help of advanced technology, appropriate intraocular lens (IOL) implantation allows the patient to correct refractive errors and improve visual acuity in cataract surgery. With the development of cataract surgery, there is an increase in the expectations of patients . (Akpolat Ç vd., 2016:220). A cataract is a progressively blurred and intensified lens that is inherently transparent. The progressive densification of the normally transparent lens, as well as the blurring of the lens, prevents the formation of a clear image in the retina. Cataract is considered the most common cause of vision loss and blindness. Cataract, mostly increasing with age, is responsible for about half of the blindness in the world. The only treatment of cataract is surgery, surgical intervention is completed by removing the lens that has lost its function and replacing the lens with an unnatural intraocular lens. (Gözüm N., 2012:13) Cataract surgery is one of the most common operations performed by ophthalmologists. In cataract surgery, it is aimed to remove the lost lens material of the opacity and to insert the intraocular lens (IOL) to focus the incoming rays back into the fovea. access, refractive defects can be corrected, patients can see clearly without the use of an auxiliary device is provided by having different focuses for close and far lenses.(Bayad A., 2017:32). Decreased visual acuity greatly affects the quality of life. Phacoemulsification is the most commonly used method in cataract surgery. Surgical treatment of cataract is performed with phacoemulsification and innovations in intraocular lenses. Cataract surgery shows successful results with appropriate intraocular lens selection according to the demands of the appropriate patient (Akingöl ve Şencan., 2019:9). Anxiety due to decreased visual function affects the successful results of surgery. An operation plan and process compatible with the patient is one of the important points of cataract surgery. To give the necessary education to the patient, to establish the correct relationship between the patient and the physician, according to the level of anxiety of the patient; relaxation methods and pharmacological methods are used to reduce anxiety levels of patients before cataract surgery.(Can C., 2001:187). The necessity of any surgical intervention affects patients psychologically, physically and socially. Anxiety causes anxiety. Anxiety has an effect on postoperative pain level and complications. At the same time, anxiety leads to prolonged hospital stay. It is possible to reduce the anxiety of the patients for surgical interventions with the right nursing care. Preoperative training should be given to reduce the anxiety level and comfort of the patients. Preoperative training is necessary to re-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

duce postoperative complications and to achieve optimal health of patients . (Kara ve Andsoy I.I.,2018:401). **Aim:** In this research, the clinic was made of a type identifier on 200 cataract patients from the eye care center to undergo cataract surgery in İstanbul European Side Sisli district between November 2018-February 2019 date in order to examine the factors affecting the pre-operative anxiety in patients undergoing cataract surgery. **Method:** After the approval of the ethics committee and the institution, the patients who met the inclusion criteria were informed and their written permission was obtained. Before the operation, STAI FORM TX-1 and STAI FORM TX-2 State and Trait Anxiety Inventory were used to determine anxiety levels and “Information Form içeren containing sociodemographic data. The data obtained from the study were analyzed by using the Statistical Package for Social Sciences (SPSS 21.0). Descriptive statistical methods (frequency, percentage distribution) and t-test and ANOVA test were used to compare the distribution of qualitative data between groups. **Findings and Results :** In the study, sociodemographic characteristics, information about cataract surgery and state and trait anxiety mean scores of the patients who will undergo cataract surgery were included. The study included 200 patients undergoing cataract surgery. In the study, the total score obtained from both scales ranged from 20 to 80. A high score indicates a high level of anxiety and a low score indicates a low level of anxiety. STAI FORM TX-1 State Anxiety and STAI FORM TX-2 Continuous Anxiety Score of the patients included in the study ranged between 36 and 41. According to the scores obtained in this study, anxiety levels of patients undergoing cataract surgery were found to be moderate. Cataract is one of the most serious causes of blindness and the only treatment is surgery. Patients participating in the study; 45.5% are 51 years or older, 60.5% are men, 84.0% are married, 45.0% are high school graduates, 49% are retired, 82.5% are SSI, 62.5% of the patients had information about cataract, 54.5% of them had information about cataract from health institutions, 54.0% had previously had cataract surgery and 68% of them had cataract surgery from left eye. 66.5% of the patients responded to the presence of cataract surgery in their family. The rate of those receiving psychological support for cataract surgery is 13.5%. 94.5% of the patients stated that they received information about the procedure. Gender, marital status, educational status, occupation, having information about cataract, which review to undergo cataract surgery, having cataract surgery in the family, getting psychological support and getting information about surgery, and sociodemographic characteristics, there is a significant difference between the scores obtained from state anxiety inventory. the difference was determined. Sociodemographic characteristics such as age, marital status, education level, social security, where to get information about cataract, previous cataract surgery status, which

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:458 K:550

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

review cataract surgery status, family cataract surgery status, psychological support status, information about the status of surgery There was a significant difference between the scores obtained from the trait anxiety inventory.

ENGELLİ ÇOCUĞUN ANNESİ OLMAK ⁽¹⁾

TO BE A MOTHER OF A CHILD WITH DISABILITIES

*Havva KAÇAN**Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kastamonu / Türkiye**ORCID ID: 0000-0003-2925-6176*

Öz: Toplumumuzda engelli çocuğa sahip olmak demek güçlüklerle karşılaşmak demek-tir. Bu güçlükleri aile içinde üstlenen birey genellikle annelerdir. **Amaç:** Bu çalışmada engelli çocuğa sahip annelerin yaşadığı güçlüklerin değerlendirilmesi ve annenin bu güçlüklerle baş etme gücünün artırılması için yapılabilecekler literatür doğrultusunda tartışılmaktadır. **Yöntem:** Bu çalışma literatür doğrultusunda yazılmış bir derleme çalışmasıdır. **Sonuç:** Engelli çocuğun aile bireyleri hem anksiyete, depresyon gibi birçok ruhsal sorun yaşamakta hem de çocuğun bakımında bazı güçlükler ile karşı karşıya kalmaktadır. Engelli çocuğa sahip annelerin bakım yükünü azaltmak hemşirelerin ihtiyaç duyulan alanlarda eğitim vererek annelere destek olmaları gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Çocuk, Anneler, Hemşirelik

Abstract: In our society, having a child with disabilities means to face difficulties. Mother is generally the person who takes the responsibility. **Aim:** This study discusses the difficulties of mothers with disabled children and what can be done to increase the mother's ability to cope with difficulties. **Method:** This study is a review of the literature on the subject. **Result:** Family members of children with disabilities have many mental problems such as anxiety depression and face some difficulties in the care of the child. In order to reduce the burden of care for mothers with disabled children, nurses need to support mothers by providing training in the areas needed.

Key Words: Disabled Children, Mothers, Nursing

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.6

(1) *Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Havva KAÇAN SOFTA "Dr. Öğr. Üyesi - Ph.D", Kastamonu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Kastamonu / Türkiye, kacanbe@hotmail.com, Geliş Tarihi / Date of Arrival: 12.09.2018, Kabul Tarihi / Date of Acceptance: 01.02.2019, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma Derleme ve Literatür; Research Compilation and Literature) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No*

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

GİRİŞ

Tüm toplumlarda çocuklar, anne ve babaları tarafından özenle yetiştirilen gelecek gözüyle bakılan son derece değer verilen bireylerdir. Ancak çocuk engelli ise bu beklentiler değişecektir. Engellilik, bir eksiklik veya sakatlık sonucunda, belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyetlerde bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı bir durumu ifade eder (Aral ve Gürsoy, 2012: 15-196). Engellilik çoğunlukla bireylerin ve ailelerin kendi kontrolleri dışında karşılaştıkları bir yaşam durumu olup, bir yetersizlik veya özürlü nedeni ile yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak kişiden beklenen rollerin kısıtlanması veya yerine getirilememesi durumudur. Engelli çocuğun başkasına bağımlı olarak yaşamını sürmesi aile bireylerini fiziksel olarak yıpratmaktadır. Hayatı boyunca engelli bireye bakım veren aile bireylerinde fiziksel yüklenmelere neden olmaktadır. Burada en çok yıpranan bireyler ise annelerdir. Anneler çocukların bakım sorumluluğunu üstlendikleri için stresle karşı karşıya kalmaktadırlar.

KURAMSAL ÇERÇEVE

Annelik kendisinin ve doğan çocuğunun mizacına, eşiyile yaşadığı ilişkinin niteliğine, eşinin ve kendisinin akrabalarıyla olan iletişimine, içinde bulunduğu sosyo-ekonomik

tabakaya, aldığı eğitimin seviyesine, o toplumun insan yetiştirme tarzına, hatta dönemin ruhuna varacak çeşitlilikte unsurlardan etkilenmektedir. Bu yüzden, bu etkenlerin her birinde meydana gelen değişimle birlikte kadının annelik deneyimi, algısı ve düşüncesi de zaman içerisinde farklılaşmaktadır. Dolayısıyla annelik dediğimizde aslında bütün bu unsurların hem zaman içinde değişen hem de değişirken diğerlerini etkileyen bir yapısından, yani bu unsurların bir araya geldiği bir örüntüden bahsetmekteyiz (Meşe, 2012: 841-858). Kendi içinde bu kadar karmaşık bir örüntü sistemine sahip annelik, doğası gereği zaten zor ve stresli bir süreçtir. Hele bir de engelli çocuk söz konusuysa, annelik deneyimi daha da zorlaşmaktadır. Engelli çocuğun bakımından genelde anneler sorumluluk almaktadır. Anneler çocuğun bakımında önemli stres kaynakları ile karşı karşıya kalmaktadır. Engelli çocuğun bebeklik döneminde bakıcı sağlama sorunu, okula giderken yaşanan zorluklar, akranları tarafından fark edilmesinin getirdiği problemler, ergenlikte ise çocuğun yaşamını sürdürmeye ilişkin bilgi eksikliği annenin stres yaşamasına neden olabilir (Ayıldız ve ark., 2012: 1-12). Bunların yanı sıra engelli çocuğu ile ilgili gereksinim duyduğu alanda bilgi alamaması, çocuğuna kendisi bakmak zorunda kalması, tıbbi harcama, eğitim ve sosyal alanlarda desteğe ihtiyacının olması çocuğun engeline yönelik yaşadığı sıkıntılardır. Engelli bireye sahip anneler, ço-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

cukların bakımı konusunda aile bireylerinden sosyal destek almakta ancak toplumsal destek görmemektedirler (Karakuş ve Kırılıoğlu., 2019: 97-108). Diğer bir sorun engelli çocuğu olan anneler çocukları için gelecek kaygısını da yaşamaktadır. Kendileri çocuklarına bakamayacak duruma geldiklerinde çocuklarına kim bakacak sorusunun cevabını aramaktadırlar (Doğru ve Eraslan, 2008:543- 553).Çocukları ile ilgili her durumla karar vermek zordur. Çoğu zamanda ne yapacaklarını bilmemeleri, kendilerini tehdit altında hissetmeleri benlik saygılarını etkilemektedir. Örneğin zihinsel engelli bireylerde kendine zarar verme davranışı olan, tekrarlayan kendini ısırma, yumruklama, tokat atma, vücudun farklı bölümlerine vurma ve yenilmemesi gereken cisimleri ağızına sokma gibi davranışlar olur (Şipal, 2010: 731-742). Engel türüne göre annelerin yaşayacağı zorluklar değişmektedir. Uzun süreli bakım sorumluluğunu üstlenen engelli çocuğu olan annelerde ciddi ruhsal sorunlar görülebilmektedir (Yıldırım ve ark., 2012: 200-209). Örneğin anksiyete, depresyon ve bedensel yakınmalar görülmektedir. (Softa, 2013: 589-600). Anneler sıklıkla yalnızlık, öfke ve yoğun stres belirtileri yaşamaktadırlar. Engelli çocuğa sahip olmak aile içi düzenin ve ilişkilerin değişmesine neden olmaktadır. Engelli çocuğu olan anne babaların yüksek düzeyde öfke, depresyon, şok, inkar, izolasyon, hayal kırıklığı yaşadığı ve kendilerini suçladıkları belirlenmiştir (Bar-

low ve ark., 2006: 55-63). Ayrıca aileler şok, reddetme, aşırı üzüntü, suçluluk, kabullenememe duygularını yaşamakta, çocuğundaki farklılıklara uyum sağlamaya çalışmakta, istenmeyen duruma çözümler aramaktadır. Çocuk, özellikle annenin kişisel başarısı veya başarısızlığı olarak değerlendirildiği, sağlıklı olmayan bir çocuk başarısız bir çocuk olduğu için anne çevresi tarafından suçlanabilmekte ve hatta aşağılanabilmektedir. Babanın engelli bir çocuğa sahip olmaya karşı tepkileri de doğrudan doğruya annenin duygularını etkilemekte, anneyi kaygı ve umutsuzluk duygusuyla karşı karşıya getirmektedir (Yıldırım, 2006: 43). Softa (2016)'nın çalışmasında ebeveynlerin aile yükü arttıkça yaşam doyumu azalmakta olduğu, başka ifade ile aile yükü düşük olanların yaşam doyumları yüksektir. Smith ve arkadaşları (1993) tarafından yapılan bir çalışmada da, engelli bir çocuğa sahip olan anne-babaların, çocuğu engelli olmayan anne-babalara göre daha fazla duygusal güçlüklerle sahip olduğu ve daha fazla depresyon belirtileri gösterdikleri saptanmıştır. Yıldırım ve arkadaşları (2012) çalışmalarında annelerin özellikle depresyon, somatizasyon, öfke/düşmanlık, paranoid düşünce ve psikotizm yönünden psikolojik belirti gösterdikleri belirlenmiştir. Karadağ (2009)'ın çalışmasında da annelerin eğitim düzeyinin artmasının aileden algılanan sosyal destek düzeyini anlamlı derecede artırdığı, umutsuzluk düzeyini azalttığı ve aralarında

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

anlamli fark olmadığı saptanmıştır. Engelli çocuğa sahip olan ailelerde çocuğa bakım verme ve çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması surecinde kadına toplum tarafından önemli bir görev yüklenmektedir. Bu durumda kadının aile, sosyal çevre ve toplum içerisinde duygusal, sosyal, fiziksel ve ekonomik güçlükler yaşaması kaçınılmaz gözükmektedir. Bu nedenle kadının engelli çocuğa sahip olan aile içerisinde karşılaştığı güçlüklerle mücadele ve sorunlarla baş etme surecinde destek mekanizmaları önemlidir (Duru ve Duyan, 2017: 200-211; Gürhopur ve Dalgıç., 2017: 9-16).Kahriman ve Bayat (2008) ise, engelli bireye sahip ebeveynlerin %93.3'ünün aldığı desteği yeterli bulmadığı, %75'inin bakım konusunda profesyonel destek almak istediği belirtilmektedir. Doğru ve Eraslan (2008)'ın çalışmasında annelerin çocuklarının durumu ile ilgili olumsuz yaşantıları artıkça kaygı düzeylerinde de artış olduğu görülmüştür. Bu durumda ailelerin kaygı düzeylerinin azaltılmasına yönelik çalışmalara, özellikle ailenin birebir çocuklarının eğitimine katılmasına yönelik çalışmalara yer verilmesi önerilmiştir. Yine engelli çocuk annesinin yaşadıklarını ortaya koymak için Ayyıldız ve arkadaşları (2012) çalışmalarında, zihinsel engelli çocuğu ile ilgili annelerin %62.4 'ü toplumun bakış açısından rahatsızlık hissettiğini, %52.8'i sosyal çevresiyle iletişimde zorluk yaşadığını, %40.4'ü çocuğunun engelinden dolayı kendini suçlu hissettiğini, %83.1'i çocuğu-

nun tedavisinde zorluklar yaşadığını, %43.8'i sosyal çevresinden destek görmediğini ifade etmiştir. Aynı çalışmada annelerin Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği'nin kendine güvenli yaklaşım puan ortalaması 23.4+4.4, çaresiz yaklaşım puan ortalaması 18.8+5.5, boyun eğici yaklaşım puan ortalaması 13.6+4.1, iyimser yaklaşım puan ortalaması 15.4+2.9 ve sosyal destek arama yaklaşımı puan ortalaması 11.1+2.6 olarak hesaplanmıştır. Çalışmada annelerin psikososyal destek almaları önerilmiştir. Özsoy ve arkadaşları (2006) zihinsel yetersizliğe sahip çocuğu olan ailelerin yaşadıkları güçlükleri belirlemek amacıyla 110 zihinsel yetersizliğe sahip çocuğu olan anne baba örneklem grubunu oluşturmuştur. Araştırmada, ailelerin gelecek kaygısı, çocuğuna yönelik sürekli bir kaza ya da yaralanma korkusu yaşadıkları, yine ailelerin çevrelerinden hiçbir zaman sosyal destek görmedikleri saptanmıştır.

AMAÇ

Bu çalışmada engelli çocuğa sahip annelerin yaşadığı güçlüklerin değerlendirilmesi ve annenin bu güçlüklerle baş etme gücünün artırılması için yapılabilecekler literatür doğrultusunda tartışılmaktadır

YÖNTEM

Konu ile ilgili literatür taranarak hazırlanmış bir derleme çalışmasıdır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Engelli çocuğa sahip annelerin yaşadıkları sorunları yapılan araştırmalar doğrultusunda değerlendirmek.

KAPSAM

Engelli çocuğa sahip olmak sadece annelik yapmada yaşanan zorlukları içermez, aynı zamanda içinde buldukları toplumsal çevrenin onlara yönelik olumsuz tutum ve önyargılarından etkilenmektedirler. Anneler, zihinsel engelli bir çocuğa sahip olmanın, ilk önce yakın çevresinin(kendi anne-babası ve kardeşleri ile eşinin akrabalarının) sonra da komşularının ve sokaktaki insanların, hatta doktorların dahi “zor, çekilmez, katlanılmaz” bir durum olduğu yönündeki sözleri, davranışları, bakışları, mimikleri veya tutumlarından etkilenmektedirler. Onların zihinsel engelli çocuğa olan olumsuz bakışları annenin kendi çocuğuna olan bakışını da olumsuz yönde etkilemektedir (Meşe, 2013: 841-857).

BULGULAR

Uz ve Kaya (2018) çalışmasında otizimli çocuğa sahip ebeveynlerin dışlanmaya maruz kalmamak için çocuğun durumunu gizleme, eve kapanma, sadece kendilerini anlayışla karşılayacak ve yadırgamayacak kişilerle veya engelli çocukları olan ailelerle görüşme şeklinde stratejilere başvurdukları bildirilmiştir. Burada da anneler sosyal ilişki ve etkile-

şimlerini sınırlamak zorunda bırakılmaktadır. Karakuş ve Kırlioğlu (2019) çalışmasında anneler gelecekte çocukların başına ne geleceği konusunda kaygı yaşadıklarını aynı çalışmada kaygının giderilmesinde devletin oluşturacağı politikaların önemine vurgu yapmıştır.

Annelerin sahip olduğu çocukların engel türüne göre de yükleri değişiklik göstermektedir. Engel türüne göre zihinsel engelli çocuğu olan annelerin yükü daha fazladır. Çünkü bu çocuklar “Deli” diye damgalanırlar. En çok, ruhsal sorunu olanlarla birlikte zihinsel engelliler yakın arkadaş, iş arkadaşı, komşu, bir iş yerinde çalışan, bir günü geçirmede partner veya eş olarak tercih edilmemektedir (T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı 2004). Çetin ve Sönmez (2018) çalışmasında çoklu yetersizliğe sahip çocuğu olan annelerin ev, okul ortamında, arkadaşları ile derslerinde ve ev ödevleri ile ilgili güçlükler yaşadıklarını belirtmiştir. Aynı çalışmada annelerin sosyal hayatta çevredeki bireylerin davranışları ve konuşmalarından rahatsız oldukları, çocuklarının problemleri davranışlarından çevresindeki insanların rahatsız olmalarından kaynaklı güçlükler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ebeveynlerin ekonomik, fiziksel, duygusal, sosyal yük, yetersizlik algısı ve zaman gereksinimi yönünden aile yükü fazladır(Gürhopur ve Dalgıç.,2017:9-16). Engelli çocuğun annelerinin destek alma alanlarının araştırıldığı çalışmada %10.4

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

bakım, %18.2 eğitim,%15.5 sağlık, %23.4 psikolojik, %9.1 toplumsal ve %10.4 manevi destek alanı olarak belirlenmiştir(Karakuş ve Kırılıoğlu., 2019: 97-108).

ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI

Yapılmış araştırmaların incelenmesi ile sınırlıdır.

SONUÇ

Yapılan çalışmaların sonucunda annelerin desteklenmeye gereksinimleri olduğu vurgulanmaktadır. Bu destek psikolojik, sosyal ve ekonomik kapsamdadır. Ailelerin zorluklarla baş etmelerini olumlu yönden etkileyen en önemli faktörlerden biri de eğitimidir. Eğitim bireylerin zorluklarla baş etmesi için gerekli olan en önemli destek sistemlerinden biridir. Eğitim ailelerin içinde buldukları duruma uyum sağlamaları, kendilerine ve çocuklarına ilişkin duygu ve düşüncelerini anlamalarını ve çocuklarını yetersiz yönleri ile kabul etmelerine yardımcı olabilir, anne babaların çocuklarının gereksinimlerine yanıt verebilme yeteneğini artırarak, endişelerinin ve suçluluk duygularının azalmasını sağlanabilir. Toplumların engelli çocuğu olan annelere bakış açısı değiştirilmeli, bunun için topluma yönelik eğitimler düzenlenmelidir. Engelli çocuk aileleri birlikte vakit geçirebileceği ortamlar hazırlanmalıdır. Sosyal destek grupları duygusal paylaşımları sağlar. Annenin

sosyal destek sistemlerinin artırılması üzerine çalışmalar yapılmalıdır. Annelerin baş etme yetenekleri artırılmalıdır. Annelerin yaşadıkları olumsuzluklarla başa çıkmasında hemşirelerin destek olması önerilmektedir. Engelli çocuklara gündüzlü bakım verecek kurum desteği ile annelere sosyalleşmelerine yardımcı olunmalıdır. Engelli çocuğun takibi gibi engelli ailelerinde profesyoneller tarafından takip edebileceği sistem getirilmelidir. Engellilik konusunda yine toplumsal farkındalık eğitimleri düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

ARAL, N., GÜRSOY, F., (2012). Özel eğitim gerektiren çocuklar ve özel eğitime giriş, Morpa Kültür Yayınları,15-196

AYYILDIZ, T., ŞENER, D.K., KULAKÇI, H., VEREN, F., (2012). Zihinsel engelli çocuğa sahip annelerin stresle baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi, Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, (11) 2:1-12

BARLOW, J., POWELL, L., GİLCHRİST, M., (2006). The influence of the training and support programme on the self-efficacy and psychological well-being of parents of children with disabilities: A controlled trial, Complementary Therapies in Clinical Practice, (12) 55-63

ÇETİN, M.E., SÖNMEZ, M., (2018). Çoklu yetersizliğe sahip olan annelerin yaşadığı

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ğlı güçlüklerin belirlenmesi, Elementary Education Online, 17(3): 1252-1267

DURU, S., DUYAN, V., (2017). Engelli çocuğa sahip ailelerde toplumsal cinsiyet rolleri, Kadın Araştırmaları Dergisi, 3(2): 200-211

DOĞRU, S.Y., ARSLAN, E., (2008). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyi ile durumluluk kaygı düzeylerinin karşılaştırılması, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (19): 543-553

GÜRHOPIR, F.D., DALGIÇ, A.İ., (2017). Zihinsel yetersiz çocuğu olan ebeveynlerde aile yükü, Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 8(1): 9-16

KARADAĞ, G., (2009). Engelli çocuğa sahip annelerin yaşadıkları güçlükler ile aileden algıladıkları sosyal destek ve umutsuzluk düzeyleri, TAF Prev Med Bull, 8(4): 315-322

KARAKUŞ, Ö., KIRLIOĞLU, M., (2019). Engelli bir çocuğa sahip olmanın getirdiği yaşam deneyimleri: Anneler üzerinde nitel bir araştırma, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (41): 96-112

KAHRİMAN, İ., BAYAT, M., (2008). Özürlü çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadıkları

güçlükler ve algıladıkları sosyal destek düzeyleri. Özveri Dergisi, s.1

MEŞE, İ., (2013). Engellenmiş Annelik: Zihinsel engelli çocukların anneleri, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8(12): 841-858

ÖZSOY, A.S., ÖZKAHRAMAN, Ş., ÇALLI, F., (2006). Zihinsel engelli çocuk sahibi ailelerin yaşadıkları güçlüklerin incelenmesi, Aile ve Toplum. 8: (3):9

SOFTA, H.K., ÖZTÜRK, A., SONKAYA, C., DÜŞÜNCELİ, H., (2016). Zihinsel engelli çocuğu olan anne ve babaların aile yükü ve yaşam doyumlarının incelenmesi, Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi, (5): 37-51

SOFTA, H.K., (2013). Engelli çocuğa sahip ailelerin depresyon düzeyinin incelenmesi, Kastamonu Eğitim Dergisi, 21(2): 589-600

SMITH, C.J., NASTRO, M., (1993). The effect of occupational therapy intervention on mothers of children with cerebral palsy, American Journal of Occupational Therapy (47): 811-817

ŞİPAL, R.F., (2018). Zihinsel engelli bireyde kendine zarar verme davranışı: sebeple-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

ri ve müdahale yöntemleri, Kastamonu Eğitim Dergisi, 8(39): 731-742

UZ, S., KAYA, K., (2018). Otizimli çocuklara ve ailelerine yönelik damgalama, Tarih, Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi, 7(1): 663-683

T.C. Başbakanlık Özurlüleri İdaresi Başkanlığı. Toplum Özurlülüğü Nasıl Anlıyor, Ankara 2004

YILDIRIM, D., (2006). Özurlü Çocuk ve Aile, Eğitime Yeni Bakışlar 1. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi. Konya s.43

YILDIRIM, A., AŞILAR, R.H., KARAKURT, P., (2012). Engelli çocukların annelerin ruhsal durumlarının belirlenmesi, İstanbul Üniversitesi F.N. Hem. Dergisi, 20(3): 200-209

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: In all societies, children are highly valued individuals of the future who are carefully cared for by their parents. However, these expectations will change if the child is disabled. Disability refers to a disadvantageous situation that occurs as a result of a deficiency or disability that prevents and restricts the ability of a person to engage in activities that may be considered normal according to their age, sex, social and cultural status (Aral and Gürsoy, 2012: 15-196). Disability is often a life situation that individuals and families encounter beyond their control and is a condition of limitation or failure to fulfill the expected roles due to age, gender, social and cultural factors because of an inadequacy or disability. Disabled child's life dependence on someone else physically deteriorates family members. It causes physical burdens on family members who care for disabled people throughout their lives. The most worn individuals are mothers. Mothers face stress since they take care of children. **Purpose:** The purpose of this study is to evaluate the difficulties experienced by mothers with disabled children and to discuss the things to be done to increase the mother's ability to cope with these difficulties in the light of the literature. **Method:** It is a compilation study prepared with literature review relevant to the topic. **Research Problem:** To evaluate the problems experienced by mothers with disabled children in line with the researches. **Scope:** Having a disabled child does not only involve difficulties in maternity, but is also influenced by the negative attitudes and prejudices of the social environment in which they live. Mothers are affected by such words as "difficult, unbearable, unendurable" behaviors, looks, gestures or attitudes of those first in the immediate surrounding (their own parents and siblings and relatives of their spouse) and then their neighbors and people on the streets, even doctors about having a mentally handicapped child. Their negative attitudes towards the mentally disabled child also affect the mother's view of their child negatively (Meşe, 2013: 841-857). **Conclusion:** As a result of the studies, it is emphasized that mothers need support. This is a psychological, social and economic support. Education is one of the most important factors positively affecting families' coping with difficulties. Education is one of the most important support systems for individuals to cope with difficulties. Education can help families adapt to their situation, understand their feelings and thoughts about themselves and their children and accept their children with inadequate aspects, it can increase parents' ability to respond to the needs of their children by reducing anxiety and feelings of guilt. The society's perspective on mothers with disabled children should be chan-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:462 K:142

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ged and community oriented trainings should be organized for this purpose. Environments should be arranged for families of children with disabilities to spend time together. Social support groups ensure emotional sharing. Studies should be done to increase the mother's social support systems. Mothers' coping skills should be increased. It is recommended that nurses support the mothers to cope with the problems they experience. Mothers should get help to socialize with the support of institutions providing day care for children with disabilities. A system should be introduced that professionals can also follow parents with disabled children such as the follow-up of disabled children. Social awareness trainings on disability should be organized.

BOŞANMA SÜRECİ VE AİLE (BOŞANMA) ARABULUCULUĞU ⁽¹⁾

THE DIVORCE PROCESS AND FAMILY (DIVORCE) MEDIATION

Bülent ŞEN

KKTC Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Lefke / KKTC

ORCID ID: 0000-0003-1752-1876

Öz: Amaç: Bu çalışmada, boşanma deneyimini yaşamış kadın ve erkekler ile onların çocuklarının boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası yaşadıkları yaşam deneyimleri incelenmiştir. Aile (boşanma) arabuluculuğunun, boşanma ile ilgili tüm süreçlerde boşanmanın olumsuz etkilerini azaltabileceği düşüncesi ile araştırmaya katılanların aile (boşanma) arabuluculuğu fikrine nasıl baktıkları hususu sorgulanmıştır. **Yöntem:** Araştırmada karma model (mixed model study) kullanılmıştır. Nicel ve nitel verilerin toplanması için yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu; tek bir formda ve kadın ve erkekler için farklı olmak üzere hazırlanmıştır. Ankara Büyükşehir Belediye sınırları içinde ikamet eden boşanma deneyimini yaşamış, 53'ü kadın, 44'ü erkek olmak üzere toplam 97 katılımcı araştırmaya katılmıştır. **Bulgular:** Boşanma süreci ve boşanma sonrası süreç birlikte değerlendirildiğinde, hem kadın hem de erkeklerin boşanma sürecini; duygusal ve psikolojik sorunlar, kızgınlık duygusu, destek ihtiyacı, boşanmaya hazırlık durumu, boşanma gerekliliğine uyum boyutlarında sıkıntılı bir dönem olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Anlaşılabilir yapılan boşanmalarda da temel düşüncenin evliliği biran önce bitirmek olduğu ve hem kadınların hem de erkeklerin, boşanma sonrasında boşanmadan doğan haklarını istedikleri şekilde alamadıklarını düşündükleri görülmüştür. **Sonuç:** Boşanmış bireylerin "boşanma arabuluculuğu" konusuna % 72 oranında olumlu bakmalarının tespiti araştırmadan çıkan en önemli sonuçtur. Ebeveyne yabancılaşma ve ortak velayet olguları ilk defa bir çalışmada birlikte incelenmiştir. Aile (boşanma) arabuluculuğu Kanun hazırlıklarına sosyal hizmet akademisyenlerinin ve konunun uzmanlarının da dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boşanma, Arabuluculuk, Aile Arabuluculuğu, Boşanma Arabuluculuğu, Ebeveyne Yabancılaşma, Ortak Velayet, Sosyal Hizmet

Abstract: Aim: In this study, the divorce process of men and women who have gone through a divorce experience and their children, the court process and the life experiences that they have experienced after getting divorced is examined. The issue whether divorce mediation will decrease the negative effects of divorce on all the processes or not and how the research participants viewed the idea of family (divorce) mediation has been questioned. **Method:** A mixed model study has been used at the research. The structured and semi structured interview form for the quantitative and qualitative data collection; has been prepared in one single form and different for women and men. Living in Ankara Metropolitan Municipality borders, a total of 97 participants, 53 of which were ladies and 44 of which were male participants who had a divorce experience, participated at the study. **Results:** When both the divorce process and the course after the divorce are evaluated together, it has been seen that the vast majority of men and women have evaluated the entire process of divorce as a troubled time with regards to emotional and psychological feelings, with regards to the sense of anger, the need for support, preparation period for divorce and the adaptation to the requirements of divorce. It has been seen that both women and men were thinking that there are common grounds to the divorce, that the basic idea when deciding to divorce is to finish the marriage as soon as possible and that both women and men were thinking that they could not get their rights arising from the divorce. **Conclusion:** The most important result of the study is the identification that 72% of the divorced individuals were looking at the "family (divorce) mediation" in a positive way. The facts of Parental Alienation and joint custody have been examined in a survey together for the first time. It is proposed that the social service academics and experts of the subject should be included to work during the preparation of the law on family (divorce) mediation.

Key Words: Divorce, Mediation, Family Mediation, Divorce Mediation, Parental Alienation, Jointed Custody, Social Work

Doi: 10.17363/SSTB.2019.32.4

- (1) *Sorumlu Yazar, Corresponding Author: Bülent ŞEN "Dr. Öğr. Üyesi - Ph.D", KKTC Lefke Avrupa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Lefke / KKTC, bsen@eul.edu.tr, Geliş Tarihi / Date of Arrival: 22.12.2018, Kabul Tarihi / Date of Acceptance: 01.04.2019, Makalenin Türü: Type of Article: (Araştırma Derleme ve Literatür; Research Compilation and Literature) Çıkar Çatışması, Yok – Conflict of Interest, No, Etik Kurul Raporu veya Kurum İzin Bilgisi- Ethical Board Report or Institutional Approval, Yok/No*

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde boşanan bireylerin sayısı ve boşanma oranları giderek artmaktadır. 2017 yılında ülkemizde evlenen çiftlerin sayısı 569.459, aynı yıl içerisinde boşanan çiftlerin sayısı ise 128.411 olarak tespit edilmiştir (TÜİK, 2018)¹. Boşanma süreci ve sonrasında hem ebeveynlerin hem de çocuklarının biyopsikososyal iyilik halleri için gerekli tedbirlerin doğru uygulamalarla ve bugünden alınmasına hem hukuk hem de sosyal hizmetin bilim insanları katkıda bulunmalıdır.

Boşanmış kadın ve erkeklerin, onların çocuklarının yaşadıkları sorunlar, yaşam kalitelerinin azalması, aile yapısının zayıflaması, boşanmanın toplumun tüm katmanlarını ve geleceğini etkileyen bir kuvvet çarpanı olarak diğer toplumsal sorunlara da kaynaklık etmesi sosyal hizmet mesleğinin ilgi alanına girmektedir. 2000'li yıllardan itibaren hızla artan ve toplumu son derece rahatsız eden boşanma olgusu, aile üyelerinin boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası sürecine ait yaşadıkları olumsuz deneyimlere ve bu sürecin daha olumlu geçirilmesine yönelik bilimsel bilginin yetersizliği ve gelişmiş ülkelerde yaygınlaşan alternatif uyuşmazlık çözümü uygulamalarının Türkiye'de henüz uygulanmaması bu çalışmanın temel sorunu olmuştur. Bu çalışma ile, boşanma deneyimi-

ni yaşayan ailelere ait, boşanmanın tüm süreçlerinde yaşam kalitelerini azaltan yaşadıkları olumsuz deneyimler ortaya çıkarılmaya çalışılırken, aynı zamanda boşanma deneyimini yaşayacak yeni ailelerin yaşam kalitelerine katkıda bulunabilecek koruyucu ve önleyici önlemler konusunda öneriler yapılmasına çalışılmış; bu önerilerden alternatif uyuşmazlık çözümü uygulamalarından biri olan aile (boşanma) arabuluculuğunun ülkemizde de uygulanması gerekliliği araştırmacıların ve uygulamacıların dikkatine sunulmuştur.

Toplumun ve insanların yaşam kalitesini geliştirmeye yardım etmek için onların sosyal işlevselliğinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Çevresi içinde birey bakış açısına sahip olan sosyal hizmetin odak noktalarından biri de bireyin yakın çevresini oluşturan aile kurumudur (Zastrow, 1995: 4-9, 64-65). "Aile; geleneksel olarak anne-baba ve çocuklar olarak tanımlanır. Aile, üyelerinin birbirlerine karşı belirli yükümlülükler üstlendikleri ve genellikle ortak ikametleri paylaştıkları birincil bir kurumdur" (Barker, 1999: 166).

"Tarih boyunca insanoğlu zamanla belirlenen sosyal normlar çerçevesinde bir aile oluşturmaya ihtiyaç duymuştur" (Yıldırım, 1993: 249).

Evlilik, birbirinden farklı ilgi, istek ve ihtiyaçlara sahip iki insanın, birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk sahibi olmak

1 <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ve yetiştirmek gibi amaçlarla kurdukları bir ilişkiler sistemi, karşılıklı bir dayanışma ve toplumsal onaylamayla gerçekleşmiş bir sözleşme ve tüm toplumsal yasaklamalar dışında tutulan cinsel gereksinmelerin karşılıklı olarak doyuma ulaştırıldığı bir kaynaşmadır (Özüğurlu, 1990: 9). Evlilik insan hayatındaki önemli yaşantılardan sadece birisi olmasına karşın, kişinin yaşam kalitesi ile doğrudan ilişkilidir (Hünler ve Gençöz, 2003: 99). Şenel (2004: 62), eş seçiminin insan yaşantısındaki en önemli kararlardan biri olduğunu ve bireyin geri kalan yaşamını, vereceği bu kararlarla birlikte birçok yönden olumlu veya olumsuz yönde etkileyebileceğini ifade etmektedir.

Boşanma, kişilikleri, sosyo-kültürel değerleri, alışkanlıkları ve tepkileri ile birbirine uyum sağlayamayan, bir arada iken herhangi biri ya da her ikisinin de sosyal, mesleki sorunlar yaşadığı; vücutsal ve ruhsal yakınmalar geliştirebildiği kişilerin ayrı ayrı daha sağlıklı olabilmesi temeline dayanan bir sosyal gerçekliktir. Boşanma bazı evlilikler için kaçınılmazdır (Berksun, 2005: 6). Bu durumu Stahmann ve Hiebert (1997: 18), Premarital and Premarital Counseling isimli kitaplarında “gerçekten iki tane ruh sağlığı son derece iyi yetişkin arasında bile sağlıksız evlilik ilişkisi olabileceği bir gerçektir” ifadesi ile belirtmişlerdir. Satir (1980; Akt. Fisher, 1998:1), boşanmayı, bireyin yaşamının tüm alanlarını

etkileyen metaforik bir ameliyat olarak tanımlamakta ve boşanmanın köklerinin, evlenme aşamasındaki koşullar ve umutlarda saklı olduğunu belirtmektedir.

Evliliğin bitmesine yol açan sebepler çok çeşitli olabilmesine karşın, en çok görülen sebepler şunlardır; ekonomik sorunlar, eşlerin sosyo-kültürel yapı farklılıkları, cinsel sorunlar, iletişim bozukluğu, eşlerden birinin ihaneti, aile içi şiddet, zevk ayrılıkları, eşlerin birbirlerini ihmal edişi, ailelerin aşırı müdahalesi, eşlerden biri veya her ikisinin ailelerine bağımlı ya da zayıf kişilikte olmaları, çocuk olmaması, ciddi ekonomik ve sınıfsal farklılıklar, yaş farkının fazla olması, erken yaş evlilikleri, aile baskısı ile evlendirmeler, taraflardan birinin ani kişilik ve yaşam pratiğinin değişmesi, psikiyatrik sorunlar/depresyon, panik atak, şizofreni vb., uyuşturucu, alkol ve kumar alışkanlığı (Hortaçsu, 1991: 37; Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü “Boşanma Nedenleri Araştırması”, 2009a: 138-141). Şen (2009) araştırmasında, boşanma oranlarının yükselmesine birçok faktörün katkıda bulunmasına rağmen, bunlardan evlilik için yeterince hazırlıklı olmamanın birinci sırada yer alabildiğini, bu nedenle, genç çiftlerin birbirlerini ve kendilerini gerçekçi bir yolla keşfetmelerine yardımcı olabilecek evlilik öncesi eğitimlerin alınmasının hayati bir önemi olduğunu belirtmiştir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Satir (1980; Akt. Fisher, 1998: 1), boşanma sırasında ve sonrasında üstesinden gelinmesi gereken duygusal aşamaları, ölüm sonrası yaşanan duygusal aşamalara benzetmektedir. Önceleri, meydana gelen olayları inkâr etme aşamasından geçildiğini, daha sonra olayın tümünden kendini soyutlama isteği doğduğunu, bir sonraki aşamanın öfke aşaması olduğunu, kişinin başına gelenlerden dolayı bir başkasını suçladığını, üçüncü aşamada pazarlığın başladığını, her şeyin eşit olduğunu görme arzusuyla kara kaplı deftere bakma isteğinin doğduğunu, bu durumun genelde boşanma sırasında çocukların velayeti ve mal paylaşımı konusunda kendisini gösterdiğini, bunu depresyona girilen bir dönemin izlediğini, bu dönemde kişinin kendisinden nefret edebildiğini, kendini suçlayabildiğini ve başaramadığı kanısına kapılabildiğini, son olarak da, kişinin hem durumunu hem de kendi benliğini kabullendiği bir döneme girdiğini, bunun sonucu olarak da olabilecekler konusunda umutların yeşermeye başladığı bir dönem olarak algılanmaya başladığını belirtmektedir. Satir, bu döneme “toparlanma” adını vermekte ve toparlanma sürecine gereken süreyi tanımanın ve kişinin benliğinin felce uğramış, bastırılmış ya da bilinmeyen yönlerini canlandırmanın çok önemli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca, her benliğin –bu durumda boşanmış kişinin- yaşamının bundan sonraki bölümüne başarısızlık yerine umutla

bakmasına olanak verilmesinin altını çizmektedir.

Sosyolog ve eğitimciler boşanmanın toplumun temellerini sarsacak bir olgu olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bunun asıl nedeni, çocukları da etkilemesi ve çocukla anne ve babalarının ilişkilerinin de boşanmadan genellikle olumsuz zarar görmeleridir. Satir (1980; Akt. Fisher, 1998: 1), pek çok kişi için boşanma süreci içinde, genelde, çaresizlik duyguları ve düş kırıklığı yaşandığını, öç alma, karşılık verme arzusuna ve umutsuzluğa kapıldığını belirtmektedir. Mathelin (2009: 64), boşanmalarda çocuğun yaşı ve etkilenmesi konusunda “Her şey ayrılmanın ana baba ve çevre tarafından nasıl yaşandığına bağlı, bir reçete sunmak ya da bir yaş sınırlaması getirmesi olanaksız.” sözleriyle boşanma sürecinin iyi bir şekilde yönetilmesinin önemine işaret etmektedir. Erkan (1986: 165) yaptığı araştırma sonuçlarında; boşanma sonrası, özellikle çocuğun birlikte yaşadığı ana ya da babanın çocuğa boşanmada bir suçunun olmadığını, ona olan sevgilerinin süreceğini vurgulamasını, bunun yalnızca sözde kalmaması, davranışlarla da gösterilmesi gerektiğini önermekte ve sevgisiz bir ortamda büyüyen çocuğun benlik tasarımının düşük olmasının yanında, çocukta bir takım bedensel ve ruhsal şikâyetlerin de başlayabileceği hususuna dikkat çekmektedir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Çocuğun tüm aşamalarında oldukça olumsuz şekilde etkilendiği boşanma süreci, çoğu kez bir diğer travmatik durumla, yani ana babadan birinin evden ve çocuktan ayrılmasıyla sonuçlanmaktadır. Tam da bu noktada, çocuğun taraflarca birbirlerine karşı deyim yerindeyse bir silah olarak kullanılmaya başlaması tehlikesi doğmaktadır. Zira kimi durumlarda, o an çocukla ilişki içinde bulunma hakkı olan ebeveynin, bu hakkı diğer eşe devretme zamanı geldiğinde zorluk çıkardığı, çocuğu teslim etmediği ve bunu yaparken karşı tarafı cezalandırma kaşıyla hareket ettiği görülmektedir (Koçyıldırım, 2010: 96).

Ebeveyne yabancılaşma sendromu (EYS), genellikle çocuğun velayeti ile ilgili anlaşmazlıklarda ortaya çıkan bir bozukluk-hastalık-rahatsızlıktır. En temel göstergesi, çocuğun diğer ebeveyne karşı haksız bir iftira ve karalama kampanyası içinde olmasıdır. Programlayan (beyin yıkayan) ebeveynin aşıladıkları ile çocuğun kendi katkılarının karşımı sonucu, hedeflenen ebeveyni kötüleme şeklinde ortaya çıkar. Temelde bunun anlamı, dile getirilen veya getirilmeyen düşünceler, hareketler, tavırlar ve davranışlar ile bir çocuğun duygusal tacize-saldırıya maruz bırakılmasıdır. Çocuğun beyni yıkanarak diğer ebeveyninin düşman olduğunu zannetmesi sağlanır. Bu, çocuğun önünde diğer ebeveyne kötü sözler sarf etmekten, diğer ebeveyn ile görüşmesinin engellenmesine, bunun için

önceden başka faaliyetler hazırlanmasına kadar uzanır (Gardner, 1998: 17). Ebeveyne yabancılaşma sendromu, çocuğun annesini de babasını da sevmeye ve her ikisi tarafından sevmeye olan büyük ihtiyacının ebeveynlerden biri tarafından bilinmemesi halinde yüklenmeye zorlandığı bir yüküdür (Sommer, 1997; Akt. Beykont, 2012: 2). Ebeveyne yabancılaşma yaşayan çocuklar ve aileleri üzerindeki uzun dönemli etkiler oldukça ciddi olabilir ve bir dizi patolojik davranışlar geliştirebilirler;

Türkiye’de çocuğun velayeti Medeni Kanun gereği tek bir ebeveyne verilmektedir. Çocuk için en ideal olanı her iki ebeveynin de çocukla ilgili kararlara aktif katılması, çocuğun sınırlama olmaksızın istediği kadar her iki ebeveyni de görebilmesidir. Gelişmiş ülkelerde çiftler arasında giderek yaygınlaşan bir düzenleme de çocukların velayetinin müştereken (ortak) üstlenilmesidir. Bu velayet biçimi genellikle müşterek fiziksel velayet ve müşterek hukuksal velayet şeklinde uygulanmaktadır.

Son yıllarda boşanma kavramı ile ilgili üzerinde durulan yeni bir yaklaşım; boşanmanın ailenin sonu demek olmadığı, boşanma sonucunda ailenin yeni bir yapılanma sürecine girdiğidir. Yani, yasal olarak evlilik bitse bile anne ve babalık her iki ebeveyn için kalıcıdır ve devam etmektedir. Bu anlayışla, boşanma öncesi ve sonrasında koruyucu-önleyici

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

programların ortaya çıkması ve uygulanması önem kazanmıştır (Bornstein, 1988: 248-254).

Ftenakis (2003) tarafından yapılan bir değerlendirme çalışmasında Hickey (1994), Kramer (1993), Peterson (1994), Frieman (1994) ve Soderman (1995) yaptığı boşanma sonrası eğitim programlarına katılanlarda, etkili ebeveynlik anlayışının geliştiği ve eski eşleriyle daha pozitif ilişkiler yaşadıkları belirlenmiştir (Akt: Arifoğlu, 2006: 19). Boşanma sonrası uyum programların üç ana amacı vardır: Ailelerin psikolojik uyumlarını sağlamak, etkili ebeveynliği geliştirmek, aile ilişkilerini güçlendirmektir (Geasler ve Blaisure, 1998: 167-175).

Cılga (2001: 56) tarafından yapılan tanımda da vurgulandığı gibi, sosyal hizmet disiplinler arası bir bilim dalı ve meslektir. Sosyal hizmetin bu yapısı, onun farklı disiplinler içerisinde işlevselleşmesine; aynı şekilde başka disiplinlerin de sosyal hizmetin içerisinde işlevselleşmesini beraberinde getirir. Hukuk da bu disiplinlerden bir tanesidir.

Türkiye’de Aile Mahkemeleri Kanunu ile getirilen belki en önemli değişiklik hâkimin tarafları sulha teşvik etmesidir (4787 sayılı Kanun Md.7.). Sulh yolunun ailenin tekrar bir araya gelmesine vesile olunmasının yanında çekişmeli boşanmaların anlaşmalı boşanmaya dönüştürülerek stresli mahkeme sürecinin

kısaltılması ve husumetlerin önlenmesi olarak değerlendirilebilir. Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2009b: 250)’nün “Türkiye’de Aile Mahkemeleri Uygulaması ve Uygulamanın Değerlendirilmesi” araştırması sonuçlarında; 4787 sayılı Kanun’un 7. Maddesinde öngörülen sulha davette başarı oranının çoğunlukla tek haneli rakamları geçmediği, bu duruma aile mahkemesi hâkimlerinin uzmanlardan yeterince faydalanmadığı neden olarak gösterilmektedir.

Anglo-Sakson Hukuku kaynaklı alternatif uyuşmazlık çözümü yöntemlerinin en genel tanımı; tarafsız ve objektif konumda bulunan üçüncü bir kişinin, aralarında uyuşmazlık bulunan tarafları, ortaklaşa bir çözüme ulaşmaları için bir araya getirerek iletişim kurmalarını sağlaması olarak yapılmaktadır (Tanrıver, 2006: 151; Soygüt, 2006: 35).

Amerika Birleşik Devletleri’nde sıkça kullanılan *boşanma arabuluculuğu* kavramının yerine Avrupa’da *aile arabuluculuğu* terimi tercih edilmektedir. *Aile* üzerine vurgu yapılması özellikle önemlidir, çünkü bu biçimde ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması zorunlu olan çocuklar da birlikteliğe dahil edilebilmektedir. Ayrıca evlatlık almak, yaşlı bakımı ve miras gibi konulara ilişkin uyuşmazlıklar yalnızca ayrılık veya boşanma durumları ile sınırlı değildir. Aile arabuluculuğu temel olarak ayrılmakta olan çiftlere, özellikle çocuklu çiftlere, çocuklar ve mali konular

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ya da edinilen mülklere ilişkin düzenlemeler dahil olmak üzere ayrılma veya boşanmadan kaynaklanabilecek konularda mutabakata varmalarına yardımcı olmak üzere kullanılmaktadır. Aile üyelerinin tamamı –çocuklar ve gençler, üvey anne/babalar, dedeler ve nineler –bu süreçte yer alabilmektedir. Arabuluculuk aile üyelerine kriz dönemlerinde destek olarak birbirleri ile iletişimi kesmeden uzlaşmaya dayanan düzenlemeler yapabilmelerine ya da başta çocuk-ebeveyn ilişkileri olmak üzere ilişkilerini sürdürebilmelerine ya da yeniden ilişki kurabilmelerine yardımcı olur. En önemli amaçlardan biri, ebeveynler arasında ayrılık ve boşanma gibi son derece stresli geçiş dönemlerinde iletişimi kolaylaştırmaktır. Arabulucu, çiftin birbirini dinleyerek çocuklarının ihtiyaç ve duygularını göz önünde bulunduran ortak kararlara varabilmelerine yardımcı olur (Parkinson, 2018: 9).

Koçyıldırım (2010: 98)'a göre, aile arabuluculuğunun kapsamı, aile hukukunu ilgilendiren tüm konulardır. Örneğin, mal rejimi, her türlü ebeveynlik sorumluluğu konusu, nafaka ve benzeri konular arabuluculuğun konusunu oluşturabilir. Ebeveynlik sorumluluklarının bir parçası olan velâyet ve çocukla kişisel ilişki kurulması konuları da aile arabuluculuğunun temel konuları arasındadır.

Birçok insan arabuluculuğu barıştırmaya yönelik danışmanlık veya bir tür terapi ile karıştırmaktadır. Ancak arabuluculuk ayrı bir

roldür ve temel olarak danışman veya terapistlerin görevlerinden farklıdır (Parkinson, 2018: 11).

Baktır (2003: 73), arabuluculuğun taraflar arasında müzakerelerin yapılmasına yardımcı, ancak resmi olmayan bir süreç olduğunu, arabuluculukta mahkemenin re'sen arabulucuya gidilmesi kararını vermesinin olanaklı olduğunu, aile mahkemesindeki bir dosyanın taraflarının anlaşarak uyuşmazlıkların çözümünde arabulucuya gidebilecekleri gibi taraflardan biri mahkemedan arabulucu talep ettiğinde mahkemenin de arabulucuya gidilmesini emredebileceğini belirtmektedir.

Cılga (2004: 32 ve 2002), sosyal hizmetin temel hedefini; “barışçıl bir ortamda ve eşitlik içinde yaşaması için insanın ve toplumun yaşam kalitesini yükselterek, adalet, eşitlik ve özgürlük ilkelerini temel alarak; ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal gelişmelerle sağlanan olanakların bilimsel ve mesleki çabalarla insanın ve toplumun yararına dönüştürülmesi” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle; sosyal hizmet uzmanının rollerinde de bulunan arabuluculuk rolü ile birlikte değerlendirildiğinde, sosyal hizmet ve aile (boşanma) arabuluculuğu birbiri ile örtüşmektedir. Boşanma arabuluculuğunda da eşler; barışçıl bir ortamda, eşit güçte, kendi kaderlerini etkileyecek hususlarda kendi özgür iradeleriyle tarafsız bir arabulucu önderliğinde, adil bir anlaşma yapmaya çalışmakta ve bu sürecin

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

sonunda çocuklar dâhil her bir aile üyesinin boşanma sonrası yaşam kaliteleri yüksek bir hayat yaşayabilmeleri hedeflenmektedir.

Barker, (1999: 295) boşanma arabuluculuğu (divorce mediation)'nu; iki tarafın birbirine olumsuz duygularının pekiştiği süreçlerin yaşandığı aile mahkeme salonlarının dışında, boşanma sürecindeki çiftler arasındaki sorunların çözümüne yardım etmek amacıyla sosyal hizmet uzmanları, avukatlar ve diğer profesyoneller (meslek elemanları) tarafından, kullanılan bir işlem basamakları serisi olarak tanımlamaktadır. ABD'de bazı eyaletlerde bu hizmet, mahkemelerin desteğinde gerçekleştirilirken bazı eyaletlerde ise özel danışmanlık merkezleri tarafından yapılmaktadır. Boşanma arabuluculuğunun ana hedefleri; boşanma sürecindeki çiftlerin, evliliklerinde yaşadıkları sorunların nedenlerini anlamalarına, ortak mallarının eşit olarak dağılımı, çocukların velayet ve görüş günlerinin ve nafaka hususlarının düzenlenmesi, sağlıklı olmayan bir ilişkiden duygusal olarak da ayrılma gerekliliği hususlarında farkındalıklar yaratarak çiftlerin aralarında karşılıklı kabul edilebilir uzlaşmaların yapılması olarak belirtilmektedir.

Boşanma arabuluculuğu ile ilgili yapılan araştırma sonuçlarına bakılacak olunursa; İngiltere'de yapılan bir çalışmada, boşanma arabuluculuğunun etkililiği değerlendirilmiştir. Araştırmada uygulama öncesi aile karak-

teristikleri ve bireylerin psikolojik durumları belirlenmiş ve daha sonra da aile bireyelerine arabuluculuk hizmeti verilmiştir. Arabuluculuk sonrası ebeveynlerin anksiyete, uykusuzluk, sosyal işlevselsizlik gibi duygusal tepkilerde azalma olduğu, aynı şekilde çocukların doyumuzsuzluk ve depresyon seviyelerinde de azalma olduğu tespit edilmiştir. Bu duygusal tepkilerin sonucu olarak da ebeveynler ile çocuklar arasında ve ebeveynler arasında da işbirliğinin arttığı görülmüştür (Walton, Oliver ve Griffin, 1999: 37).

Shaw (2010: 459) yaptığı bir meta-analiz çalışmasında, boşanma arabuluculuğu sistemini ve mahkeme seçeneğini kullanan çiftlerin memnuniyet durumunu incelemiş ve arabuluculuk lehine 0.36 büyüklüğünde anlamlı bir fark bulmuştur. Bu çalışmada arabuluculuk sistemini kullanan çiftlerin; süreci duygusal bağlamda daha rahat geçirdikleri, sonuç memnuniyetinin daha fazla olduğunu, mahkeme masraflarından büyük oranda kurtulduklarını, birbirlerinden daha az husumet duygusu ile ayrıldıkları ve çocuklarına etkili ebeveynlik yapabilmek için daha kolay iletişime geçebildiklerini tespit etmiştir.

Duyan (2008: 82-83), sosyal hizmet uzmanının rolleri arasında arabuluculuk rolünü; tarafların anlaşmalarına yardım etmek, farklılıkları uzlaştırmak veya her iki taraf için de tatmin edici anlaşmaya varmak için taraflar arasındaki çatışmaya müdahale etmeyi içerir

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

şeklinde açıklamıştır. Boşanma arabuluculuğu model önerisinde kullanılabilecek sosyal hizmet müdahale yaklaşımları; sosyal hizmette kriz ve krize müdahale yaklaşımı, problem çözme yaklaşımı, görev odaklı yaklaşım, sosyal hizmet müdahalelerinde güçlendirme yaklaşımı, sosyal hizmet müdahalelerinde ekolojik yaklaşım, sosyal hizmet ve aileye yönelik sosyal hizmet uygulamaları alt başlıkları altında araştırmada incelenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, boşanma deneyimini yaşamış kadın ve erkekler ile onların çocuklarının boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası yaşadıkları yaşam deneyimlerini tespit etmek ve araştırmaya katılanların aile (boşanma) arabuluculuğu fikrine nasıl baktıklarını belirlemektir.

ÇALIŞMA GRUBU ve YÖNTEM

Boşanma deneyimi yaşamış bireylerin araştırmaya katılma konusundaki çekinceleri, kırılgan yapıları nedeniyle yüz yüze derinlemesine görüşme bölümüne bazılarının katılmak istememesi, bir katılımcı ile birden fazla görüşme olanağının olmaması ve tüm katılımcıların verdikleri nicel bilgilerin nitel bilgilerle de doğrulanması ve yorumlanmasını sağlamak üzere ve araştırmacının sınırlı olanakları nedeniyle nitel ve nicel veriler birlikte toplanmıştır. Bu nedenle Creswell (2009: 205)'in bahsettiği tasarım tiplerinden iki yaklaşımın değişik yönlerinin araştırmanın tüm

aşamalarında birbirleriyle harmanlandığı karma-yöntem tasarımı kullanılmıştır. Karma model çalışmaları, araştırma sürecinin farklı aşamalarında nitel ve nicel yaklaşımları birleştirmektedir (Tashakkori ve Teddlie, 1998: 13-18).

Araştırmanın özneleri, boşanma deneyimini yaşamış ve boşanmaları hukuki olarak da aile mahkemeleri tarafından onaylanmış kadın ve erkeklerdir. Boşanmaları kesinleşmiş bireylerle görüşmenin temel nedeni, bireylerin boşanma sürecinin çeşitli aşamalarını yaşamış olmaları ve bu deneyimleri çok boyutlu biçimde araştırmacı ile paylaşabilecek bir aşamaya gelmiş olmaları olarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın öznelerine ulaşmada niteliksel araştırma yönteminin amaçlı örneklem tekniğine başvurulmuştur. Boşanma deneyimini yaşamış kadın ve erkeklerin tespiti amacıyla boşanma avukatları, aile danışma merkezleri, Boşanmış Babalar Platformu, Boşanmış Anneler Derneği, aile eğitimi veren vakıf ve dernekler ile yakın çevreden destek istenmiştir. Sonuç olarak Ankara Büyükşehir Belediye sınırları içerisinde ikamet eden 53'ü kadın, 44'ü erkek olmak üzere toplam 97 gönüllü katılımcı araştırmaya katılmıştır.

Araştırmada iki aşamada veriler toplanmıştır. Veri toplama sürecinde birinci aşamada veri toplama araçları aynı zamanda uygulanmıştır. İlk aşamada nicel ve nitel bilgilerin toplandığı görüşme formu 97 katılımcıya verilmiş ve

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

bu formların doldurulmasını müteakip ikinci aşamada derinlemesine yüz yüze görüşme yapmayı kabul eden 56 katılımcı ile beden dili, duygu durumu, anlık ifadelerin izlenmesiyle nitel bilgilerin zenginleştirilmesine çaba harcanmıştır. Görüşmelerde ses kayıt cihazı kullanılması sorulmuş ve ancak 8 katılımcı buna izin vermiştir.

Görüşme formu: yapılandırılmış (nicel bilgiler için) ve yarı yapılandırılmış görüşme formu (nitel bilgiler için) olarak tek bir formda ve kadın ve erkekler için farklı olmak üzere hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme yönergesinde öznelerin boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası yaşam deneyimlerini çok boyutlu olarak kavramayı hedefleyen, yönlendirici olmayan, yansız, genel nitelikte ve ağırlıklı olarak süreci ve “anlamı” keşfetmeye yönelik açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Katılımcıların büyük çoğunluğu görüşme formunun çok detaylı ve neredeyse evlilik ve boşanma sürecinde yaşanan her bir ayrıntıyı kapsadığını, soruları gördükçe her bir detayı yeniden hatırladıklarını bazen rahatsızlık duygusu hissettiklerini bazen bu sıkıntıları atlatabilmiş olduklarını fark ederek rahatladıklarını, duygularını bir kâğıda yazarak sanki bir anlamda yüreğinin bir köşesinde kalmış acıların hafiflediğini belirtmişlerdir.

Derinlemesine yüz yüze yapılan görüşme sırasında sorular, konuşma tarzında, yönlendi-

rici olmayan, yansız olarak sorulmuş, teşvik edici ve geri bildirimli bir şekilde görüşme sürdürülmüştür. Görüşme formunun esnek bir özelliğe sahip olması sayesinde görüşme sırasında anlık ve alternatif sorularla konunun daha iyi anlaşılmasına çalışılmıştır. Derinlemesine yüz yüze görüşmeler 20 dakika ile 2 saat arasında ve ortalama 45 dakika sürmüştür. Bu görüşmeler özel bir aile danışmanlık merkezinin görüşme odasında (ASPB OLGU Özel Aile Danışma Merkezi Meşrutiyet C. 31/11), katılımcıların çalıştıkları iş yerlerinde (boş oda veya kafeteryaları) gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin başlangıcında, çalışmanın amacı, kapsamı, etik hassasiyetleri ve gelecekte olası yararları anlatılmıştır. Birçok karşılıklı derinlemesine yapılan görüşmede; katılımcıların boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası süreçte yaşadıklarını yeniden yaşıyor gibi huzursuz bir beden dili ile anlatmaları ve özellikle bu süreçte ihmal edilen çocukları ile ilgili duygu ve ifadeleri ve pişmanlıkları araştırmacının dikkatini çekmiştir.

Araştırmada kullanılan görüşme formundan elde edilen nicel bilgiler SPSS 11.5 paket programı yardımıyla çözümlenmiştir. Bu araştırmada boşanma deneyimi yaşayan kadın ve erkeklerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin gerçek isimleri etik hassasiyetler

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

nedeniyle saklı tutulmuş, bunun yerine öznelrin tümüne araştırmacılar tarafından özgün rumuzlar (A harfi anlaşmalı boşanmayı ifade edecek şekilde) verilmiştir. Uygulama süreci Temmuz 2012 ile Şubat 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Boşanma deneyimi yaşayan 97 kişi ile yapılan görüşmeler sonlandırıldıktan hemen sonra gerek yazılı olarak görüşme formunda verilen gerekse karşılıklı görüşmeler ile ve ses kaydı ile yapılan görüşmeler çözümlenmiş ve nitel veriler elde edilmiştir. Bu çalışmada araştırma verileri dört temada (18 kategori) değerlendirilmiştir. Nitel verilerin analizi sürecinden elde edilen bulguların sayısal dökümü ve genelleştirilmesi kaygısı yerine boşanmış bireyler tarafından inşa edilmiş öznel gerçeklik ve yaşam deneyimleri ilgili bağlam içinde kavranarak resmedilmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada boşanma deneyimi yaşayan kadın ve erkeklerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen nitel veriler betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür. Bu analiz türünde araştırmacı görüştüğü ya da gözlemiş olduğu bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtabilmek amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verebilmektedir. Bu analiz türünde temel amaç, elde edilmiş olan bulguların

okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde sunulmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 158).

Betimsel analiz, dört aşamada gerçekleşmektedir. Birinci aşamada araştırmacı araştırma sorularından, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve gözlemlerde yer alan boyutlardan hareket ederek veri analizi için bir çerçeve oluşturur. Böylece verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiş olur. İkinci aşamada araştırmacı daha önce oluşturmuş olduğu çerçeveye dayalı olarak verileri okur ve düzenler. Bu süreçte verilerin anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirilmesi önem taşımaktadır. Üçüncü aşamada araştırmacı düzenlemiş olduğu verileri tanımlar. Bunun için gerekli yerlerde, doğrudan alıntılara da başvurmak zorunda kalabilir. Dördüncü aşamada araştırmacı, tanımlamış olduğu bulguları açıklar, ilişkilendirir ve anlamlandırır. Araştırmacı bu aşamada ayrıca yapmış olduğu yorumları daha da güçlendirmek için bulgular arasındaki neden sonuç ilişkilerini açıklar ve gereksinim duyulması durumunda farklı olgular arasında karşılaştırma yapar (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 159).

Boşanma deneyimi yaşayan 97 kişi ile yapılan çalışma sonlandırıldıktan hemen sonra gerek yazılı olarak görüşme formunda verilen gerekse karşılıklı görüşmeleri kabul eden 56 katılımcı ile (bunlardan ses kaydına izin

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

veren sekiz katılımcı) yapılan görüşmeler çözümlenmiş ve nitel veriler elde edilmiştir. Bu çalışmada araştırma verileri dört temada (18 kategori ve 84 alt kategori) değerlendirilmiştir. EK-Çizelge 1’de araştırma verileri doğrultusunda oluşturulan temalar, kategoriler ve alt kategorileri verilmiştir. Çizelgeden de anlaşılacağı üzere araştırma amaçları ile paralel dört temanın çok farklı boyutlarda kategorileri ve alt kategorileri oluşturulmuştur. “Bölümleme, kodlama ve kategorileştirmeye dayalı veri çözümlenme yaklaşımları, verilerdeki düzenlilikleri bulma ve kavramsallaştırma konusunda dikkate değer girişimlerdir. Fakat, bunlar hiçbir şekilde verileri ve verileri keşfetme olanaklarını tüketisiye değerlendirmez.” (Punch, 2005: 210). “Nitel verilerin çözümlenmesinde bilgisayarların kullanılması, bütün çözümlenme yöntemleri için uygun olmasa bile, bugün, niteliksel araştırmalara yardımcı olabilecek bir dizi program vardır. Belirli bir niteliksel araştırma için bilgisayar kullanımının uygun olup olmadığına araştırmacının, araştırmada hangi nitel veri çözümlenme tekniğini kullanacağını belirledikten sonra karar verilir” (Punch, 2005: 221). Nitel verilerin analizi sürecinden elde edilen bulguların sayısal dökümü ve genelleştirilmesi kaygısı yerine boşanmış bireyler tarafından inşa edilmiş öznel gerçeklik ve yaşam deneyimleri ilgili bağlam içinde kavranarak resmedilmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın amaçlarına bağlı olarak, araştırmanın verileri, nicel ve nitel olmak üzere iki yöntem kullanılarak elde edilmiştir. Nicel veriler nicel sorular ile beşli likert ölçeğine göre, sosyo-demografik özellikler, boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası boşanma deneyimini yaşayan bireylerin ve çocuklarının durumlarını; nitel veriler ise bu süreçlerde yaşadıkları yaşam deneyimlerini ve boşanma arabuluculuğu sistemi hakkındaki görüşlerini açık uçlu sorulara verdikleri ifadelerle ilişkin bulguları kapsamaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ve yorumları altı temel başlık altında ele alınmıştır. Araştırmaya katılan boşanma deneyimini yaşamış katılımcıların sosyo - demografik ve sosyo - ekonomik özellikleri, aile içi şiddet olgusuna ilişkin bulgular, boşanma sürecinde elde edilen bulgular, boşanma sonrası süreçte elde edilen bulgular, mahkeme sürecinde elde edilen bulgular ve son bölümde katılımcıların bu süreçler ve boşanma arabuluculuğu hakkındaki düşüncelerine yönelik bulgular yer almaktadır.

Toplam 97 katılımcının araştırmaya katıldığı andaki yaş ortalamasının 40.11 olduğu, evlilik yaptığı yaş ortalamasının kadınlarda 22.2 ve erkeklerde 27 olduğu, evli kalınan ortalama sürenin 8.95 yıl olduğu, 97 katılımcıdan 41’inin (% 42,3) evliliklerinin ilk beş yılında

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ayrıldıkları, boşanma yaş ortalamasının 34; en düşük boşanma yaşının 19, en yüksek boşanma yaşının 49 olduğu, evlilik öncesi ortalama flört süresinin 1 yıl 3 ay; evlilik öncesi en düşük flört süresinin 2 ay, evlilik öncesi en yüksek flört süresinin 8 yıl olduğu belirlenmiştir. Toplam 97 katılımcıdan 7'sinin (5K/2E) ilkokul, 6'sının (3K/2E) ortaokul, 27'sinin lise (15K/12E), 6'sının ön lisans (4K/2E), 45'inin (23K/22E) yüksekokul, 5'inin (3K/2E) yüksek lisans, 1 erkeğin de doktora eğitimi aldığı saptanmıştır. 97 katılımcıdan 93 katılımcının çalıştığı, 4 katılımcının çalışmadığı (1 erkek, 3 kadın), boşanma öncesi 14 kadının çalışmadığı, bunlardan 11'inin boşanma sonrası işe başladığı, iş bulanlardan 10'unun kolay iş bulamadığı belirlenmiştir. 97 katılımcının ortalama gelirinin 2.150 TL.; en düşük gelir 650 TL, en yüksek gelir 5000 TL. olarak belirlenmiştir. 97 katılımcının araştırmaya katıldığı andaki sahip olduğu çocuk sayısının 109 (kız çocuk: 38, erkek çocuk: 71; boşanma anında 0-6 yaş aralığında 61 çocuk (% 56), 7-18 yaş aralığında 48 çocuk (% 44), en az çocuk sayısı (çocuk yok), en yüksek çocuk sayısı 3 (çocuk yok: 20 kişi, bir çocuk: 51 kişi, iki çocuk: 20 kişi, üç çocuk: 6 kişi) olarak belirlenmiştir. 97 katılımcıdan 69 katılımcının eski eşleriyle aynı şehirde yaşadığı, 28 katılımcının farklı şehirlerde yaşadığı, toplam 97 katılımcıdan 56'sının anlaşmalı boşanma (15'i çekişmeli boşanmadan sonra anlaşmalı boşanma), 41'inin ise çekişmeli boşanma ile ayrıldıkları

tespit edilmiştir. Boşanmaların mahkeme süreci ortalama bir yıl olarak saptanmıştır (bu araştırmada anlaşmalı boşanmaların mahkeme sürelerini azalttığı göz önüne alınarak değerlendirilmelidir).

Araştırmada; araştırmaya katılan 53 kadının evlilik boyunca 32'sine (% 60,4), boşanma sürecinde 19'una (% 35,9), boşanma sonrasında 8'ine (% 15,1) karşı değişen sıklıkta fiziksel şiddet uygulandığı belirlenmiştir.

Araştırmada; araştırmaya katılan 53 kadının evlilik boyunca 46'sına (% 86,8), boşanma sürecinde 43'üne (% 81,2), boşanma sonrasında 31'ine (% 58,5) karşı değişen sıklıkta duygusal şiddet uygulandığı belirlenmiştir.

Araştırmada; araştırmaya katılan 53 kadının evlilik boyunca 37'sine (69,8), boşanma sürecinde 34'üne (% 64,2) karşı değişen sıklıkta ekonomik şiddet uygulandığı belirlenmiştir.

Araştırmada; araştırmaya katılan 53 kadının evlilik boyunca 21'ine (% 39,6), boşanma sürecinde 12'sine (% 22,6), boşanma sonrasında 6'sına (% 11,3) karşı değişen sıklıkta cinsel şiddet uygulandığı belirlenmiştir.

Aile içi şiddet boyutunda evlilikleri boyunca erkeklerin de değişik sıklıkta % 29,5 fiziksel şiddete, % 68,2 duygusal şiddete ve % 38,6 ekonomik şiddete uğradıkları belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda; hem boşanma süreci hem de boşanma sonrası süreç birlikte değer-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

lendirildiğinde, kadın ve erkeklerin boşanma sürecinin tamamını duygusal ve psikolojik, kızgınlık duygusu, sağlıklı savunma mekanizmalarının kullanılması, destek ihtiyacı anlamında sıkıntılı bir dönem olarak değerlendirdikleri ve kafalarının karışık olduğu, bazı bireylerin duygusal olarak boşanmaya hazır olmadan boşanmaya zorlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca boşanmaya eski eşin neden olduğunu düşünen ve onu suçlayanların oranının % 91, 7 olduğu da belirlenmiştir.

Anlaşmalı olarak boşanan 56 kadın ve erkeğin yarısına yakınının evliliği biran önce bitirme düşüncesi ile ve anlaşmalı boşanmanın getirilerini (olumlu boyutunu) düşünmeden (bazen bilgisizlik bazen düşünmeden, kısa zamanda ve anlaşmalı boşanmaya zorlanarak) ayrıldığı tespit edilmiştir.

97 katılımcıdan 56'sının (tam anlamıyla olmasa bile) anlaşmalı boşanma ile boşanmış olmasına rağmen nitel ifadelerle birlikte değerlendirildiğinde mahkeme sürecinden ve verilen kararlardan olumsuz yönde etkilendikleri, çekişmeli boşanma ile boşananlar kadar olmasa da mahkeme süreci sonunda birbirlerine eskisinden daha fazla kızgın ve kırgın oldukları ve birbirlerine ve ailelerine husumet duyguları taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Kadın ve erkeklerin boşanma sonrasında boşanmaya uyum anlamında, sıkıntılı bir dö-

nem olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Kadın ve erkeklerin boşanma sonrasında boşanmadan doğan haklarını istedikleri şekilde alamadıklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın nitel bulgularının analizinde “ebeveyne yabancılaşma sendromu” nu çağrıştıracak kod ve kavramlar araştırmacıların dikkatini çekmiş ve “ebeveyne yabancılaşma sendromu” bir tema olarak seçilmiştir. Bu tema altındaki bulgular; boşanma, mahkeme ve boşanma sonrası süreçte ebeveynlerin bilinçli ve bilinçsiz olarak çocuğa uyguladığı bir duygusal ve psikolojik taciz çeşidi olan ebeveyne yabancılaşma örneklerinden ilgi çekici olan bazıları aşağıda sunulmuştur (A harfi anlaşmalı boşanma ile boşanmış bireyleri tanımlamaktadır).

Araştırmaya katılan velayet kendisine verilen annelere ortak çocuklarını velayet kendisine verilmeyen babaya karşı koz olarak kullanıp kullanmadıkları sorulmuş ve;

Kadın 3 (A): Kızgınlık esnasında uzak tutmaya çalıştım. Sonra bu yaptığım yanlış olduğuna karar verdim.

Kadın 11: Evet öfkemden dolayı çocuğumla cezalandırdım.

Kadın 31: Babasına karşı koz olarak kullanmadım, ama babasına çok kızgındım.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Aynı soru araştırmaya katılan ve çocuklarının velayeti kendisine verilmeyen babalara da sorulmuş (Eski eşinizin çocuğunuzu size karşı koz olarak kullandığını hissettiniz mi?) ve babaların büyük çoğunluğu bu durumdan rahatsız olduklarını belirtmişlerdir.

Erkek 12: Kesinlikle çocuklarımı kandırdı ve bana karşı kullandı. Bu yüzden aradan geçen bunca seneye rağmen 2 büyük kızla hala görüşmüyoruz. Önceleri çocuklarla görüşüyorduk. Daha sonraları çocukları benden uzaklaştırdı. Annelik duygularını kullanarak, kendisine acındırarak yaptı.

Erkek 30 (A): Tamamen koz olarak kullandı. Maalesef vicdansız mahkemeler de bu kozları annelerden yana kullanıyor.

Erkek 10: Evet, eski eşim çoğunlukla çocukları göstermeyerek beni kendince cezalandırdı.

Erkek 20: Kesinlikle. Sanırım tekrar birleşmek için çocuğu yem gibi kullanıyordu. Benim çocuğuma ne kadar bağlı olduğumu bildiği için sanırım.

Ortak velayet ve boşanma uyum programları katılımcılara tanıtılmış; erkeklerin ortak velayet uygulamasına sıcak baktıkları, erkek ve kadınların hem ebeveynler için hem de çocuklar için hazırlanan boşanma uyum programlarına genel olarak olumlu olarak baktıkları görülmektedir.

Toplam 97 katılımcının “Boşanma (Aile) Arabuluculuğu” konusuna % 72 oranında olumlu bakmalarının tespiti araştırmanın en önemli sonuçlarından birisi olarak tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Katılımcıların araştırmaya katıldığı andaki yaş ortalamasının 40.11 olduğu ve bu durumun araştırma için, birçok katılımcının boşanma sonrası yas sürecini tamamlamış olmaları nedeni ile araştırmanın sonuçlarını yorumlama açısından olumlu bir durum olduğu değerlendirilmiştir.

Katılımcıların Türkiye ortalamasına göre (2010 yılı ilk evlenme yaşı erkeklerde 28.5, kadınlarda 24.5, araştırmaya katılan erkeklerde ortalama 27 ve kadınlarda 22,2) daha erken yaşlarda evlendikleri tespit edilmiştir. Bilen (2004: 17), kronolojik olgunluğa erişmeden gerçekleştirilen evliliklerde değer yargılarının ve beklentilerin ileriki yaşlarda değiştiği, erken yaşta evlenen bireylerin boşanmayı daha çabuk düşündüklerini, Martin ve Bumpass (1989: 26) , erken yaşta yapılan evliliklerin yirmili yaşların ortalarında yapılan evliliklere göre iki kat daha fazla boşanma ile sonuçlandığını, Glen ve Supancic (1984: 563) ise, erken yaşta evlenen bireylerin boşanmayı daha çabuk düşündüklerini belirtmektedir. Literatür bilgisi ile nitel bilgiler birlikte değerlendirildiğinde; katılımcıların

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

boşanmalarının gerçekleşmesinde genç yaşta evlenmelerin katkısı olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların mahkeme tarafından boşanma kararı verilene kadar evli kaldıkları sürenin ortalama 8.95 yıl olduğu görülmektedir. TÜİK (2011) verilerine göre 2010 yılında 118.568 boşanma gerçekleşmiş ve bunun % 40'ı evliliklerin ilk beş yılında gerçekleşmiştir. Araştırmada 97 katılımcıdan 41'i (% 42,3), 53 kadından 21'i (% 40), 44 erkeğin 20'si (% 45,5) evliliklerinin ilk beş yılında ayrılmışlardır. Araştırma ile TÜİK (2011) sonuçları arasında benzerlik vardır. Araştırmada iki puan yüksek olmasının nedenlerinden birinin erken yapılan evlilikler sonucu olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırmaya katılan 97 katılımcıdan 58'inin flört süresinin 0-6 ay arasında olduğu tespit edilmiştir. Çiftler arasındaki flört süresinin uzunluğu da birçok çalışmada ele alınmıştır. Uyar (1999), boşanan bireyleri etkileyen psikolojik, sosyal, ailesel ve bireysel etmenleri incelediği araştırmasında; evlilik öncesi tanışıklık süresinin bir yıldan az olmasının boşanma olasılığını artırdığını tespit etmiştir. Ezici bir üstünlükle kısa süreli flört dönemi geçiren çiftlerin yüksek oranda boşanma riski yaşadıkları saptanmıştır (Hoedel, 2001: 145). Literatür bilgisi ile nitel bilgiler birlikte değerlendirildiğinde, bu durumun katılımcıların evliliklerinin erken evrelerinde boşanmaları-

na tesir edebilecek bir etken olduğu düşünülmektedir.

Boşanma öncesi 14 kadın çalışmadığını belirtmiş, bunlardan 11'i boşanma sonrası işe başladığını, iş bulanlardan 10'u kolay iş bulmadığını belirtmiştir. Eğitim durumu yüksek olanlar daha kolay iş bulurken, eğitim düzeyi düşük olanların iş bulmada sorun yaşadığı görülmektedir. Kadınların % 94,3 gibi büyük bir çoğunlukla gelir getiren bir işte çalışmasının onların boşanmaya uyumlarını kolaylaştırabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırmada özellikle 0-6 yaş arasında olan çocuk sayısının fazla olması dikkate değer bir sonuçtur. Evliliklerin ortalama süresinin 8,9 yıl ve ilk beş yılda katılımcıların % 42,3'ünün boşandığı düşünüldüğünde 61 çocuğun 0-6 yaş arasında olması beklenen bir sonuçtur. Geri kalan 48 çocuğun büyük kısmının da okul çağı ve ergen çocuk olduğunu ve bu çocukların sağlıklı beden ve ruh durumu ile büyümesi için her iki ebeveyne de ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak çocukları ile ayrı şehirlerde yaşayanlar ile çocuklarıyla aynı şehirde yaşamalarına rağmen çok kısıtlı kişisel görüşme hakkına sahip olan anne ve babaların olduğu, bu durumun yeni bir konu olarak literatüre giren "Ebeveyne Yabancılaşma Sendromu"nu tetiklediği ve derinleştirdiği, böylece "gözden ırak olan gönülden de ırak olur" atasözünün gerçekleştiği ve velayet kendisinde olmayan bazı ebeveynler ile çocuklarının

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

birbirini bıraktığı, arayıp sormadıkları bile görülmektedir. Acı bir gerçekte olsa, eşinden boşanıldığı gibi çocuktan da boşanılabilmektedir. Boşanma arabuluculuğu sistemi ile anlaşmalı olarak ayrılan çiftlerin çocukları ile olan görüşme zamanlarının daha fazla olabileceği ve sistemin bu anlamda önemli katkı da bulunabileceği değerlendirilmektedir.

Aile Mahkemesi kararlarının, taraflardan biri veya her ikisi tarafından beğenilmeyerek bir üst mahkeme olan Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'ne gönderildiği ve burada da iş yoğunluğunun (bu da mahkeme sonuçlarından memnuniyetsizliğin bir göstergesi olarak / yılda 39854 (2012 yılı) itiraz dosyasına bakılmaktadır) fazlalığından dolayı bir itiraz dosyasının karara bağlanması ortalama bir yıl sürmekte ve boşanma sürecini neredeyse iki katına çıkarmaktadır. Süreç bu kadarla kalmamakta ve Yargıtay'dan dönen dosyalar aynı aile mahkemesi tarafından tekrar duruşma yapılarak yeni bir karar verilmektedir. Bu süreçte taraflar daha fazla yıpranmakta, birbirlerine kızgınlıkları ve husumet duyguları artmakta ve bu süreçte çocuklar da velayet kendisine verilmeyen ebeveyni daha az görmekte ve bu süreçten olumsuz olarak etkilenmektedirler. Bütün bu açıklamalardan sonra, aile (boşanma) arabuluculuğu sistemi ile, gerçek anlamda anlaşmalı boşanmaların yapılmasının sağlanarak mahkeme süreçlerinin kısaltmasına veya hiç yaşanmasına gerek kalmadan ve

taraflar ve çocuklarının bu süreçten zarar görmeden dostça ayrılınmasına ve anne babalık görevlerinin sağlıklı koşullarda devamına imkan tanınabileceği değerlendirilmektedir.

Bulgular bölümünde açıkça görüldüğü gibi kadınlara evlilik boyunca uygulanan fiziksel şiddet boşanma sürecinde ve sonrasında giderek azalmış, ancak bazı evliliklerde boşanma gerçekleşmiş olmasına rağmen bitmemiştir. Evlilik boyunca uygulanan duygusal şiddet boşanma sürecinde ve sonrasında giderek azalmış, ancak birçok evlilikte boşanma gerçekleşmiş olmasına rağmen % 50'nin altına inmemiştir. Bu duruma, nitel bulgular da dikkate alındığında; özellikle ortak çocukları nedeniyle iletişim kurmak zorunda olan eski eşlerin çocuk hakkında veya çocuk üzerinden evlilik çatışmalarını sürdürüyor olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Boşanma sonrası ekonomik şiddet boyutu mahkeme kararlarının uygulanıyor olması nedeniyle araştırmada sorgulanmamıştır. Bulgulardan da açıkça görüldüğü gibi evlilik boyunca uygulanan ekonomik şiddet boşanma sürecinde de devam etmiştir. Bu duruma, nitel bulgular da dikkate alındığında; duygusal olarak boşanmaya hazır olmayan bireylerin eşini boşanma kararından döndürmek veya mahkeme süreci/ boşanma sonrası süreç için kendisinden fazla nafaka, iştirak nafakası veya maddi/manevi tazminat talep edilmemesi için bir savunma mekanizması olarak veya evlilik boyunca

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

alışkanlık olarak sürdürülen ekonomik şiddet davranışlarının devam ettiriyor olmasının etkili olduğu düşünülebilir. Aynı şekilde, evlilik boyunca uygulanan cinsel şiddet boşanma sürecinde ve sonrasında giderek azalmış, ancak bazı evliliklerde boşanma gerçekleşmiş olmasına rağmen bitmemiştir. Bu duruma, nitel bulgular da dikkate alındığında; duygusal olarak boşanmaya hazır olmayan bireylerin halen eski eşlerini karıları gibi görmeye devam etmesi ve cinsel isteklerini (çocuklarının annesi olması, belki de iletişime geçmenin daha kolay olması, eski eşin bunu kabullenebileceği beklentisi, yeniden eski eşiyile evlenme isteği veya beklentisi ve eski alışkanlıklarının da etkisiyle) eski eşleri ile gerçekleştirmesinin normal bir olgu gibi kabul ediyor olmasının etkili olduğu düşünülebilir.

Aile (boşanma) arabuluculuğu sistemi ile; bu süreçte çiftlerin iletişim becerilerini ve sorun çözme yeteneklerini geliştirip, birbirlerini şimdi ve gelecekte daha iyi anlamalarına yardımcı olunurken, boşanmadan doğan haklarını kendi belirledikleri şekilde, göreceli olarak adil bir biçimde aldıklarını düşünmelerinden dolayı birbirlerine duydukları kızgınlık duygularının azalabileceği, öfke ile birbirlerine ve kök ailelerine zarar verme olasılıklarının azaltılabileceği ve medyada sıklıkla duyulan (özellikle boşanma sonrası ve boşanmış olmasına rağmen duygusal olarak boşanamamış erkeklerin eski eşlerine reva gördüğü)

olumsuz olayların azaltılmasına destek olunabileceği düşünülmektedir.

Boşanma arabuluculuğu sistemi kullanılırken süreçte, sosyal hizmetin kullandığı ve araştırmada belirlenen yaklaşımlar ve özellikle güçlendirme yaklaşımı ile boşanma uyum programlarında bu desteğin bireylere verilebileceği ve boşanma sonrası dönemde boşanmış bireylerin ve çocuklarının yeni yaşam koşullarına daha kolay uyum sağlayabileceği ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Gelişmiş ülkelerde arabulucu olabilecek kişi hakkında çok farklı yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Sadece avukatların ya da hukuk kökenli insanların arabulucu olabileceği ülkelerin yanında, herkesin arabulucu olabileceği ülkeler, en azından üniversite eğitime sahip olunması gereken ülkelerin olduğu görülmektedir. Örneğin Hollanda'da belli bir arabuluculuk eğitimi olan herkes arabulucu olabilmekteyken, Yunanistan'da sadece avukatlar arabulucu olabilmektedir (Schoneville, 2011). Avusturya'da arabuluculuk avukatlar arasında yürütülen ve diğer uzmanlar tarafından da yürütülebilecek bir uyuşmazlık çözüm tekniğidir (Roth, 2011). Almanya'da aile arabuluculuğu hem avukatlar hem de diğer meslek sahiplerince yürütülmektedir (Dendorfer, 2011). İspanya'da ise üniversite eğitimi olan herkes arabuluculuk yapabilmektedir (Tarrazon, 2011). Belçika'da uygulanan arabulucu-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

luk sistemini Demeyere (2011), aile arabuluculuğu alanında, arabulucunun uyuşmazlık konusunda uzman bir kişi mi olması gerektiği hususunda uzun süredir devam eden bir tartışma olduğunu ve bunun hakkında birçok fikir öne sürüldüğünü belirtmektedir.

Türkiye’de alternatif uyuşmazlık çözüm uygulamaları yapma hakkı 22.6.2012 tarih ve 28331 sayı numaralı Resmi Gazetede yayımlanan 6325 Kanun numaralı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile arabuluculuk eğitimi almış ve Adalet Bakanlığı kayıtlı arabulucu listesinde olmak koşuluyla hukuk eğitimi almış bireylere tanınmıştır. Aynı şekilde 2018 yılında Aile (boşanma) arabuluculuğu kanunu için yapılan çalışmalarda da; aile mahkemelerine intikal etmiş davaların hukuk eğitimi almış arabuluculara yönlendirilerek tarafların hazırladıkları anlaşmalı boşanma sözleşmesini hâkime onaylatmak üzere sunmaları ve hakim tarafından onaylanarak boşanmaların gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ancak çocukların iyilik hali için konunun uzmanlarından destek alınması gerekmektedir. Adalet Bakanlığının tercüme ettirip bastırıldığı “Aile Arabuluculuğu” kitabının yazarı Parkinson (2018), birçok ülkede aile arabulucularının nitelikli ve deneyimli sosyal hizmet uzmanları, terapistler veya psikologlardan oluşabileceğini belirtmektedir. Aynı şekilde ASPB Aile Danışmanlığı Yönetmeliği (2012,

Md.16/f), aile danışmanı görevlerinde “boşanma öncesinde ailelere psiko-sosyal süreç ve dinamikleri de dahil ederek arabuluculuk hizmetleri planlamak ve uygulamak” ifadesi de konunun uzmanlarının aile (boşanma) arabuluculuğu sürecine dahil edilmesi gerektiğini göstermektedir. Boşanma süreci ve sonrasında gerek çiftlerin gerekse çocuklarının iyilik hallerinin ve yaşam kalitelerinin artırılması ve aile ile toplumsal sorunların daha oluşmadan önleyici ve koruyucu tedbirlerle çözülmesi için aile (boşanma) arabuluculuğu Kanun ve Yönetmelik çalışmalarına sosyal hizmet akademisyenlerinin ve konunun uzmanlarının dahil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

SONUÇ

Bu araştırma ile boşanma deneyimini yaşamış kadın ve erkekler ile onların çocuklarının boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası yaşadıkları yaşam deneyimleri incelenmiştir. Aile (boşanma) arabuluculuğunun boşanma ile ilgili tüm süreçlerde boşanmanın olumsuz etkilerini azaltabileceği değerlendirilmektedir.

Araştırma bulgularına göre, boşanma tek bir faktörle açıklanamayacak kadar karmaşık bir yapı arz etmektedir. Boşanmanın gerçekleşmesine neden olan çok sayıda sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik faktör olduğu bilinmekle birlikte bu faktörlerin değişik

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

oranda katkısı evliliklerin kuruluş aşamasından itibaren yaşanan sorunları tetikleyerek boşanmada etkili olmaktadır.

Araştırma sonucunda; hem boşanma süreci hem de boşanma sonrası süreç birlikte değerlendirildiğinde, kadın ve erkeklerin boşanma sürecinin tamamını duygusal ve psikolojik, kızgınlık duygusu, sağlıklı savunma mekanizmalarının kullanılması, destek ihtiyacı anlamında sıkıntılı bir dönem olarak değerlendirdikleri ve kafalarının karışık olduğu, bazı bireylerin duygusal olarak boşanmaya hazır olmadan boşanmaya karar verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan kadın ve erkeklerin boşanma nedenlerinde ortak noktalar olduğu gibi boşanmaya karar verirken temel düşüncenin evliliği biran önce bitirmek olduğu, hatta bunun için boşanmadan doğan haklarının birçoğuna mal olsa bile beklenen anlamda olmayan anlaşmalı boşanma usullerini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Anlaşmalı olarak boşanan 56 kadın ve erkeğin ancak yarısına yakınının (24 katılımcı) anlaşmalı boşanma memnuniyetinin yüksek olduğu değerlendirilmektedir. Aile (boşanma) arabuluculuğunun, evlilik doyumu kalmamış ve evliliğini mutlaka bitirmek isteyen bireyler arasında, gerçek anlamda anlaşmalı boşanmaların olmasına, boşanma sürecinde ve sonrasında hem kendileri hem de ço-

cuklarının ruhsal ve fiziksel olarak örselenmeden ve boşanmadan doğan haklarını adil bir şekilde almalarına imkân sağlayabilecek bir sistem olabileceği ve aile mahkemesi hâkimlerinin onayladığı protokollerin de gerçek anlamda, her iki tarafın ve çocukların da kazandığı bir süreç sonrası hazırlanacağı değerlendirilmektedir. Bu anlamda, aile mahkemesi hâkimlerinin de dikkatlerini sayıca azalan mahkeme dosyasına ve çekişmeli boşanma dosyalarına yönlendirerek mesleki bilgi ve tecrübelerini tam olarak yansıtabilecekleri ve iş doyumlarını artıracabilecekleri değerlendirilmektedir.

Evlilik boyunca değişik oranlarda ve sıklıkta yaşanan kadına yönelik şiddet türlerinin boşanma sürecinde ve boşanma sonrası dönemde giderek azaldığı ancak tamamen ortadan kalkmadığı araştırmanın ulaştığı önemli sonuçlardan birisidir.

Aile içi şiddet boyutunda erkeklerin de % 29,5 fiziksel şiddete, % 68,2 duygusal şiddete ve % 38,6 ekonomik şiddete evlilikleri boyunca değişik sıklıkta uğradıkları da araştırmada tespit edilen bulgulardan birisi olmuştur.

Yazılı, sözlü ve görüntülü medya’da örneklerini gördüğümüz üzücü olayların kaynaklarından birinin de, boşanma sonrası önemli oranda azalmış olsa da devam eden şiddetin sonuçları olduğu görülmektedir. Aile (boşanma) arabuluculuğu ile, birçok konuda karşı-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

lıklı olarak anlaşarak ve duygusal olarak da ayrılmaya hazır hale gelerek anlaşmalı olarak boşanan çiftlerin aralarında husumet duygularının azalması beklenen bir durumdur. Böylece, bu üzücü olayların giderek daha da azalabileceğine katkı açısından da aile (boşanma) arabuluculuğu sisteminin önemli olduğu değerlendirilmektedir.

Boşanmış bireylerin boşanma süreci, mahkeme süreci ve boşanma sonrası süreçte (özellikle çekişmeli boşanma yaşayanların) kendileri ve çocukları adına yaşadıkları olumsuz deneyimleri değerlendirerek “Aile-Boşanma Arabuluculuğu” konusuna % 72 oranında olumlu bakmalarının tespiti araştırmadan çıkan en önemli sonuçtur.

Aile mahkemelerinin işleyişi ve hem hâkim hem de mahkeme uzmanlarının çalışması hakkında elde edilen nitel veriler ile sağlıklı bir değerlendirmenin bu araştırma sonunda yapılamayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın verilerinden faydalanılarak boşanma arabuluculuğu için yedi basamaklı bir model geliştirilmiştir. Bu basamaklar; tanışma, tanımlama, müzakere, uzlaşma, sözleşme, mahkeme süreci, boşanma süreci ve sonrası birey ve çocuklar için boşanmaya uyum programları süreci (destek programları) olarak belirlenmiştir.

Boşanmanın olumsuz etkilerinden aile üyelerinin korunması ve yaşam kalitelerinin artı-

rılmasına yönelik; makro, mezzo, mikro seviyelerde ve araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda yer almıştır:

Aile mahkemelerinde duruşmalar esnasında yaşanan gerginlikler, boşanmanın bir suç ve boşanan aile üyelerinin de bir suçlu olmadığı gerçeği göz önünde tutularak gerekli tedbirler ile giderilmelidir.

Araştırmanın mahkeme süreci memnuniyeti ile ilgili nicel ve nitel bulgular göz önüne alındığında; aile mahkemelerinin kendi yapısından kaynaklanan aksaklıkların da katkısı ve tarafların kendi istedikleri yönde çıkmayan mahkeme kararları sonucunda, gerek maddi gerekse manevi yönden kaybettikleri hissine kapılmaları ve boşanma sonrası husumetlerin oluşması ve muhtemel aile içi şiddet vakalarının artması beklenebilir. Bu olumsuz hususların azaltılması ve gerçek anlamda anlaşmalı boşanmaların gerçekleştirilebilmesi amacıyla; tarafların kontrolünde ve gönüllülük esasına göre yapılacak aile (boşanma) arabuluculuğu sisteminin ülkemizde kurulmasına, geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına ihtiyaç vardır. Mahkeme içi ve mahkeme dışı süreçte boşanma arabuluculuğu yapacak hukukçular, aile mahkemesi uzmanları, resmi ve özel aile danışmanlık merkezi uzmanları bu konuda yeterli eğitime tabi tutulmalı ve etik ilkelere azami uymalıdır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Araştırmaya katılan katılımcılardan velayet kendisine verilmeyen ebeveynlerin kendi ifadelerinden elde edilen nitel bulgular ve literatür bilgileri ışığında; Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin, aynı şehirde yaşayan velayet kendisine verilmeyen ebeveyn ile en az 15 günde bir yatılı olarak çocuğu ile kişisel görüşme yapılması içtihat kararlarına rağmen, aile mahkemeleri hâkimleri kararlarında en iyi ihtimalle, direkt olarak her ayın birinci ve üçüncü hafta sonları çocuğun velayet kendisine verilmeyen ebeveyn ile kişisel görüşme hakkı olduğuna hükmetmektedirler. Ancak, en yakın örnek olan 2013 yılı takvimi esas alındığında; Mart, Haziran, Ağustos, Eylül, Kasım ve Aralık olmak üzere altı ayın beş hafta sonu çektiğini, dolayısıyla çocukların velayet kendisine verilmeyen ebeveyni 15 günde değil 21 günde bir gördüğü yadsınmayacak bir gerçektir. Eşine olan kızgınlığı geçmeyen velayet kendisinde olan ebeveynin uygulayabileceği “ebeveyne yabancılaşma sendromu” konusunda çocukların tehlikeye açık hale gelebileceği göz önüne alındığında; aynı şehirde olanlar için her hafta sonu cuma akşamından alıp cumartesi akşamına kadar veya 1-3 ve 5. hafta sonları velayet kendisinde olmayan ebeveyne kişisel görüş hakkı verilmesinin; hem çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi ve disiplin ihtiyacı ile cinsel ve sosyal kimliğinin oluşmasına katkı sağlayacak özdeşleşme ve rol model alabilmesi için gereken zamanı sağlayacağı, velayet kendi-

sinde olmayan ebeveyn için çocuk sevgisini tadabileceği ve ebeveynlik görevlerini yerine getirmesi için zaman yaratacağı ve her iki ebeveynin de ortak çocukları için anne ve babalık görevlerini düzenli olarak yapabilmeleri için fırsat yaratabileceği ve çocukların ebeveyne yabancılaşma sendromu etkilerinden korunabileceği değerlendirilmektedir. Farklı şehirlerde yaşayan velayet kendisine verilmeyen ebeveynler içinde Türkiye'nin her yerine uçakla mesafenin bir saat olduğu değerlendirildiğinde; velayet kendisine verilmeyen ebeveynlerin istekleri doğrultusunda benzer tedbirler alınabilmelidir.

Avrupa Birliği ve ABD örneği incelenerek; ülkemiz koşullarına uygun, çocuğun fiziksel ve ruh sağlığını geliştirecek ve her iki ebeveynin de anne ve babalık görevlerini sağlıklı ve devamlı olarak yerine getirebilecekleri ortamı sağlayacak ortak velayet şartlarının gerek hukukçular gerekse akademisyenler tarafından araştırılmasına ve bu yönde kanunlar yapılmasına ihtiyaç vardır.

Çocuğun üstün yararı için; kişisel görüşme hakkı olan ebeveynin çocuğunu görememesi durumunda icra yolu ile çocuğunu alması prosedüründe yapılan tüm harcamaların çocuğu göstermeyen (velayet kendisinde olan) ebeveynden tahsil edilmesi, bu travmatik süreci ve tekrarlanmasını azaltabilecek bir önlem olabilir.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Araştırmaya katılan erkek ve kadınların evliliklerinin ilk yıllarında boşanma deneyimini yaşadıkları tespit edilmiştir. Gerek kendilerinin gerekse çocuklarının yeni yaşamlarına daha sağlıklı ve hızlı uyum sağlayabilmeleri ve yaşam kalitelerini yükseltmek için boşanma süreci ve sonrasında okul sosyal hizmeti kapsamında boşanma uyum programlarının açılmasına ihtiyaç olduğu değerlendirilmektedir.

Boşanma sonrası, özellikle küçük çocuğa sahip olan ve velayet kendisine verilen kadının ekonomik açıdan güçlendirilmesine ve sosyal hizmetin kullandığı yaklaşımlara, sosyal hizmet uzmanının mesleki yetenek ve rollerini başarıyla kullanmasına ihtiyaç vardır.

Araştırmada ayrılma kararını büyük oranda kadınların verdiği ve nitel bulgulardan elde edilen bilgiye göre erkeklerin duygusal olarak boşanmaya hazır olmadan boşanma deneyimini yaşadıkları ve eski eşlerine karşı, boşanma süreci ve sonrasında daha kırgın ve kızgın oldukları görülmektedir. Boşanma sonrası şiddetin önlenmesi anlamında bu hususun daha sonraki araştırmalarda incelenmesi önerilebilir.

Araştırmaya katılan katılımcıların kendi ifadelerinden elde edilen nitel bulgulardan da görüleceği üzere; katılımcıların bir kısmı sosyal dışlanma deneyimini yaşamışlardır. Çok boyutlu bir sosyal dışlanma süreci yaşayan

birey ve ailelerine yönelik sosyal politikalar geliştirilmelidir.

Araştırmaya katılan katılımcıların aile danışmanlığı hakkında yeterli bilgileri olmadığı hususu araştırmanın nitel bulgularından tespit edilmiştir. Boşanma öncesi aile danışmanlık hizmeti alınabilecek Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı aile danışma merkezleri, özel aile danışma merkezleri ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı rehberlik araştırma merkezlerinin sayısı artırılmalı ve tanıtımları yapılarak cazibe merkezi haline gelmeleri sağlanmalıdır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı kontrolünde yapılan 450 saatlik aile danışmanlığı eğitimleri ve üniversitelerin açacağı aile danışmanlığı yüksek lisans eğitimlerinin müfredatlarına; araştırmanın incelediği ve araştırmaya katılan katılımcıların da olumlu baktıkları, aile (boşanma) arabuluculuğu, ebeveyne yabancılaşma sendromu, aile hukuku ve boşanma uyum programları konuları da eklenmelidir.

Araştırmada incelenen; boşanma arabuluculuğu, ebeveyne yabancılaşma sendromu ve ortak velayet konularında disiplinler arası araştırmalar yapılmalı, Türkiye şartlarında uygulanabilecek optimum uygulamalar ve sosyal politikalar üretilmesine katkı sağlanmalıdır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

Boşanma süreci ve sonrasında gerek çiftlerin gerekse çocuklarının iyilik hallerinin ve yaşam kalitelerinin artırılması ve aile ile toplumsal sorunların daha oluşmadan önleyici ve koruyucu tedbirlerle çözülmesi için aile (boşanma) arabuluculuğu Kanun ve Yönetmelik çalışmalarına sosyal hizmet akademisyenlerinin ve konunun uzmanlarının dahil edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2009A). Boşanma nedenleri araştırması. Ankara

AİLE VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ. (2009B). Türkiye’de aile mahkemeleri uygulaması ve uygulamanın değerlendirilmesi. Ankara

ASPB (2012). Gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurum ve kuruluşlarınınca açılacak aile danışma merkezleri yönetmeliği. Resmi Gazete Sayısı: 28401, Tarihi: 04.09.2012

ARİFOĞLU, B.Ç., (2006). Çocuklar için boşanmaya uyum programının çocukların boşanmaya uyum, kaygı ve depresyon düzeylerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. H.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. YÖK tez tarama tabanından incelenmiştir. (Tez No: 192620)

BAKTIR, S., (2003). Aile Mahkemeleri. Ankara: Yetkin Yayınları

BARKER, R.L., (1999). The Social Work Dictionary. NASW

BERKSUN, E.O., (2005). Boşanma. <http://www.psikiyatri.net/cat/index>. (E.T. 15.10.2012)

BEYKONT, N. (2012). Ebeveyne yabancılaşma sendromu. www.bosanmısbabalarplatformu.com. (E.T. 15.11.2012)

BİLEN, M., (2004). Sağlıklı insan ilişkileri. Ankara: Anı Yayıncılık

BORNSTEIN, M.T., (1988). Children of divorce. *Clinical Child Psychology*, 17(3): 248-254

CILGA, İ., (2001). Türkiye’de insan ve toplum sorunları karşısında sosyal hizmet. İnsani gelişme ve sosyal hizmet. Prof Dr. Nesrin Koşar’a Armağan. K. Karataş ve Ç. Arıkan (Ed.). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayın No: 9

CILGA, İ., (2002). Geleceğe yönelik için mesleki güçlerin devingenliği. Sosyal hizmet eğitiminde yeniden yapılanma 1. Ankara: H.Ü. Sosyal Hizmetler Y.O. Yayını

CILGA, İ., (2004). Bilim ve meslek olarak Türkiye’de sosyal hizmet. Ankara: Ha-

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

cettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler
Yüksekokulu Yayını, Ümit Ofset Matba-
acılık

GARDNER, R.A., (1998). The parental alie-
nation syndrome. Cresskill, NJ: Creative
Therapeutics Inc

CRESWELL, J.W., (2009). Research design:
Qualitative, quantitative and mixed
methods approaches. Thousand Oaks,
California: Sage Publications.

GEASLER, M.J., BLAISURE, K.R., (1998).
A review of divorce education program
materials. Family Relations, 47(2): 167-
175

DENDORFER, R., (2011). Dünyada arabu-
luculuk uygulamaları konferans kitapçı-
ğı içinde (2012). Türkiye Barolar Birliği
Yayınları: 216

GLENN, N.D., SUPANCIC, M., (1984). The
social and demographic correlates of di-
vorce and separation in The United Sta-
tes: An update and reconsideration. Jo-
urnal of Marriage and the Family, (46):
563-576

DEMEYERE, L., (2011). Dünyada arabulu-
culuk uygulamaları konferans kitapçığı
içinde (2012). Türkiye Barolar Birliği
Yayınları: 216

HOEDEL, J.M., (2001). Evaluating the
short term effectiveness of the prepare
2000 premarital enrichment program:
An exploratory study of change in pre-
marital couples. Doktora tezi. Michigan
Üniversitesi, USA. ProQuest Digital
Dissertations veri tabanından incelen-
miştir. (UMI Number: 3036681, E.T.
11.01.2012)

DUYAN, V., (2008). Sosyal hizmeti tanımak
ve anlamak. Ankara: Sosyal Hizmet
Uzmanları Derneği Genel Merkezi Ya-
yınları

HORTAÇSU, N.(1991). İnsan ilişkileri. An-
kara: İmge Kitabevi Yayınları.

ERKAN, G., (1986). Boşanmanın çocukların
benlik tasarımına etkisi. Yayılanmamış
doktora tezi. H.Ü. Sosyal Bilimler Ensti-
tüsü Psikolojik Danışmanlık ve Rehber-
lik ABD. Ankara

HÜNLER, S.O., GENÇÖZ, T., (2003). Bo-
yun eğici davranışlar ve evlilik doyumu
ilişkisi: Algılanan evlilik problemleri
çözümünün rolü. Türk Psikoloji Dergisi,
18(51): 99-108

FISHER, B., (1998). Sona eren ilişkinin ar-
dından yeniden toparlanmak. (S. Eren,
Çev.). İstanbul: HYB Yayıncılık.
(Orijinal basım tarihi 1981 ve 1992)

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

KOÇYILDIRIM, G., (2010). Sosyal hizmet bakış açısıyla çocuk teslimine ve çocukla kişisel ilişki kurulmasına dair ilamların icrası uygulamaları. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet ABD. Ankara. YÖK tez tarama tabanından incelenmiştir (Tez No: 265214, E.T. 12.01.2012)

MATHELİN, C., (2009). Freud'a ne yaptık da çocuklarımız böyle oldu? (E. Gültekin, Çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi. (Orijinal basım tarihi 2000)

ÖZUĞURLU, K., (1990). Evlilik raporu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi

PARKINSON, L., (2018). Aile arabuluculuğu. (Çeviri) Ankara: Adalet Bakanlığı Basımevi. (Orijinal basım tarihi 2017)

PUNCH, F.K., (2005). Sosyal araştırmalara giriş: Nitel ve nicel yaklaşımlar. (D. Bayrak, H. B. Arslan, Z. Akyüz, Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi. (Orijinal basım tarihi 2. Baskı 2005)

ROTH, M., (2011). Dünyada arabuluculuk uygulamaları konferans kitapçığı içinde (2012). Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 216

SCHONEVILLE, M., (2011). Dünyada arabuluculuk uygulamaları konferans kitap-

çığı içinde (2012). Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 216

SHAW, L.A., (2010). Divorce mediation outcome research: A meta-analysis. Conflict Resolution Quarterly, 27(4): 447-467

SOYGÜT, M., (2006). Türk ceza ve ceza usul hukukunda uzlaşma kurumu. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul. YÖK tez tarama tabanından incelenmiştir (Tez No: 217765, E.T. 15.01.2012)

STAHMANN, R.F., HIEBERT, W.J., (1997). Premarital counseling: The professional's handbook. New York: Lexington Books

ŞEN, B., (2009). Evlenmek üzere başvuruda bulunan bir grup nişanlı çiftin evlilik ve 'evlilik öncesi çift eğitimi'ne ilişkin bilgi, görüş ve değerlendirmeleri. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet ABD. Ankara. (YÖK Tez No: 258407)

ŞENEL, H.G., (2004). Eş seçim kararı. Evlilik okulu. H. Yavuzer (Ed.). İstanbul: Remzi Kitabevi

TANRIVER, S., (2006). Hukuk uyuşmazlıkları bağlamında alternatif uyuşmazlık çözüm yolları ve özellikle arabuluculuk. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 64, 151- 179

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

TARRAZON, M., (2011). Dünyada arabuluculuk uygulamaları konferans kitapçığı içinde (2012). Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 216

TASHAKKORI, A., TEDDLIE, C., (1998). Mixed methodology: Combining qualitative and quantitative approaches, applied social research methods series, London: Sage Publications

UYAR, S., (1999). Boşanmış bireylerin evlilik süreci ve bugüne ilişkin psikolojik sorunları üzerine bir araştırma. Yayınlanmamış uzmanlık tezi. GATA. Ankara. YÖK tez tarama tabanından incelenmiştir (Tez No: 86876, E.T.17.01.2012)

WALTON, L., OLIVER, C., GRIFFIN, C., (1999). Divorce mediation: The impact

of mediation on the psychological well-being of children and parents. Journal of Community and Applied Social Psychology, 9(1): 35-46

YILDIRIM, İ., (1993). Evli bireylerin uyum düzeni. 3P Psikiyatri, Psikoloji,Psikofarmakoloji Dergisi, 1(3): 249-257

YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H., (2005). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi

ZASTROW, C., (1995). The practice of social work. California: Brooks/Cole Publishing

YAZAR NOTU: Bu makale “Boşanma süreci ve arabuluculuğu” isimli doktora tezinden uyarlanmıştır.

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Aim: The economic, social and cultural changes that have emerged in our society in the last hundred years have brought about important structural and functional changes in family and marriage institutions. Divorces, broken families, motherless and/or fatherless children have become the cases of everyday life. Mediation can be used in many areas, but it can also be used successfully in the process of divorce involving multidimensional problems. Divorce mediation is defined as a series of process steps used by social workers, lawyers and other professionals to help solve problems among the couples in the divorce period, apart from the family courtrooms where the two sides are experiencing processes where their negative feelings are reinforced. The main problem of this study was the divorce phenomenon, which was rapidly increasing since the 2000s, the negative experiences of the family members' divorce process, the court process and the post-divorce process, and the lack of scientific knowledge to make this process more positive. In this study, the divorce process of men and women who have gone through a divorce experience and their children, the court process and the life experiences that they have experienced after getting divorced is examined. The issue whether divorce mediation will decrease the negative effects of divorce on all the processes or not and how the research participants viewed the idea of family (divorce) mediation has been questioned. **Method:** A mixed model study has been used at the research. The structured and semi structured interview form for the quantitative and qualitative data collection; has been prepared in one single form and different for women and men. In-depth interviews with survey attendees were conducted face-to-face. Living in Ankara Metropolitan Municipality borders, a total of 97 participants, 53 of which were ladies and 44 of which were male participants who had a divorce experience, participated at the study. Data were collected in two stages. In the first stage, data collection tools were applied at the same time. At the first stage, the interview form, where qualitative and quantitative information was collected, was given to 97 participants and after the completion of these forms, efforts were made to enrich qualitative information with 56 participants who agreed to make in-depth face-to-face interviews with body language, mood, and instant statements. The interviews were asked to use a voice recorder and only 8 participants were allowed to do so. The interview form is structured (for quantitative information) and semi-structured interview form (for qualitative information) as a single form and prepared for men and women to be different. During the in-person face-to-face interview, the interview was conducted in a way that was asked in a way that was non-directing, ineffective, encouraged, encouraging and

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yılı: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

feedback. Quantitative information obtained from the interview form used in the research were analyzed with the help of SPSS 11.5 package program. In this study, the qualitative data obtained from interviews with men and women who had a divorce experience were interpreted by descriptive analysis method. In this study, qualitative research data were evaluated in four themes (18 categories and 84 subcategories). **Findings:** It has been identified that, getting married of the participants at a young age have contributed to their divorce, that the average time period they were married is 8.95 years, that nearly half of the participants' divorce took place in the first five years of their marriage, that less than one year duration of acquaintanceship between the couples before marriage increases the possibility of divorce, that those who start to work after divorce with higher education are likely to find jobs more easily, that those with low levels of education had trouble finding a job, that those who had a job that generates an income could adapt more easily to divorce, that the divorce of participants has affected 61 children between the ages of 0-6 (56%) and 48 children aged 7-18 years (44%), that these children would need both parents in order to grow up with a healthy body and mind, that the court process of the divorces takes in average one year, that it would take in average one year to finalise the decision of an appeal file at a higher court. One of the important conclusions reached by the study is, that violence experienced in different proportions and types during marriage gradually decreases during the divorce process and during the period after the divorce, but it does not completely disappear. When both the divorce process and the course after the divorce are evaluated together, it has been seen that the vast majority of men and women have evaluated the entire process of divorce as a troubled time with regards to emotional and psychological feelings, with regards to the sense of anger, the need for support, preparation period for divorce and the adaptation to the requirements of divorce. It has been seen that both women and men were thinking that there are common grounds to the divorce, that the basic idea when deciding to divorce is to finish the marriage as soon as possible and that both women and men were thinking that they could not get their rights arising from the divorce. Only nearly half of the 56 men and women (24 participants) who have divorced by consensual divorce (divorce by separation agreement and property settlement) considered that the satisfaction due to the consensual divorce is high. **Results and conclusion:** Family (divorce) mediation system; In this process, it is evaluated that couples will improve their communication skills and problem-solving skills and help them to understand each other better now and in the future. It is thought that their feelings of anger may be reduced because they think that they have received their right of divorce in a relatively fair manner as they have determined. In addition, it is thought that anger can reduce the likelihood

SSTB

www.sstbdergisi.com

International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences

July - August - September Issue: 32 Summer Term Year: 2019

Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Temmuz - Ağustos - Eylül Sayı: 32 Yaz Dönemi Yıl: 2019

ID:463 K:553

ISSN Print: 2146-8508 Online 2147-1711

(ISO 18001-OH-0090-13001706 / ISO 14001-EM-0090-13001706 / ISO 9001-QM-0090-13001706 / ISO 10002-CM-0090-13001706)

(TRADEMARK)

(2015/04315-2015-GE-18972)

of harm to each other and root families, and can help to reduce the negative events that are frequently heard in the media (especially after divorce and divorce, which men who have not been divorced by their former spouses). It is thought that this support can be given to individuals in divorce adaptation programs by using the divorce mediation system and the social empowerment approach. It is evaluated that divorce individuals and their children can adapt more easily to the new life conditions and contribute to the improvement of their quality of life. The most important result of the study is the identification that 72% of the divorced individuals were looking at the “family (divorce) mediation” in a positive way. The facts of Parental Alienation and joint custody have been examined in a survey together for the first time. It is proposed that the social service academics and experts of the subject should be included to work during the preparation of the law on family (divorce) mediation.

DERGİ HAKKINDA

Dergimiz 2011 yılında yayın hayatına başlamıştır. Başta spor bilimleri olmak koşulu ile sağlık bilimleri ve spor bilimlerinin ortak kabul ettiği alandan yayınlar kabul edilmektedir. Günümüz koşullarında teknolojinin getirdiği kolaylık ve bilimsel çalışmalara duyulan ihtiyaç nedeni ile dergimiz bu anlamda duyulan eksikliği bir nebze olmak koşulu ile gidermeye çalışmak amacıyla yayın hayatına girmiştir. Dergimiz başta spor bilimleri, spor eğitimi, sporcu sağlığı, sağlık yönetimi, spor hekimliği, tıp tarihi ve etik, sporcu beslenmesi, spor psikolojisi, spora yönelik tıbbi ve biyolojik bilimler “doping” gibi bilim dallarından yayın kabul etmektedir. Ayrıca bu ana bilim anabilim dallarının alt bilim dallarında yapılan çalışmaları kendi alanında uzman hakemlerin değerlendirmesi ve olumlu sonuç alan çalışmaların yayını kabul etmektedir. Farmakoloji bilimi içerisinde yer alan fakat sporcu ve sporcu sağlığına yönelik çalışmalar da yine dergimizde kabul edilip değerlendirmeye alınmaktadır. Spor ve sporculara yönelik adli bilimler alanında yapılan çalışmalar da yine dergimiz bünyesinde kabul edilerek değerlendirmeye alınmaktadır. Gerçek anlamda bilimsel nitelik taşıyan, bilim dünyasına bilimsel anlamda hizmet edecek ve katkı sağlayacak çalışmalar ve bu çalışmalara ilişkin araştırma, derleme ve çeviri içerikli yayınları dergimiz kabul etmekte olup bünyesinde yayınlamaktadır.

Dergimiz yılda dört sayı çıkarmakta olup her bir sayı yılın üç ayında bir basılı olarak yayınlanmaktadır. Dergimiz çalışma prensibi doğrultusunda her alana ait çalışmaya eşit ve adil şekilde yer vermektedir. Dergimize gelen çalışmalar iki ayrı alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmekte olup bu değerlendirme süresi hakemlerin iş yoğunluğu kapsamında iki aylık süreci kapsamaktadır. İki ayrı hakemden onay alan çalışmalar dergimizin yayın kurulu onayı ile sıraya alınarak basılı şekilde yayınlanmaktadır. Dergimizde yazım kuralları apa sistemine göre düzenlenmekte olup, örnek bir makale formatı sistemden indirilmek koşulu ile yazarlar tarafından kullanılabilir. Editör makamı derginin her türlü sisteminden sorumlu olup, hiçbir hakem ve yazar yükümlülüğünü taşımamaktadır. Yazarlar kendi hür irade ve bilgileri doğrultusunda yayın yapma hakkına sahip olup yayına kabul edilip yayınlanan çalışmalar konusunda bütün yükümlülüğü kabul etmiş bulunmaktadır. Dergimiz yayıncı ve okuyucu arasında bir köprü vazifesi yüklenmiştir. Dergimiz ve yayınlar hakkında değerlendirme yapan hakemler yayınlanan yayın hakkında hukuki bir yükümlülüğe sahip değildir. Her türlü yükümlülük yazarlara aittir. Dergimiz hiçbir yayın hakkında hakemler üzerinde etki ve zorlayıcı bir yaptırıma sahip değildir. Hiçbir çalışma bir başka çalışmaya karşı öncelik hakkına sahip değildir. Her bir çalışma kendi açısından aynı koşul ve şartlara tabidir. Bir öncelik ve ayrıcalığı bulunmamaktadır. Hiçbir yazar değerlendirme yapan hakem hakkında bilgi sahibi olamaz ve hakemler üzerinde yüküm-

lülük oluşturamaz. Dergi yönetimi ve editör hiçbir çalışmanın öncelikli olduğunu belirleyemez ve hiçbir yazara öncelik veremez. Sistem her çalışma ve her yazar için aynı koşul ve şartlarda işletilir. Dergimizin yazım dili İngilizce'dir.

Dergimiz uluslararası nitelikte olup bu niteliklere sahip çalışmaları kabul eder. Bir başka dergiye herhangi bir nedenle gönderilmiş çalışmalar dergimizde yayınlanmak amacıyla kabul edilse bile tekzip yayınlanmak koşulu ile red edilir. Dergimize gönderilen her bir çalışmanın hakkı yazar tarafından dergimize verilmiştir. Yazar bunu peşinen kabul etmiştir. Bu durum ve koşullar; yayın dergimizin sistemine yüklendiğinde işletilmeye başlanır. Bunun için yazarlardan özel bir beyan ve imza alınmaz. Oluşan veya oluşabilecek hukuki sorunlarda dergimizin hukuk danışmanları dergimiz ve dergimiz hakemlerini korumak adına her türlü işlemi tek taraflı olarak yapma hakkına sahiptir.

T.C. Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı, Sağlık Bilimleri Temel Alanı Doçentlik Sınavı Başvuru koşulu olarak 101 nolu madde getirilmiştir. Bu maddenin, 1-Uluslararası makale bölümünün (b) şikkında "Uluslararası alan indeksleri tarafından taranan (1a da belirtilen indeksler dışındaki indekslerde yer alan) dergilerde yayımlanmış özgün araştırma makalesi (10 puan) istenmektedir. Uluslararası Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi (SSTB) alan endeksli dergi kriterlerinde yer almakta ve değerlendirilmektedir.

ABOUT

Our Journal introduced its publishing activities in 2011. Publications are accepted from the fields accepted jointly by health sciences and sports sciences, especially including sports sciences. With the facilities brought by technology in today's conditions, our Journal entered into publication arena to meet the need for scientific studies, at least to some extent. It mainly accepts publications from such fields as sports sciences, sports education, sports medicine, history of medicine and ethics, nutrition for the athlete, athlete psychology, medical and biological sciences for sports, and "doping". Moreover, it accepts studies from the sub-branches of these scientific fields which are evaluated and assessed positively by referees expert in their fields. Studies which are included in the pharmacology, but are on athletes and athlete health are also accepted and evaluated in our Journal. Moreover, studies which are conducted in the field of forensic sciences for sports and athletes are accepted and evaluated in our Journal. Our Journal accepts and publishes studies which are originally scientific and will serve and contribute to the science world as well as research, collection and translation for these studies.

Our Journal publishes four issues every year, each of which is published as printed in the first quarter of the year. In line with the working principle, our Journal includes studies from all fields equally and fairly. Studies which come to our Journal are reviewed by two different field expert referees, and the time period of reviewing is two months within the scope of the workload of the referees. Studies approved by two referees are queued to be published as printed following the approval of the council of publication. Our magazine article writing rules should be prepared according to the examples in the journal website. Editorial office is responsible for all kinds of system of the Journal, no referee or author hold the responsibility of it. Authors have the right to publish in line with their independent will and knowledge, and they are regarded as accepted all the responsibility of studies which are accepted for publication and published. Our Journal serves as a bridge between publishers and readers. Our Journal and referees who review publications do not have any legal obligation for the published study. All kinds of obligations belong to authors. Our Journal does not have any impact and forcing sanction on referees in terms of publications. No study has any priority against another. Each study is subject to the same conditions and requirements. It does not have a priority or privilege. No author can have information about the referee who review and create an obligation on referees. Journal management and editor cannot decide that a study or author is priority. The system is operated with the same conditions and requirements for each study and author. Our journal writing language is English.

Our Journal is international and accepts studies with such qualities. Studies which have been sent to another journal for any reason are rejected even if they have been accepted to be published in our Journal, provided that a refutation is issued. Rights of a study which has been sent to our Journal have been given by the author to the Journal. It is regarded that the author has accepted it in advance. Such conditions and requirements begin to be operated once the publication is uploaded on our Journal's system. No special declaration or signature is requested from authors in this regard. In cases of legal problems occurring or likely to occur, legal advisors of our Journal reserve unilaterally the right to take all actions to protect our Journal and its referees.

The Article No. 101 has been brought as the condition to Apply for the Exam of Associate Professorship in the Main Area of Health Sciences by T.R. Head of Interuniversity Council. In this article, 1- (b) section of the international article part states that Original research articles (10 points) published in the journals indexed by international field indices (the journals in the indices apart from those specified in 1a) are required. International Refereed Academic Journal of Sports, Health and Medical Sciences (SSTB) is included in the criteria for the journals indexed in its field and evaluated accordingly.

SSTB - Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi

Kayaşehir Mah. Evliya Çelebi Cad. Başakşehir Emlak Köntürü
1/A D Blok Kat: 4 Daire: 29 Başakşehir, İstanbul, Türkiye
Tel: +90 212 801 40 61 Fax: +90 212 801 40 62
info@guvenplus.com.tr